

Miasto
Garwolin

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Garwolina

Niniejsza diagnoza została sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. 2021 poz. 485), w szczególności z art. 4 ust 1, art. 8 ust 1, art. 9 oraz art. 10. Ustawy. Diagnoza – zgodnie z art. 11 ust 2. ustawy – potwierdza spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji ustawowych przesłanek ich wyznaczenia.

Spis treści

WPROWADZENIE	5
Metodologia opracowania dokumentu	7
1. WYKAZ SKRÓTÓW I POJĘĆ	7
2. ETAPY OPRACOWANIA DOKUMENTU	10
3. STRUKTURA DOKUMENTU	11
4. ZAKRES TERYTORIALNY I MERYTORYCZNY	12
Sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	14
5. PODZIAŁ MIASTA NA PODOBSZARY	14
6. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	20
Analiza obecnej sytuacji miasta	24
7. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE MIASTA	24
7.1. SFERA SPOŁECZNA	25
7.1.1. LICZBA MIESZKAŃCÓW I MIGRACJE	25
7.1.2. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW	27
7.1.3. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	29
7.1.4. BEZROBOCIE	34
7.1.5. POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM, OBYWATELSKIM I KULTURALNYM	37
7.1.6. EDUKACJA	41
7.1.7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	43
7.2. PODSUMOWANIE ZJAWISK SPOŁECZNYCH	47
7.3. ANALIZA ZJAWISKI W POZOSTAŁYCH SFERACH	50
7.3.1. SFERA GOSPODARCZA	50
7.3.2. SFERA ŚRODOWISKOWA	54
7.3.3. SFERA TECHNICZNA	56
7.3.4. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	63
7.3.5. PODSUMOWANIE ANALIZY SFER	68
7.4. ANALIZA JAKOŚCIOWA	71

OCENA WARUNKÓW ŻYCIA W MIEŚCIE	72
IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	84
ATUTY GARWOLINA.....	88
PRIORYTETY ROZWOJOWE	91
Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	93
Spis rysunków	98
Spis tabel	100

WPROWADZENIE

Pierwszym dokumentem odnoszącym się do kwestii procesu rewitalizacji na terenie Miasta Garwolina był dokument pn. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023, który został przyjęty na podstawie Uchwały nr XXIX/185/2016 Rady Miasta Garwolina z dnia 26 października 2016 roku. Ostateczna wersja dokumentu została przyjęta na sesji Rady Miasta w dniu 27 września 2017 roku (Uchwała nr XLVI/271/2017). Treść dokumentu oraz sposób jego opracowania były w dużej mierze zależne od "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020". Decyzją Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 23 października 2017 roku „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023” został umieszczony w Wykazie programów rewitalizacji województwa mazowieckiego. Ówczesny dokument został dofinansowany w 90% ze środków Unii Europejskiej, Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020, z budżetu państwa. Wkład własny Miasta Garwolina stanowił 10% całości kosztów kwalifikowanych. Program ten stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze Miasta Garwolina wymagających szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwił efektywne pozyskiwanie dofinansowania do projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020.

W świetle art. 52 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) włącznie do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady miasta, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. Ustawa uznaje przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości miasta za zadanie własne miasta. Należy jednak podkreślić, że jest ona zadaniem fakultatywnym, co oznacza, że nie każda gmina ma obowiązek jego wykonywania, lecz decyzja o jego podjęciu zależy od występowania na obszarze gminy specyficznych problemów zdefiniowanych w ustawie.

Mając na uwadze fakt zbliżającego się zakończenia obowiązywania ww. dokumentu oraz chęć odpowiedzi na zdiagnozowane kryzysy w różnych sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej, Władze Miasta Garwolina podjęły starania w celu opracowania diagnozy pozwalającej na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Niniejsza diagnoza ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Garwolin. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to fragment miasta, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, przede wszystkim ze sfery społecznej, ale także: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Dodatkowo powinien to być obszar, na którym z uwagi na istotne jego znaczenie dla rozwoju lokalnego, miasto zamierza realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Może on obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego.

Procedura wyznaczania obszaru rewitalizacji wymaga określenia uprzednio obszarów miasta charakteryzujących się kumulacją zjawisk kryzysowych. Obszar z kumulacją zjawisk kryzysowych to część miasta znajdująca się w stanie kryzysowym ze względu na szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych, wskazanych w ustawie o rewitalizacji, w tym przede wszystkim: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Tereny w granicach obszaru znajdującego się w stanie kryzysowym, na których występują ponadto negatywne zjawiska (co najmniej jedno) ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany.

Metodologia opracowania dokumentu

1. WYKAZ SKRÓTÓW I POJĘĆ

Poniżej zestawiono najważniejsze skróty:

CEIDG - Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej,

CSiK – Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie,

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

EFS – Europejski Fundusz Społeczny,

FS – Fundusz Spójności,

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,

GUS- Główny Urząd Statystyczny,

GPR – Gminny Program Rewitalizacji,

JST - jednostka samorządu terytorialnego,

KE – Komisja Europejska,

LPR– Lokalny Program Rewitalizacji,

MOP - Międzynarodowa Organizacja Pracy,

POP – Program ochrony powietrza, dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń,

PPP – partnerstwo publiczno-privatne,

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych,

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Poniżej zestawiono wykaz najważniejszych pojęć:

REWITALIZACJA	<p>Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.</p>
INTERESARIUSZE REWITALIZACJI	<p>Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy rzeczy nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego; 2. mieszkańcy miasta i inni niż wymienieni w pkt 1; 3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta działalność gospodarczą; 4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; 5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne; 6. organy władzy publicznej; 7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

STAN KRYZYSOWY	<p>Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub 2. środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub 3. przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub 4. technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
OBSZAR ZDEGRADOWANY	<p>Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.</p>
OBSZAR REWITALIZACJI	<p>Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni miasta oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, w tym portowe i powydobywcze, tereny powojkowe albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.</p>

2. ETAPY OPRACOWANIA DOKUMENTU

Głównym celem niniejszej diagnozy jest przeanalizowanie przestrzenne wskazanych w ustawie o rewitalizacji negatywnych zjawisk społecznych na terenie miasta oraz współwystępowania w obszarach ich koncentracji pozostałych negatywnych zjawisk określonych w ustawie, a w rezultacie wyznaczenie obszaru zdegradowanego i w jego ramach obszaru rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji wprowadza obowiązkowy tryb uchwalania gminnego programu rewitalizacji, na który składają się następujące etapy:

1. Wyznaczenie obszarów zdegradowanego i rewitalizacji, co następuje uchwałą Rady Miasta na wniosek Burmistrza, do którego załącznikiem jest niniejsza diagnoza;
2. Sporządzenie dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji – Gminnego Programu Rewitalizacji. Etap rozpoczyna się uchwałą Rady Miasta o przystąpieniu do sporządzenia Programu Rewitalizacji, a kończy uchwałą o jego przyjęciu.
3. Możliwość przyjęcia uchwał, które są następstwem przyjęcia programu: m.in. o wyznaczeniu Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o zmianie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, a także Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, o zmianie uchwał definiujących politykę mieszkaniową miasta.

Przyjęta w niniejszej diagnozie procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji składa się z następujących etapów:

1. podział miasta na jednostki, dla których na kolejnych etapach opracowania możliwe jest pozyskanie danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz w określonych ustawowo sferach zagadnień;
2. określenie listy weryfikowalnych i obiektywnych wskaźników dostosowanych do lokalnych uwarunkowań i obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach na konkretnych obszarach;
3. pozyskanie i przygotowanie danych do analiz wskaźnikowych;
4. przeprowadzenie analiz wskaźnikowych obszaru miasta na poszczególnych obszarach i sferach zagadnień;
5. Wskazanie obszarów z kumulacją zjawisk kryzysowych, w których stwierdzono nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych;

6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego, w którym zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej;
7. wyznaczenie obszaru rewitalizacji cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasto zamierza prowadzić rewitalizację, o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni miasta i zamieszkałego przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta;
8. podjęcie uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przez Radę Miasta.

3. STRUKTURA DOKUMENTU

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) zakres diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinien odnosić się do pięciu obowiązkowych sfer:

1. społecznej;
2. gospodarczej;
3. środowiskowej;
4. technicznej;
5. przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera społeczna powinna uwzględniać analizę koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Sfera gospodarcza powinna w szczególności odnosić się do określenia stopnia przedsiębiorczości oraz kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

Sfera środowiskowa powinna odnosić się do takich zjawisk jak przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Sfera techniczna powinna w szczególności odnosić się do degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna powinna zawierać analizę w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

4. ZAKRES TERYTORIALNY I MERYTORYCZNY

Charakter działań określono wprost w art. 2. ustawy o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485), gdzie zaznaczono, że proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego musi być skoncentrowany terytorialnie, a zatem projekty naprawcze muszą być realizowane na ściśle określonym obszarze. Terytorialne ograniczenie zakresu rewitalizacji związane jest z koniecznością zapewnienia kompleksowego, usystematyzowanego procesu limitującego zakres interwencji na obszarze, który najbardziej tego wymaga. Innym powodem ograniczenia rozproszenia działań rewitalizacyjnych jest kwestia potencjalnie niższej skuteczności licznych i skupionych na dużym obszarze działań naprawczych, które w efekcie nie przyniosłyby oczekiwanych rezultatów, dlatego o wyborze obszaru rewitalizacji powinna decydować zdiagnozowana koncentracja negatywnych zjawisk, a także kwestia znaczenia obszaru dla rozwoju całego miasta.

Opracowanie obejmuje obszar miasta Garwolin o powierzchni ok. 2 208 ha. Analizę mającą na celu ustalenie zasięgu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzono dla obszaru całego miasta.

Bardzo istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. Ma ona na celu włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz pozostałych interesariuszy w proces przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji zarówno na etapie diagnozowania obszaru miasta, jak również późniejszego przygotowania działań naprawczych. Opracowanie diagnozy przy aktywnym

udziale interesariuszy wpłynie na zapewnienie dogłębnej analizy na potrzeby realizacji zadań z zakresu rewitalizacji oraz weryfikację jej trafności. Nie bez znaczenia jest również zapewnienie akceptacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, dlatego już na etapie opracowania diagnozy przeprowadzono ankietyzację, w której mieszkańcy oraz interesariusze rewitalizacji mogli wypowiedzieć się w temacie problemów dotyczących wskazanych wcześniej sfer. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na wieloaspektowy kryzys w konkretnej społeczności zajmującej zdefiniowany obszar.

Sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

5. PODZIAŁ MIASTA NA PODOBSZARY

Pierwszy etap prac w ramach niniejszej diagnozy obejmował wyznaczenie podstawowych jednostek przestrzennych tj. podobszarów, do których odnoszone były wszystkie zbierane dane. W obrębie wyznaczonych jednostek przeprowadzono szczegółową analizę wskaźnikową w zakresie poszczególnych sfer mającą na celu wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań naprawczych (rewitalizacyjnych). Przeprowadzona diagnoza objęła swoim zasięgiem teren Miasta Garwolina, przy uwzględnieniu podziału na wyznaczone podobszary. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki (wskaźniki wyznaczone w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) oraz metody badawcze, które odpowiednio dostosowano do lokalnych uwarunkowań.

Analizę wykonano w oparciu o zalecenia poradnika: *Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*.

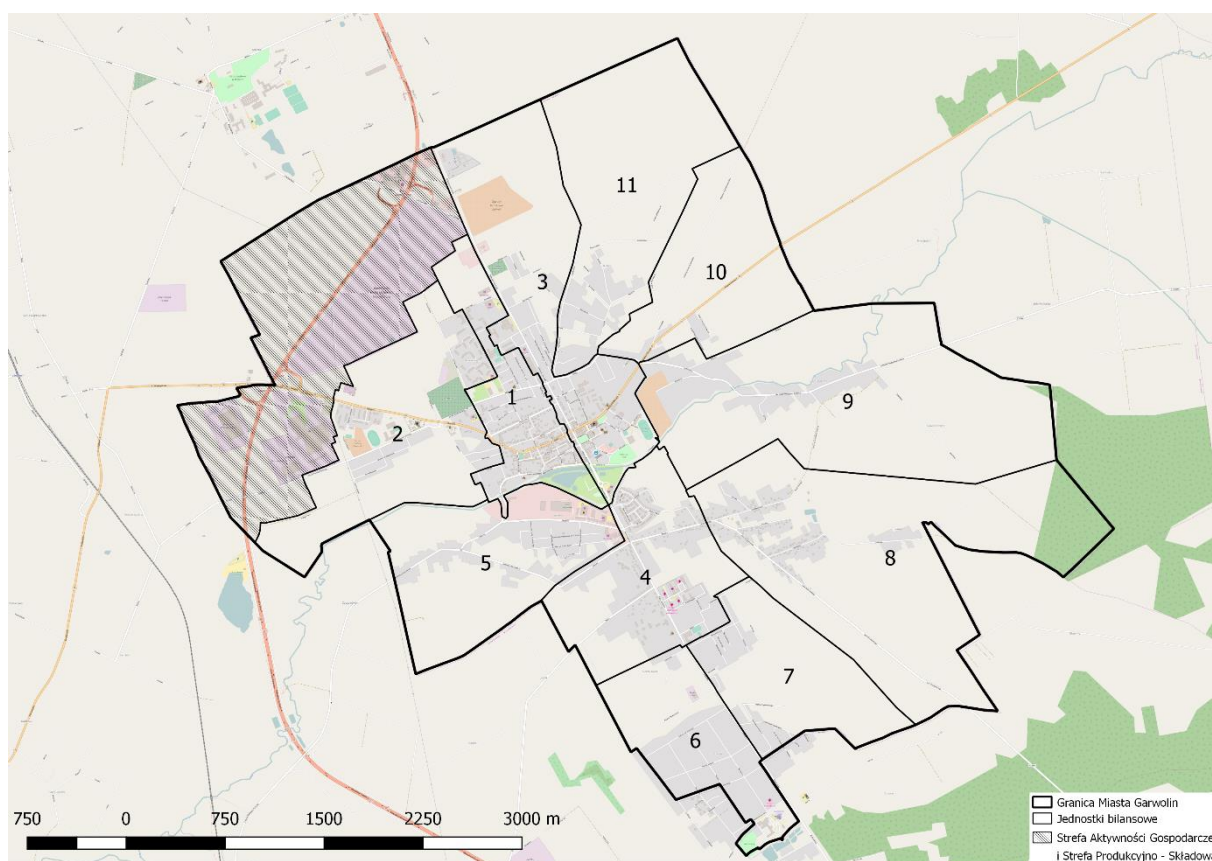
Wyznaczone obszary są spójne, co sprawia, że można je wyodrębnić jako pewną całość pod względem społecznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Ponadto, podział miasta na jednostki analityczne powinien opierać się na założeniu zachowania ciągłości procesów rewitalizacyjnych realizowanych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023” oraz przy uwzględnieniu struktury funkcjonalno-przestrzennej i sytuacji demograficznej miasta. Ustawa umożliwia zastosowanie także specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, np. Specjalną Strefę Rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych.

Ostateczny podział miasta na jednostki analityczne został skonsultowany i zatwierdzony przez Miasto Garwolin.

Przyjęte na wstępie prac założenie zachowania ciągłości procesów rewitalizacyjnych było podstawą podjęcia decyzji, że punktem wyjścia do podziału miasta na jednostki referencyjne będzie podział zastosowany w opracowanym wcześniej Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023. Podziału dokonano na 11 jednostek bilansowych z uwzględnieniem podziału na obwody wyborcze, który jednakże został zmodyfikowany i dostosowany do otrzymanych danych. Nie można było zastosować podziału dokładnie takiego jak podział na obwody wyborcze, gdyż podział na obwody

wyborcze uwzględniał jedną ulicę w kilku obwodach lub też ulice były włączane do obwodów na podstawie parzystych i nieparzystych numerów budynków. Tymczasem pozyskanie danych analitycznych w takim podziale było niemożliwe. Sugerując się podziałem jedynie na obwody wyborcze wyznaczono 11 jednostek bilansowych, tak aby obejmowały one w całości dane ulice. W podziale istnieje 12 odrębnych obszarów, przy czym 12 obszar jest obszarem wyłączonym z diagnozy, gdyż jest to Strefa Aktywności Gospodarczej i Strefa Produkcyjno – Składowa. Jest to obszar niezamieszkały, wobec czego w analizie czynników został on wyłączony, ze względu na brak możliwości badania zjawisk zachodzących pośród społeczności lokalnej.

Poniżej przedstawiono podział Miasta Garwolina na obszary analityczne wg „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023”.

Rysunek 1. Podział Miasta Garwolina na analizowane obszary (źródło: opracowanie własne)

Poniższa tabela przedstawia ulice wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych.

Tabela 1. Ulice wchodzące w skład poszczególnych jednostek analitycznych wraz z liczbą ludności wg stanu na koniec 2022 roku (źródło: Urząd Miasta Garwolin)

Nr jednostki analitycznej	Nazwa ulicy	Liczba ludności
1	Bitwy Warszawskiej	4
	Cmentarna	15
	Długa	430
	Garwolińska	7
	Gimnazjalna	0
	Jana Pawła II	192
	Jana Piesiewicza ps. "Czarny"	22
	Kardynała Stefana Wyszyńskiego	181
	Krzywa	14
	Ks. dr. Antoniego Święcickiego	6
	Ks. Mariana Juszczyka	0
	Mazowiecka	41
	Mirona Białoszewskiego	18
	Młyńska	54
	Monte Cassino	29
	Nadwodna	283
	Polska	259
	Przechodnia	98
	Senatorska	296
	Sienkiewicza	100
	Stanisława Mikulskiego ps. "Lis"	19
	Wandy Bekierskiej	3
	Warszawska	263
	Westerplatte	0
Zamojska	446	
SUMA		2780
2	Armii Krajowej	113
	Bajkowa	27
	Baśniowa	14
	Batalionów Chłopskich	231
	Batalionu "Zośka"	0
	Brukarska	0
	I Pułku Strzelców Konnych	3
	Janusza Korczaka	1367
	Józefa Stachowskiego	8
	Ks. Marka Maszkiewiczza	0
	Łąkowa	44
	Poligonowa	0
	Romanówka	901
	Stacyjna	1315

	Szarych Szeregów	2
	Żołnierzy II Armii Wojska Polskiego	172
	SUMA	4197
3	3 Maja	104
	Aleja Żwirki i Wigury	575
	Bursztynowa	27
	Diamentowa	32
	Działyńczyków	2
	Granitowa	32
	Henryka Andrzejkowicza	20
	Henryka Dłużniewskiego ps. "Lech"	35
	Kamienna	0
	Kolonia Henryków	17
	Kościelna	37
	Kościuszki	881
	Krótka	23
	Kuśnierska	18
	Marmurowa	34
	Olimpijska	18
	Parkowa	30
	Rubinowa	18
	Sportowa	32
	Stanisława Modrzewskiego	67
	Staszica	223
	Szkolna	6
	Szmaragdowa	0
Wolna	127	
Zgoda	5	
	SUMA	2363
4	Aleja Legionów	588
	Błonie	90
	Dobra	196
	Jana "Wira" Floriańczyka	3
	Józefa Kraszewskiego	21
	Kawaleryjska	0
	Marii Konopnickiej	95
	Marka Hłaski	141
	Melchiora Wańkowicza	24
	Polna	228
	Stanisława Likiernika	0
	Wiejska	812
	Zarzecze	58
	SUMA	2256
5	Gen. Adama Skilskiego	14
	Gen. Franiszka Kleeberga	67

	Gen. Józefa Bema	125
	Gen. Władysława Sikorskiego	218
	Hufca "Orłów"	62
	mjr Hubala	10
	Narutowicza	226
	Płk. Józefa Puchalskiego	9
	Płk. Stanisława Królickiego	0
	Targowa	346
	SUMA	1077
6	Adama Mickiewicza	330
	Agrestowa	0
	Asnyka	164
	Gracjanów	75
	Jagodowa	0
	ks. Jana Twardowskiego	6
	Kwiatowa	57
	Lelewela	31
	Lubelska	280
	Owocowa	0
	Różana	84
	Słoneczna	154
	Słowackiego	97
	Spokojna	15
	Wisławy Szymborskiej	0
Żeromskiego	155	
	SUMA	1448
7	Akacyjowa	36
	Brzozowa	0
	Bukowa	38
	Dębowa	3
	Fryderyka Chopina	12
	J. S. Bacha	1
	K. Szymanowskiego	50
	Kazimierza Wojciechowskiego	16
	Klonowa	18
	L. Beethovena	49
	Macieja Rataja	107
	Piotra Czajkowskiego	4
	Sosnowa	12
	St. Moniuszki	62
	Świerkowa	2
W. A. Mozarta	9	
	SUMA	419
8	Ogrodowa	162
	Sobieskiego	167

	Studzińskiego	228
	Wesoła	33
	Zawady	85
	Źródłana	130
	SUMA	805
9	Boczna	57
	Bp. Ignacego Krasickiego	11
	Cicha	44
	Gen. Stanisława Maczka	18
	Gen. Władysława Andersa	329
	Miła	4
	Piotra Gadosia	1
	Radosna	123
	Sławińska	104
	Spacerowa	216
		SUMA
10	Bp. Jana Mazura	0
	Józefa Siarkiewicza	0
	Ks. Hugona Kołłątaja	20
	Ks. Stanisława Konarskiego	47
	Księżęca	0
	Księcia Bolesława IV	4
	Księcia Janusza I	85
	Księcia Konrada III	7
	Księżnej Anny Mazowieckiej	13
	Księżnej Zofii	0
	Mieczników	0
	Mokra	25
	Onufrego Mączki	0
	Parysowska	19
	Stawki	99
	Zygmunta I Starego	5
	SUMA	324
11	Budzeń	162
	Jagodzińska	625
	Jutrzenki	13
	Lazurowa	20
	Zacisze	51
	Zagrodowa	40
	SUMA	911
12	Trakt Lwowski	Strefa Aktywności Gospodarczej

6. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Opracowanie diagnozy i określenie obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Garwolina zostało przeprowadzone przy pomocy analizy wskaźników obiektywnych.

Kluczową metodą prowadzącą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego była analiza wielu wskaźników z poszczególnych sfer, obejmująca obszar miasta i prowadzona w podziale na wyznaczone podobszary.

Analiza jakościowa obejmowała interpretację wyników otrzymanych w poszczególnych sferach analizy obejmującej wiele kryteriów i formułowania na tej bazie wniosków w analizowanych sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a także w formie wniosków z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców miasta oraz interesariuszy.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Analizę w sferze społecznej przeprowadzono w oparciu o budowanie wskaźnika syntetycznego. W tym celu przeanalizowano 10 wskaźników obrazujących w najpełniejszy sposób natężenie problemów w sferze społecznej z zakresu bezrobocia, wykluczenia społecznego, przestępczości, edukacji, a także aktywności społecznej i obywatelskiej. Wskaźniki budowano na podstawie zgromadzonych danych ilościowych. Dane liczbowe udostępniane były przez współpracujące instytucje i komórki organizacyjne Urzędu Miasta Garwolina. Uzyskane dane powinny odzwierciedlać najaktualniejszy stan danego zjawiska.

Tabela 2. Lista przyjętych wskaźników w sferze społecznej

<i>Nr wskaźnika</i>	<i>Zjawisko</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>
1	Pomoc społeczna	Liczba przyznanych świadczeń społecznych na 100 mieszkańców w 2022 r.
2		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w 2022 r.
3	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.
4		Liczba kobiet wśród bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.
5		Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.

<i>Nr wskaźnika</i>	<i>Zjawisko</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>
6	Uczestnictwo w życiu publicznym, obywatelskim i kulturalnym	Organizacje społeczne działające na terenie Garwolina na 100 mieszkańców w 2022 r.
7		Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r. na terenie Miasta Garwolina
8		Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w 2022 r.
9	Bezpieczeństwo	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w 2022 r.
10		Liczba niebieskich kart na 100 mieszkańców w 2022 r.

Ze względu na istotną rolę i charakter dokumentu, sferę społeczną potraktowano w sposób priorytetowy.

Kolejnym elementem w procedurze opracowania diagnozy była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. Analizę wskaźnikową dla tych czterech sfer przeprowadzono dla wszystkich wyznaczonych jednostek bilansowych. Analiza zjawisk kryzysowych w pozostałych 4 sferach przeprowadzona była zarówno przy wykorzystaniu analizy ilościowej, jak i jakościowej, uwzględniając czynniki mierzalne oraz opisowe.

Tabela 3. Lista przyjętych wskaźników w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej

<i>Nr wskaźnika</i>	<i>Zjawisko</i>	<i>Nazwa wskaźnika</i>
11	Sfera Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
12	Sfera Środowiskowa	Masa wyrobów azbestowych na km ²
13	Sfera Techniczna	Stopień degradacji budynków mieszkalnych
14		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców
15	Sfera Przestrzenno-funkcjonalnej	Dostępność terenów zielonych [m ²] na 100 mieszkańców
16		Dostępność do usług społecznych na 100 mieszkańców

W celu przeprowadzenia analiz pozyskano szereg danych udostępnionych przez: Urząd Miasta Garwolina, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Garwolinie, Powiatowy Urząd Pracy w Garwolinie, Komendę Powiatową Straży Pożarnej w Garwolinie, Komendę Powiatową Policji w Garwolinie, placówki oświatowe z terenu miasta, Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie. Wykorzystano również dane statystyczne Banku Danych Lokalnych GUS.

Podsumowaniem części diagnostycznej na tym etapie tworzenia dokumentu jest przeprowadzona analiza statystyczna oparta o budowę wskaźnika syntetycznego ($S_i = \sum_{j=1}^k z_{ij}$), podsumowującego wyniki analizy wybranych wskaźników. Metoda sum standaryzowanych umożliwiającą zbudowanie wskaźnika syntetycznego odzwierciedlającego natężenie zjawisk problemowych w poszczególnych jednostkach przestrzennych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego. Wskaźniki będące częścią wstępnej analizy, prowadzące do zbudowania wskaźnika syntetycznego, określają w sposób skondensowany poziom degradacji danego obszaru. Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba przydzielonych świadczeń ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców). Destymulantami były natomiast zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba organizacji społecznych przypadająca na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

DLA STYMULANT

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i\{x_{ij}\}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}}$$

DLA DESTYMULANT

$$Z_{ij} = \frac{\max_i\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}}$$

gdzie: X_{ij} – to wartość i-tego obszaru (np. dzielnica) dla j-tej zmiennej,

Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Wskaźnik syntetyczny, odzwierciedlający sytuację obszarów w poszczególnych zakresach (sfera społeczna oraz sfera gospodarcza, środowiskowa, techniczna i funkcjonalno-przestrzenna), utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k z_{ij}$$

gdzie: $i = 1, \dots, n$

Zgodnie z rekomendacjami w ramach budowania wskaźnika syntetycznego zrezygnowano z nadawania różnych wag poszczególnym zjawiskom społecznym. Prezentowana w niniejszym opracowaniu metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakłada, że każde badane zjawisko społeczne ma taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego.

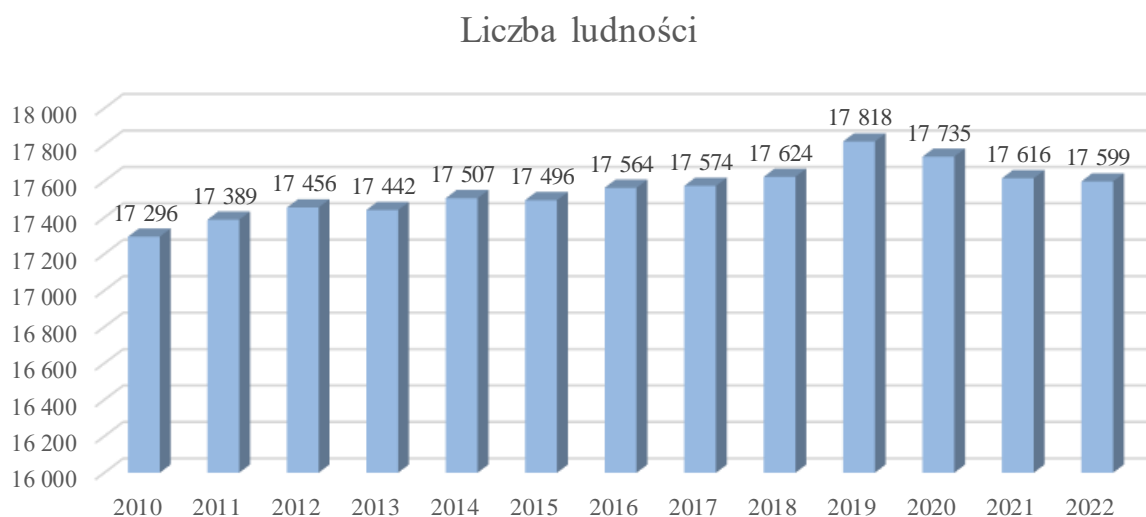
o podłożu piaszczysto-gliniastym, charakteryzująca się mało zróżnicowaną rzeźbą terenu o niewielkich wysokościach nad poziomem morza. Miasto położone jest nad rzeką Wilgą, która jest dopływem Wisły.

7.1. SFERA SPOŁECZNA

7.1.1. LICZBA MIESZKAŃCÓW I MIGRACJE

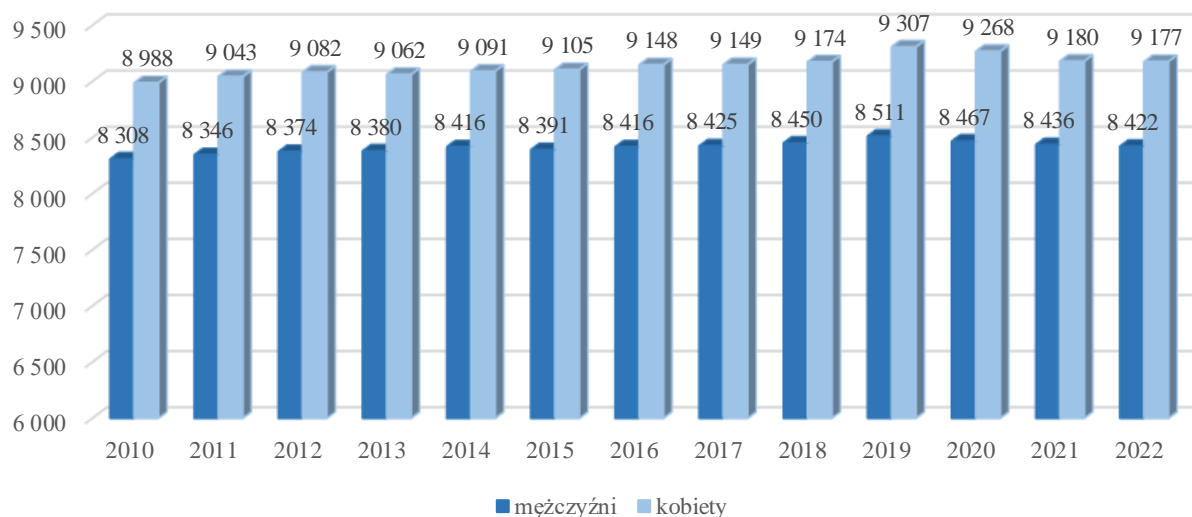
Na koniec 2022 roku teren Miasta Garwolina zamieszkiwało łącznie 17 599 osób, w tym 9 177 stanowiły kobiety, a 8 422 mężczyźni. Gęstość zaludnienia w 2022 roku w mieście wynosiła 784 os./km² i w porównaniu z rokiem 2010 wzrosła o 16 os./km² (wg BDL GUS).

Poniższy wykres przedstawia zmiany liczby ludności na terenie Miasta Garwolina. Od 2010 do 2019 roku następował stopniowy wzrost liczby ludności. Od 2020 roku liczba ludności na terenie miasta zaczęła stopniowo spadać co ma związek z ogólnokrajowymi tendencjami, a także ma powiązanie z migracjami ludności w celach zarobkowych oraz naukowych.

Rysunek 3. Liczba osób na terenie Miasta Garwolina w latach 2010-2022 (źródło: Urząd Miasta Garwolina)

W strukturze mieszkańców dominują kobiety, które według danych Urzędu Miasta Garwolina w roku 2022 stanowiły 52,1% wszystkich mieszkańców miasta przy 47,9% udziale mężczyzn.

Rysunek 4. Liczba osób na terenie Miasta Garwolina z podziałem na płeć w latach 2010-2022
(źródło: Urząd Miasta Garwolina)

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące migracji wewnętrznych oraz zagranicznych na terenie województwa mazowieckiego, powiatu garwolińskiego oraz Miasta Garwolina w latach 2017-2022.

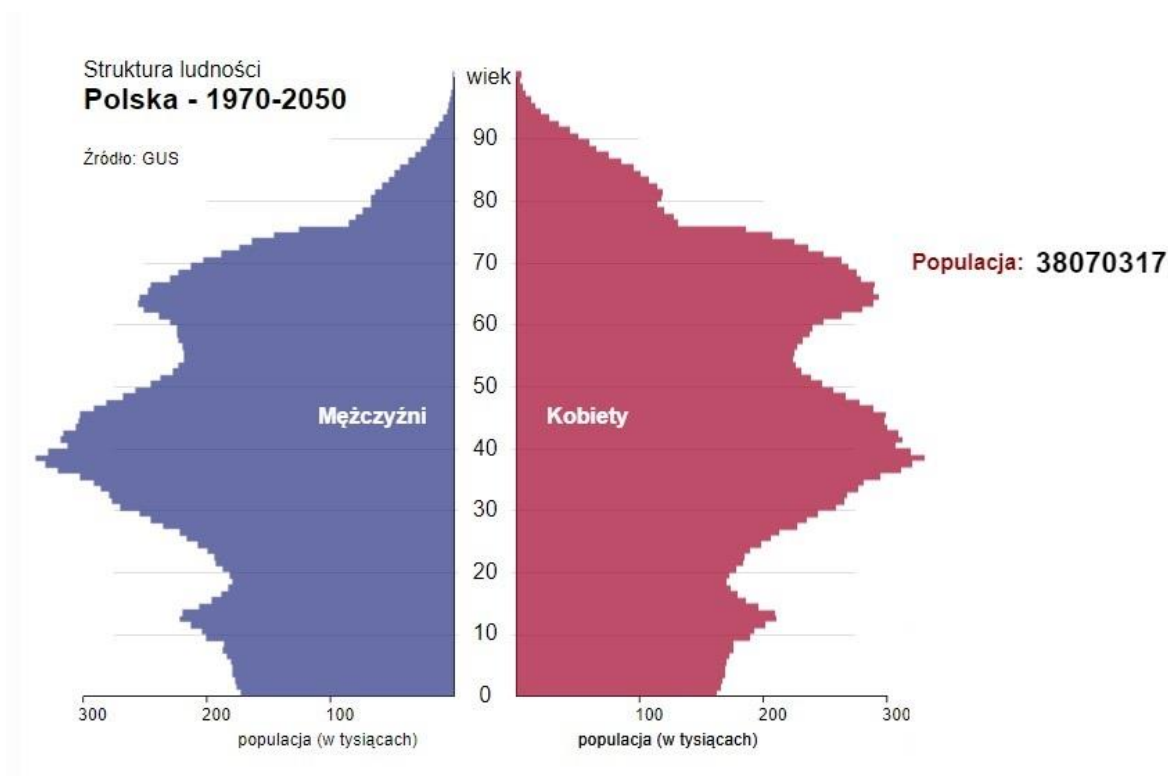
Działania rewitalizacyjne powinny mieć na celu stworzenie z Miasta Garwolina miejsca atrakcyjnego pod względem pracy oraz zamieszkania, tak aby nie pogłębiać częściowo negatywnych tendencji migracyjnych. Niezbędne są działania inwestycyjne, które wraz ze wsparciem sportu oraz kultury, pomogą stworzyć dla mieszkańców atrakcyjne miejsce do rekreacji i wypoczynku.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych oraz zewnętrznych (liczba osób) na terenie województwa, powiatu garwolińskiego oraz Miasta Garwolina w latach 2017-2022 (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych (liczba osób)						saldo migracji zagranicznych (liczba osób)					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MAZOWIECKIE	11 167	12 029	14 686	15 777	10 448	10 834	1 783	1 484	2 016	2 307	1 749	2 154
Powiat garwoliński	-166	-191	-312	-191	-219	-228	8	1	1	7	-3	3
Miasto Garwolin	20	-18	38	4	-42	-14	3	-4	1	-1	-2	4

7.1.2. STRUKTURA WIEKU MIESZKAŃCÓW

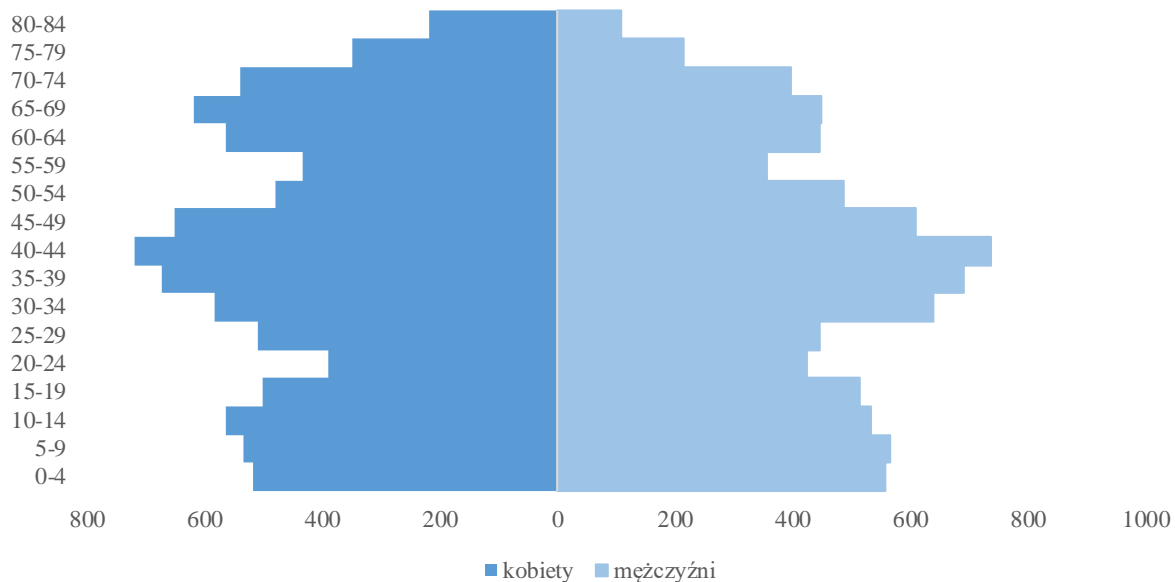
Struktura wieku mieszkańców stanowi istotny element decydujący zarówno o możliwościach rozwojowych danej jednostki, jak również wpływający na kształtowanie systemu polityki społecznej. Na poniższym rysunku przedstawiono piramidę wieku Polski według stanu na rok 2022.

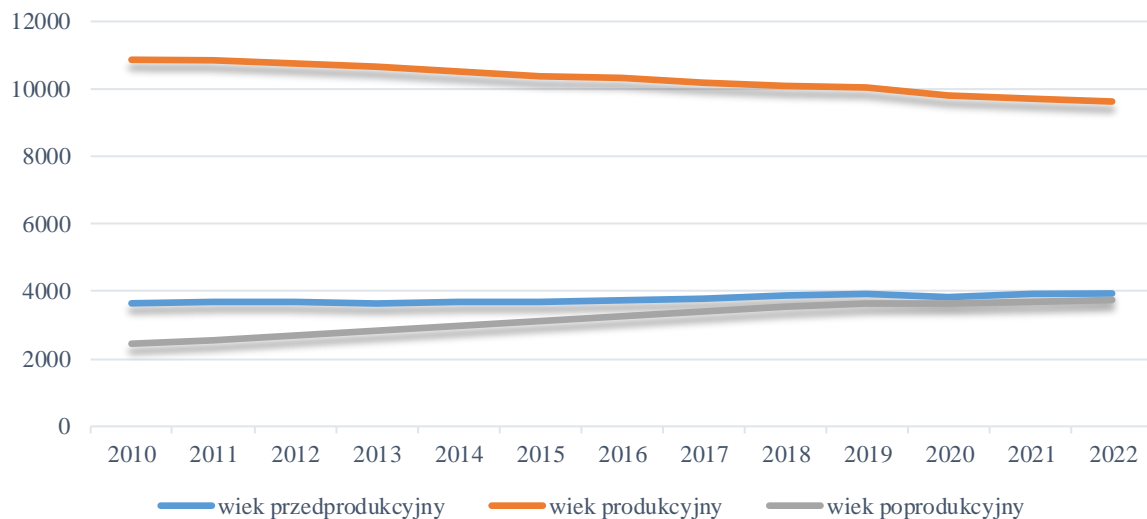
Rysunek 5. Piramida wieku w Polsce w roku 2022 (źródło: <https://stat.gov.pl>)

W skali ogólnokrajowej prognozuje się pogłębianie występujących obecnie negatywnych zjawisk demograficznych. W kolejnych okresach zauważalne jest zwężenie podstaw piramidy, co wskazuje na zmniejszający się przyrost naturalny na terenie kraju. Systematycznie rozszerza się natomiast wierzch piramidy, co świadczy o zwiększaniu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W kolejnych okresach piramida ma charakter coraz bardziej regresywny. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku Garwolina, gdzie systematycznie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym.

Charakterystyczna wydaje się być również dominacja kobiet w wieku poprodukcyjnym, co jest widoczne na poniższej piramidzie wieku. Niepokojąca jest również malejąca liczba kobiet w wieku rozrodczym, a więc w przedziale lat 25-40.

Rysunek 6. Piramida wieku w Garwolinie w roku 2022 (opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Rysunek 7. Liczba osób w podziale na grupy wiekowe w Garwolinie w latach 2010-2022 (źródło: GUS)

7.1.3. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Pomoc społeczna stanowi bardzo ważny obszar związany z funkcjonowaniem miasta, gdyż działania realizowane w tym zakresie wywierają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Przedsięwzięcia dotyczące pomocy społecznej, podejmowane przez miasto, obejmują zarówno wsparcie materialne, jak i rzeczowe oraz usługi.

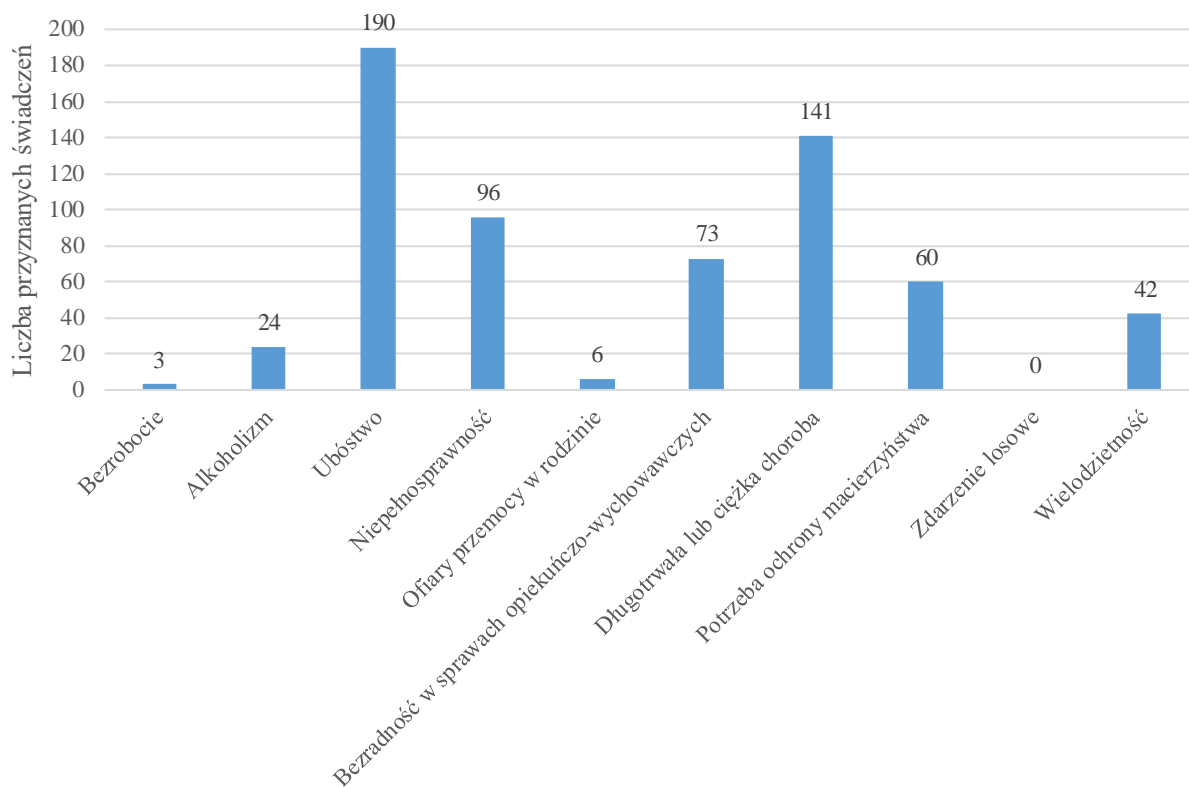
Najczęściej występującym powodem korzystania z pomocy społecznej w Garwolinie w 2022 roku było ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Należy przy tym zaznaczyć, że rodzina może korzystać z pomocy z powodu różnych przesłanek jednocześnie. Aby uzyskać pomoc należy spełnić co najmniej dwie przesłanki, tj.:

- dochód nie może przekroczyć kryterium ustawowego,
- musi wystąpić co najmniej jedna przesłanka, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901 z późn. zm.).

Dane odnośnie liczby przyznanych świadczeń za rok 2022 pozyskano z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Garwolinie. W związku z możliwością korzystania z pomocy przez jedną rodzinę z kilku powodów jednocześnie (spełnienie co najmniej dwóch i więcej kryteriów jednocześnie) MOPS nie miał możliwości przedstawienia danych w podziale na poszczególne jednostki bilansowe miasta. W związku z powyższym, na potrzeby niniejszego dokumentu posłużono się metodą modelowania opartą na Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Garwolina.

Na poniższym wykresie zestawiono liczbę przyznanych świadczeń społecznych na terenie Miasta Garwolina w 2022 roku. Najwięcej świadczeń społecznych w 2022 r. przyznano z powodu ubóstwa (190), długotrwałej lub ciężkiej choroby (141) oraz niepełnosprawności (96). Nie przyznano żadnych świadczeń z powodu zdarzeń losowych.

Liczba świadczeń w postaci zasiłków celowych

Rysunek 8. Liczba przyznanych świadczeń społecznych na terenie Miasta Garwolina w 2022 roku
(źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Garwolinie)

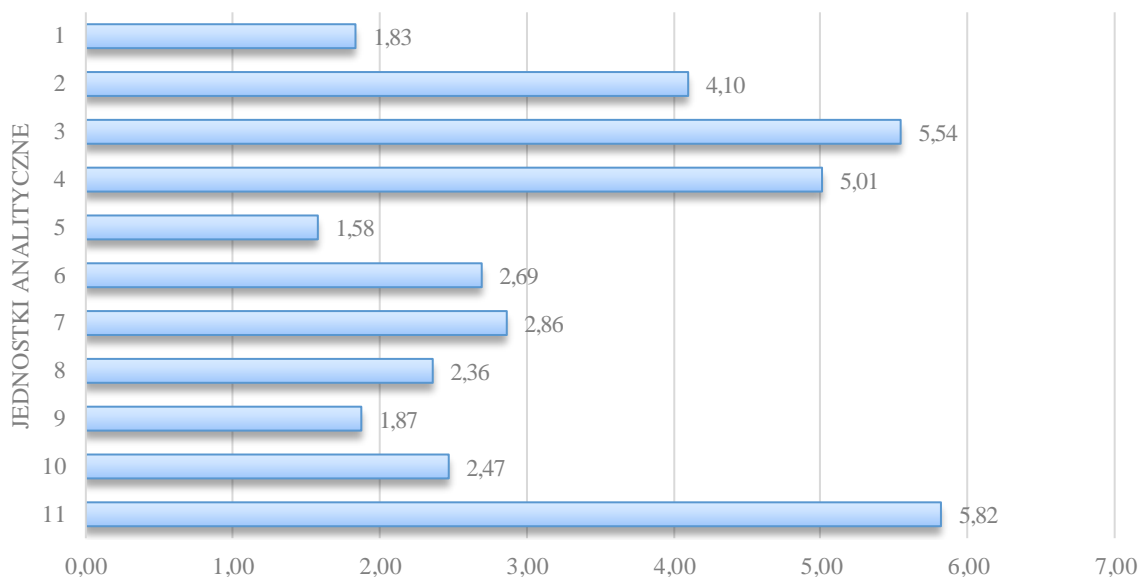
W 2022 r. na terenie Garwolina przyznano 17 851 świadczeń rodzinnych dla 815 rodzin. Wypłacono 391 świadczeń w postaci zasiłków celowych dla 301 rodzin. W porównaniu z rokiem 2015² liczba przyznanych zasiłków celowych zwiększyła się o 14.

W celu ukazania problemów społecznych na terenie Garwolina analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby. Dane zostały udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Garwolinie za rok 2022.

Największą liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców odnotowano na terenie jednostki bilansowej nr 11 (5,82) oraz 3 (5,54). Najmniej świadczeń pobierano na terenie jednostki nr 5 (1,58), 1 (1,83) oraz 9 (1,87).

² Przedstawione w dokumencie dane dla roku 2015/2016 mają na celu ukazanie trendu zachodzących zmian. Dane te pochodzą z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Garwolina na lata 2016-2023.

Liczba przyznanych świadczeń społecznych na 100 mieszkańców

Rysunek 9. Liczba przyznanych świadczeń społecznych na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Garwolinie)

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba

Niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym (ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych), to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu.

Zgodnie z obowiązującym prawem (ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) ocena stanu zdrowia nie jest jedynym wyznacznikiem niepełnosprawności, bowiem orzeczenie lekarskie o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne, jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością. Natomiast intensywność tego czynnika nie wpływa bezpośrednio na ustaloną niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, jeżeli w następstwie jego występowania nie dochodzi do istotnych ograniczeń w sferze społecznej lub zawodowej.

Wyróżnia się następujące rodzaje niepełnosprawności³:

- Obniżona sprawność sensoryczna (zmysłowa) – brak, uszkodzenie lub zaburzenie funkcji analizatorów zmysłowych (są to m.in. osoby niewidome, niedowidzące, głuche, niedosłyszące, z zaburzeniami percepcji wzrokowej i słuchowej),
- Obniżona sprawność intelektualna – upośledzenie umysłowe, demencja starcza,
- Obniżona sprawność funkcjonowania społecznego – zaburzenia równowagi nerwowej, emocjonalnej oraz zdrowia psychicznego,
- Obniżona sprawność komunikowania się – utrudniony kontakt słowny (zaburzenia mowy, autyzm, jękanie się),
- Obniżona sprawność ruchowa – osoby z dysfunkcją narządu ruchu (wrodzoną lub nabytą)
- Mózgowe porażenie dziecięce,
- Obniżona sprawność psychofizyczna z powodu chorób somatycznych – np. nowotwory, guz mózgu, cukrzyca, nowotwór).

Przyczynami niepełnosprawności są: wady wrodzone, choroby przewlekłe oraz zdarzenia nagłe (wypadki, urazy, zatrucia, infekcje, komplikacje medyczne).

Długotrwała lub ciężka choroba stanowi jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej. Długotrwała choroba może w konsekwencji prowadzić do niepełnosprawności. W Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami. Problemy zdrowotne nasilają się wraz z wiekiem, mając na uwadze zachodzące zmiany demograficzne, a w szczególności wydłużanie się czasu trwania życia, spadek dzietności, jak również zmianę modelu rodziny, spodziewać się można wzrostu udziału świadczeń z tytułu choroby lub niepełnosprawności we wszystkich udzielonych w ramach pomocy społecznej świadczeniach. Leksykon gerontologii chorobę długotrwałą, określaną również jako chorobę przewlekłą określa jako dolegliwość bądź stan patologiczny, które utrzymują się przez dłuższy czas i które będą trwały nadal.⁴ Do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie

---

³ Najwyższa Izba Kontroli, Dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim [<https://www.nik.gov.pl/plik/id,4642,vp,6180.pdf>]

⁴ Leksykon Gerontologii, Zych Adam Alfred, Oficyna Wydawnicza Impuls.

ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta i jego uzależnienie od opiekuna, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowanie, a także następstwa psychospołeczne. Osoby chorujące przewlekłe wymagają opieki długoterminowej – lekarskiej, pielęgniarskiej i rehabilitacji⁵.

Kolejny wskaźnik dotyczył liczby osób korzystających ze świadczeń MOPS z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w 2022 r. W okresie od 2016 do 2022 liczba mieszkańców Miasta Garwolina korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby zdecydowanie wzrosła. W 2016 r. były to 176 osób, a w 2022 roku już 237. Największą liczbę osób korzystających z MOPS z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano na terenie jednostki bilansowej nr 11 (2,74), 3 (2,24) oraz 2 (1,74). Najmniej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby obserwuje się na terenie jednostki nr 9 (0,44) 5 (0,56) oraz 1 (0,61).

Rysunek 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Garwolinie)

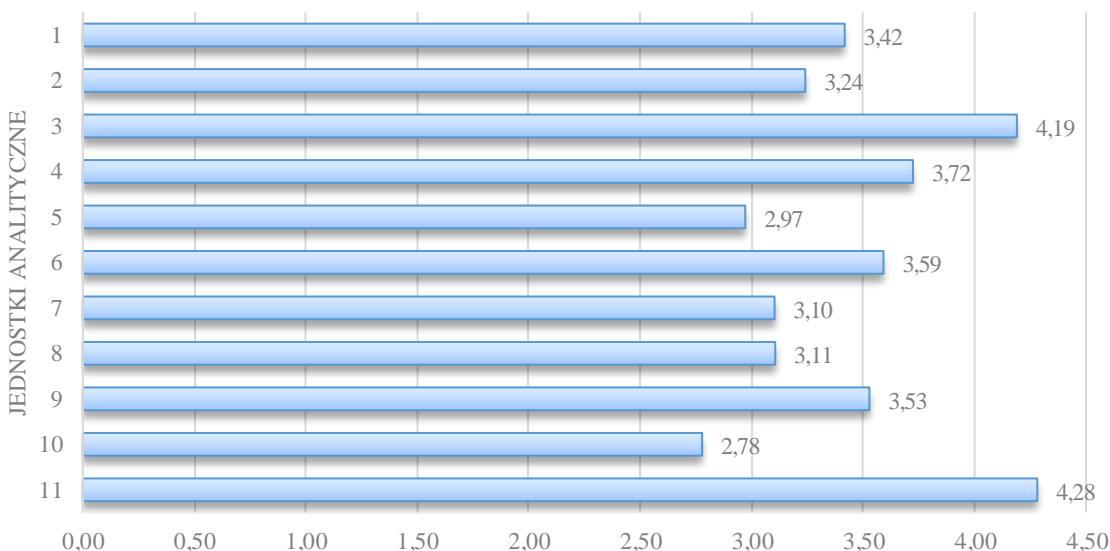
⁵ Niepełnosprawność i długotrwała choroba – definiowanie, koszty i zadania dla lokalnej polityki społecznej, Magdalena Maciejasz, Paweł Kubicki, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

7.1.4. BEZROBOCIE

Bezrobocie to jeden z najpoważniejszych problemów, który dotyczy zarówno sytuacji gospodarczej, jak i społecznej i ma ogromny wpływ na codzienne życie wielu osób. Niestety nie da się ukryć, że wysoka stopa bezrobocia stanowi jedno z największych wyzwań w naszym kraju. Ponieważ bezrobocie jest spowodowane przez bardzo wiele czynników, bardzo trudno z nim walczyć w skuteczny sposób, który przynosi odczuwalne efekty. Szczególnie dużym problemem jest długotrwałe bezrobocie. Istnieje bardzo długa lista czynników, które wpływają na utrzymywanie się dużego poziomu bezrobocia. Należą do nich np. wysokie koszty pracy, niejasne i niekorzystne przepisy prawa pracy, stosunkowo niski stopień wykształcenia części społeczeństwa, zbyt wolne tempo wzrostu gospodarczego, słaby rozwój gospodarczy niektórych regionów, czy zmiany w stosowanej technologii. Zjawisko bezrobocia związane jest także z postawą osób poszukujących pracy, która niestety jest bardzo często bierna.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Garwolinie, w 2015 roku na terenie miasta odnotowano 936 osób bezrobotnych. W roku 2022 liczba ta spadła do 616. Jednostką bilansową, w której odnotowano w 2022 roku największą liczbę osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców była jednostka nr 11 (4,28) oraz 3 (4,19). Najmniejszy problem bezrobocia odnotowano w jednostce bilansowej nr 10 (2,78) oraz 5 (2,97).

Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych jednostkach bilansowych na 100 mieszkańców

Rysunek 11. Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Garwolinie)

Bezrobocie wśród kobiet

Jako kolejny wskaźnik poddano analizie bezrobocie wśród kobiet na terenie Miasta Garwolina.

Z analizy rynku pracy wynika, że na trudniejszą sytuację kobiet na rynku pracy wpływa kilka czynników:

- pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety. Taka tendencja zdaje się obecnie utrzymywać nawet pomimo wprowadzania takich rozwiązań, jak urlop rodzicielski przewidziany teoretycznie dla obojga rodziców. Nie brakuje jednak głosów, że w praktyce wyklucza to kobiety z rynku pracy na jeszcze dłuższy czas.
- W przypadku niewystarczającej ilości miejsc pracy w Polsce dominuje przekonanie o pierwszeństwie mężczyzn do prawa do pracy.
- Według społecznych stereotypów bezrobocie wśród kobiet jest bardziej akceptowalne niż bezrobocie wśród mężczyzn. Tradycyjna rola kobiety i tak wymaga bowiem od niej poświęcenia na rzecz rodziny. Brak pracy zawodowej nie oznacza dla kobiety braku zajęcia, a w powszechnej opinii kobieta może się spełniać w domu.⁶

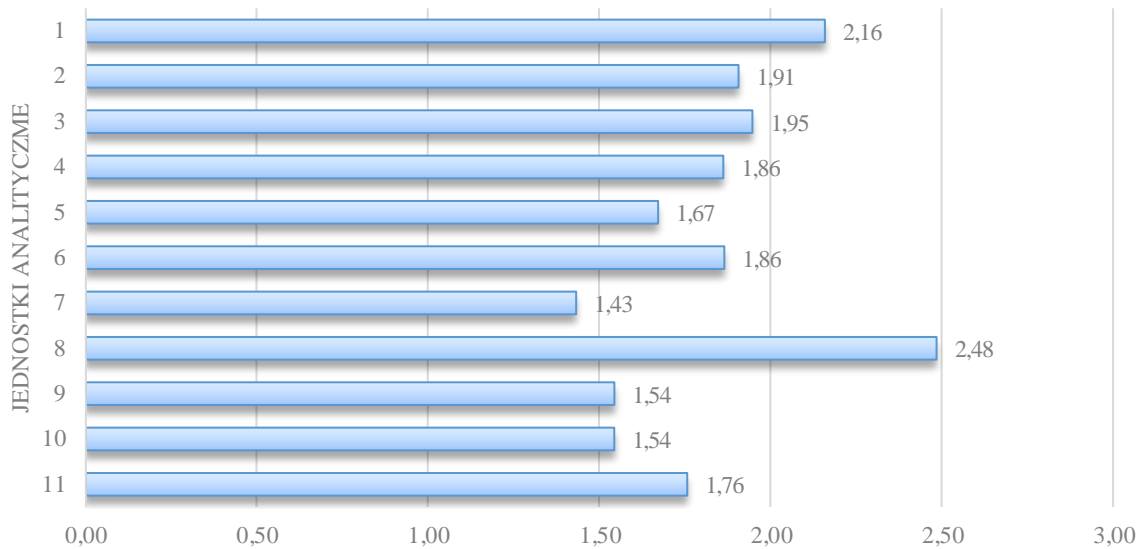
Bezrobocie stanowi jedną z płaszczyzn, na której odbija się nierówne traktowanie kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Sytuacja kobiet dotkniętych problemem bezrobocia jest trudniejsza niż sytuacja bezrobotnych mężczyzn, ponieważ panie narażone są na bezrobocie długoterminowe i dłuższe poszukiwanie pracy. Według danych GUS, w 2022 roku w Polsce udział bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 4,2%, a udział mężczyzn 3,2%. Na terenie kraju zauważa się również problem długotrwałego bezrobocia, które w znacznym stopniu dotyka kobiety aniżeli mężczyzn. Dane GUS podają, że w Polsce w 2022 r. odnotowano 128 450 bezrobotnych kobiet i 92 197 bezrobotnych mężczyzn pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy.

W przypadku Miasta Garwolina tendencje ogólnokrajowe przekładają się na warunki lokalne miasta. W roku 2022 liczba bezrobotnych kobiet (54,2%) nieznacznie przewyższa bezrobotnych mężczyzn (45,8%). Największa liczba bezrobotnych kobiet w przeliczeniu na 100 mieszkańców znajduje się w jednostce bilansowej nr 8 (2,48) oraz 1 (2,16).

---

⁶ Zachorowska-Mazurkiewicz A., Kobiety i instytucje, Wydawnictwo Śląsk, Katowice 2006.

Liczba bezrobotnych kobiet w poszczególnych jednostkach bilansowych na 100 mieszkańców

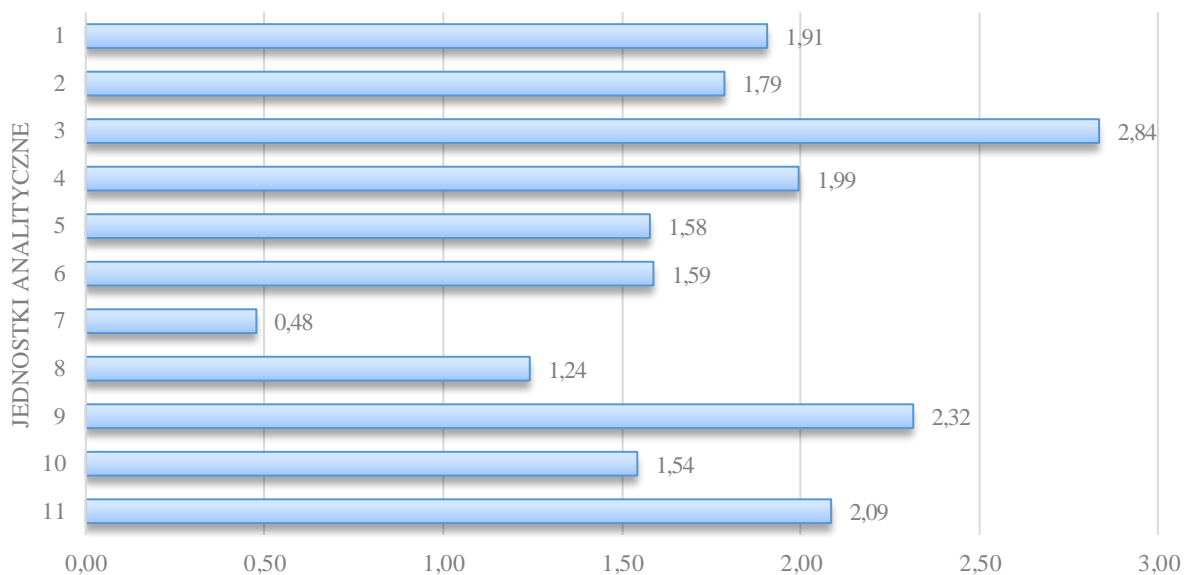
Rysunek 12. Liczba kobiet wśród bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Garwolinie)

Długotrwałe bezrobocie

Jednym z najgroźniejszych zjawisk występujących na rynku pracy jest długie, ponad 12 miesięczne pozostawanie bez pracy. Długotrwałe bezrobocie jest ważnym problemem i wyzwaniem dla rynku pracy. Bezrobotni, zaliczani do tego grona, są jedną z najtrudniejszych grup pod względem aktywizacji zawodowej. Zjawisko długotrwałego, wysokiego bezrobocia ma poważny wpływ na funkcjonowanie całego społeczeństwa. Przyczynia się do powstania licznych poważnych problemów związanych z faktem, że wiele osób jest pozbawionych stałych dochodów. Jednocześnie istotnym zjawiskiem związanym z wysokim bezrobociem jest rozwój szarej strefy i nielegalnego zatrudnienia, które pozwala między innymi na ominięcie wysokich kosztów pracy. Jest to z pewnością poważny problem wymagający rozwiązania.

W 2022 r. na terenie Miasta Garwolina takich osób było łącznie 337. Najwyższy wskaźnik w przeliczeniu na 100 mieszkańców miał miejsce w jednostce bilansowej nr 3 (2,84) oraz 9 (2,32). Najmniejszy problem długotrwałego bezrobocia zauważa się na terenie jednostki bilansowej nr 7 (0,48).

Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców

Rysunek 13. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Garwolinie)

7.1.5. POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM, OBYWATELSKIM I KULTURALNYM

Czynnikiem, który ma znaczący wpływ na zmiany zachodzące w otoczeniu jest aktywność społeczności lokalnej. W dużej mierze to od niej zależy zakres i tempo wprowadzanych zmian. Analizy przedmiotowej sfery dokonano badając aktywność mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy działające w społeczności lokalnej oraz w ramach frekwencji wyborczej w wyborach prezydenckich w 2020 r.

Uczestnictwo w życiu kulturalnym

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Działania na polu kultury w Garwolinie koordynuje Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie. Miasto może pochwalić się bogatym życiem kulturowym, albowiem na jego terenie organizowanych jest w ciągu roku wiele interesujących imprez środowiskowych: Dni Garwolina, Dni Muzyki Chóralnej, Festiwal Kultury i Tradycji Garwolina, Artystyczne poranki, Festiwal Piosenka Dekady, Festiwal Piosenki Dziecięcej „Małe Nutki” czy Nowe Horyzonty Edukacji Filmowej. Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie ma w swojej ofercie również wiele sekcji zainteresowań, z których każdy może wybrać coś dla siebie:

- Chór Miasta Garwolina,
- Ognisko muzyczne,

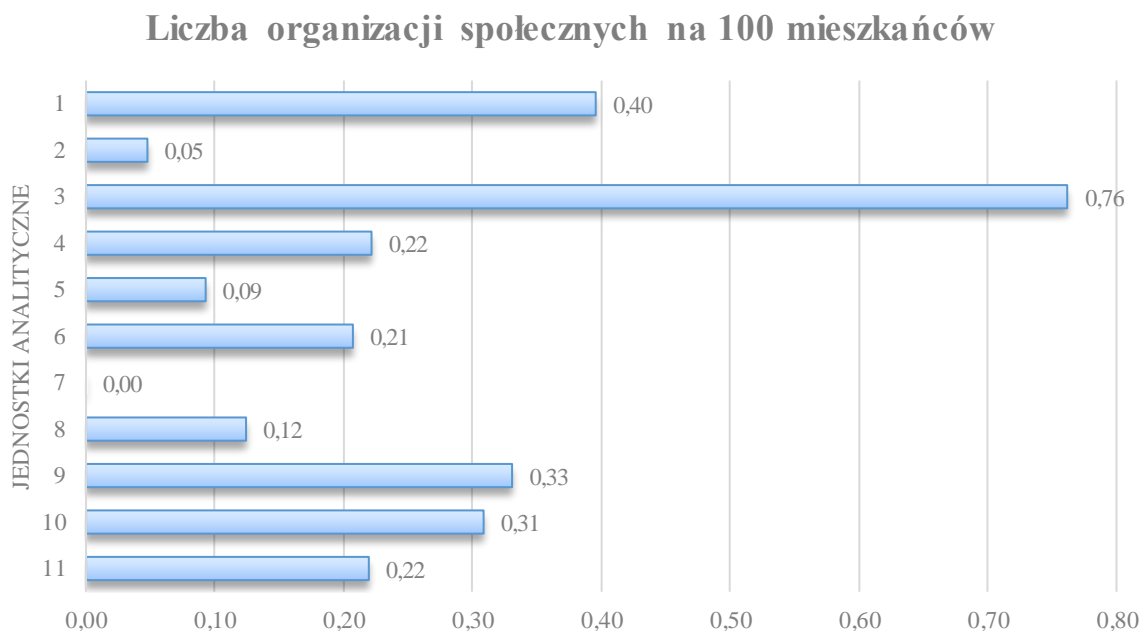
- Pracownia ceramiki,
- Atelier sztuki,
- Klub szachowy,
- Teatr Rękawiczka,
- Teatr i zabawa,
- Teatr O!MAMY,
- Klub Seniora,
- Siłownia fotograficzna,
- Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna,
- Kino Wilga.

Podkreślić należy, iż pozyskanie danych w zakresie uczestnictwa mieszkańców w prowadzonych na terenie miasta działaniach kulturalnych jest utrudnione ze względu na brak rejestrów pozwalających na ewidencjonowanie uczestników prowadzonych działań.

Istotnym wskaźnikiem informującym o jakości kapitału społecznego jest również liczba działających na terenie miasta organizacji społecznych. Zgodnie z Encyklopedią PWN, organizacja społeczna to system elementów więzi społecznej, zapewniający spójność i funkcjonowanie grupy, tj. układ wzorów działania jednostek i instytucji, środków kontroli społecznej, ról społecznych i systemów wartości, które zapewniają współzycie członków zbiorowości; wyróżnia się organizację społeczną formalną, na którą składają się zinstytucjonalizowane role społeczne, sformalizowany system przepisów i urzędzeń, ustanowiony w drodze prawnej, oraz organizację społeczną nieformalną, tj. układ ról społecznych, instytucji sankcji nieformalnych, wzorów działania określonych przez obyczaje i tradycje. Celem organizacji społecznych jest zapewnienie porządku społecznego, tj. stanu równowagi w przebiegu procesów życia społecznego; jeśli tego celu nie spełnia, porządek społeczny ulega zaburzeniu i grupa wkracza w stan dezorganizacji społecznej. Do najczęstszych przykładów organizacji społecznych należą organizacje polityczne, kulturalne, gospodarcze, biznesowe, edukacyjne i ekologiczne.

W 2022 r. w Garwolinie działalność prowadziło łącznie 47 organizacji społecznych, których głównymi obszarami zainteresowań jest: pomoc rodzinie i osobom niepełnosprawnym, działalność sportowa, działalność rzemieślnicza i rozwój lokalny. Ponadto, wśród działających organizacji funkcjonuje szereg związków zawodowych i kilka ochotniczych straży pożarnych. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali miasta oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie

obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych. W tym celu zbadano liczbę organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie miasta przypadającą na 100 mieszkańców. W 2022 r. najwyższy wskaźnik odnotowano na terenie jednostki bilansowej nr 3 (0,76). Najniższe wartości (brak organizacji społecznych) odnotowano w jednostce nr 7.

Rysunek 14. Organizacje społeczne działające na terenie Garwolina na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego)

Frekwencja wyborcza

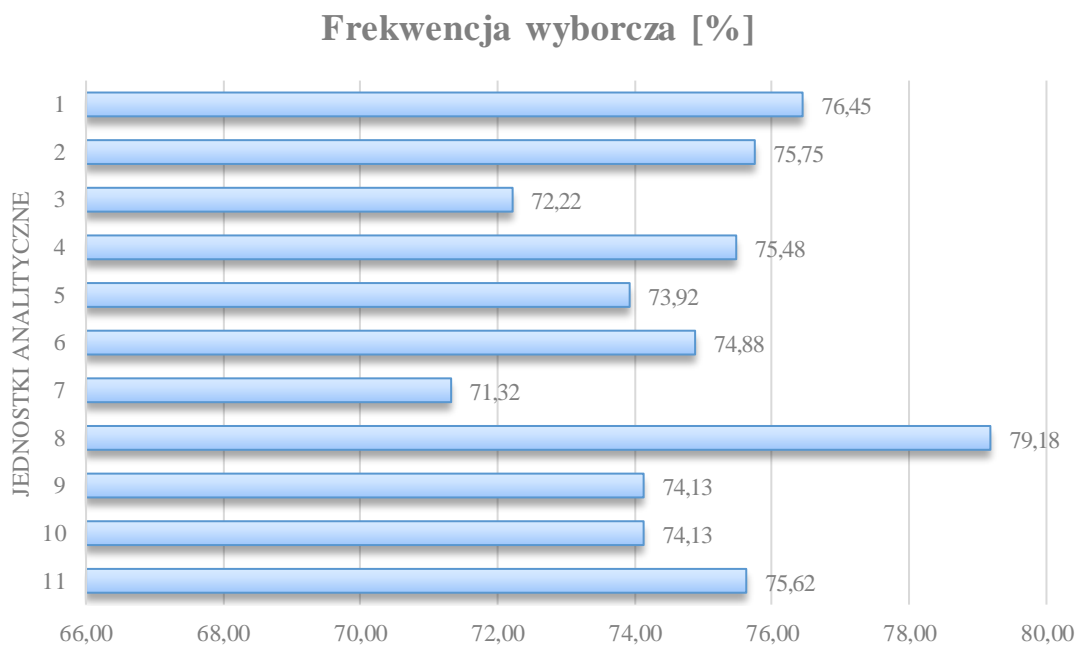
Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywateli w życiu publicznym jest głosowanie w wyborach (dostępne dla każdego uprawnionego). Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w wyborach prezydenckich, które miały miejsce w Polsce w 2020 roku pozwoliła wskazać jednostki analityczne miasta z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie. Analizy dokonano w oparciu o dane Państwowej Komisji Wyborczej.

Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 roku na terenie Miasta Garwolina w porównaniu do powiatu garwolińskiego i województwa mazowieckiego była większa i wyniosła 75,16%.

Tabela 5. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r. na terenie województwa mazowieckiego, powiatu garwolińskiego i Miasta Garwolina (źródło: dane PKW)

	Frekwencja wyborcza [%]
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	73,80
Powiat garwoliński	74,31
Miasto Garwolin	<u>75,16</u>

Najniższy poziom aktywności społecznej w wyborach prezydenckich w 2020 roku odnotowuje się w jednostce bilansowej nr 7 (71,32%) oraz nr 3 (72,22%). Najwyższą frekwencję wyborczą odnotowano w jednostce bilansowej nr 8, która wyniosła 79,18%. Ogólnie we wszystkich jednostkach bilansowych na terenie Miasta Garwolina odnotowuje się wysoką frekwencję wyborczą, która nie wskazuje na obszary problemowe w tym zakresie.

Rysunek 15. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r. na terenie Miasta Garwolina (opracowanie własne na podstawie danych PKW)

7.1.6. EDUKACJA

Wśród najważniejszych zjawisk sfery społecznej, które zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 października o rewitalizacji należy poddać analizie, jest poziom edukacji. Badanie tego czynnika w odniesieniu do poszczególnych obszarów miasta jest niezwykle trudne. Do analizy przyjęto dane z publicznych przedszkoli i szkół podstawowych z uwagi na fakt, iż w zakresie edukacji na tymże poziomie, obowiązuje w pierwszej kolejności rejonizacja związana z miejscem zamieszkiwania dziecka/ucznia. Znikomy udział stanowią dzieci uczęszczające do szkoły na terenie miasta i jednocześnie niebędące jej mieszkańcami.

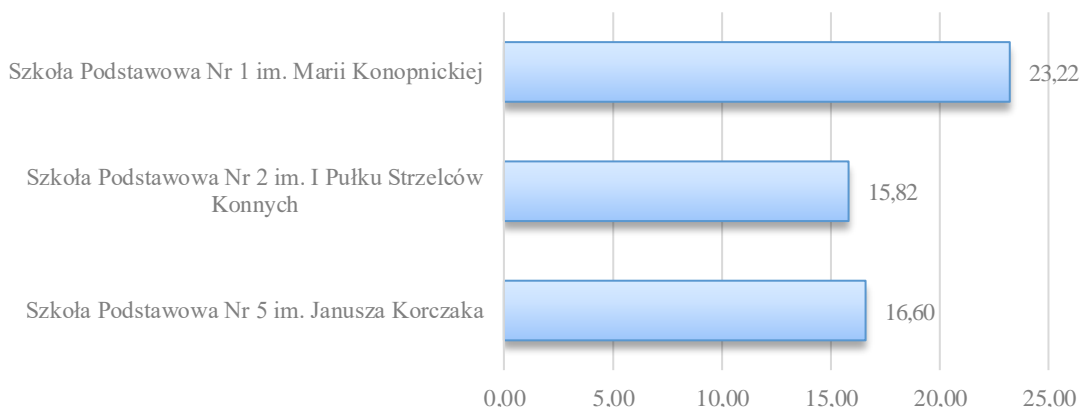
Na terenie Miasta Garwolin znajdują się następujące przedszkola i szkoły podstawowe:

- Publiczne Przedszkole Nr 1 „Bajka”,
- Publiczne Przedszkole Nr 2 „Akademia Pana Kleksa”,
- Publiczne Przedszkole Nr 6 „Mały Europejczyk”,
- Publiczne Przedszkole Nr 8 „Plastuś”,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. I Pułku Strzelców Konnych,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Janusza Korczaka.

Analizie poddano ilość sprzętu ułatwiającego naukę w poszczególnych szkołach podstawowych oraz wyniki z egzaminów ósmoklasisty z 2022 roku.

Na poziom edukacji i odpowiednie przygotowanie uczniów do dalszej edukacji istotny wpływ mają stosowane sprzęty i materiały dydaktyczne. W przypadku szkół podstawowych ważne jest odpowiednie wyposażenie multimedialne. Nauczyciel dysponujący takim sprzętem, jak projektor, tablica interaktywna będzie w stanie nie tylko opowiedzieć o pewnych zjawiskach, ale także pokazać je, wzbudzając w dzieciach większe zainteresowanie danym przedmiotem. Nie bez znaczenia jest również liczba komputerów i laptopów, którymi mogą dysponować zarówno nauczyciele, jak i uczniowie. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano liczbę sprzętu, którymi dysponują przedszkola i szkoły podstawowe na terenie Miasta Garwolina. Dokonano analizy ilości sprzętu przypadającego na 100 uczniów. Najlepszą sytuację stwierdzono w Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 im. Marii Konopnickiej (jednostka bilansowa nr 3), gdzie na 100 uczniów przypada 23,22 sprzętu.

Liczba sprzętu (komputery, laptopy, projekторы, tablice interaktywne) na 100 uczniów

Rysunek 16. Liczba sprzętu (komputery, laptopy, projekторы, tablice edukacyjne) na 100 uczniów (opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od placówek oświatowych działających na terenie Miasta Garwolina)

Obiektywnym miernikiem jakości edukacji w szkołach są wyniki egzaminów końcowych. W przypadku szkół podstawowych analizuje się wyniki egzaminu po VIII klasie. Egzamin pełni dwie zasadnicze funkcje:

- o zastępuje egzamin wstępny do szkół ponadpodstawowych, które wykorzystują wyniki egzaminu ósmoklasisty z poszczególnych przedmiotów jako kryteria w procesie rekrutacji, jeżeli liczba kandydatów jest większa niż liczba wolnych miejsc w danej szkole,
- o określa poziom wykształcenia ogólnego uczniów w zakresie obowiązkowych przedmiotów egzaminacyjnych i zapewnia uczniowi, jego rodzicom i nauczycielom informację zwrotną na temat poziomu tego wykształcenia.

Najlepsze wyniki z egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku otrzymali uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 1 im. Marii Konopnickiej – najlepszy wynik z języka polskiego (61%) oraz z języka angielskiego (70%). Najgorzej wypadli uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 5 im. Janusza Korczaka – najniższy wynik z języka polskiego (56%) oraz matematyki (59%). Wyniki egzaminów ze szkół na terenie Garwolina w porównaniu do średniej z powiatu oraz kraju wypadają bardzo korzystnie.

Tabela 6. Wyniki egzaminów ósmoklasisty [%] w 2022 r, na terenie szkół podstawowych w Garwolinie (źródło: dane Urzędu Miasta Garwolina)

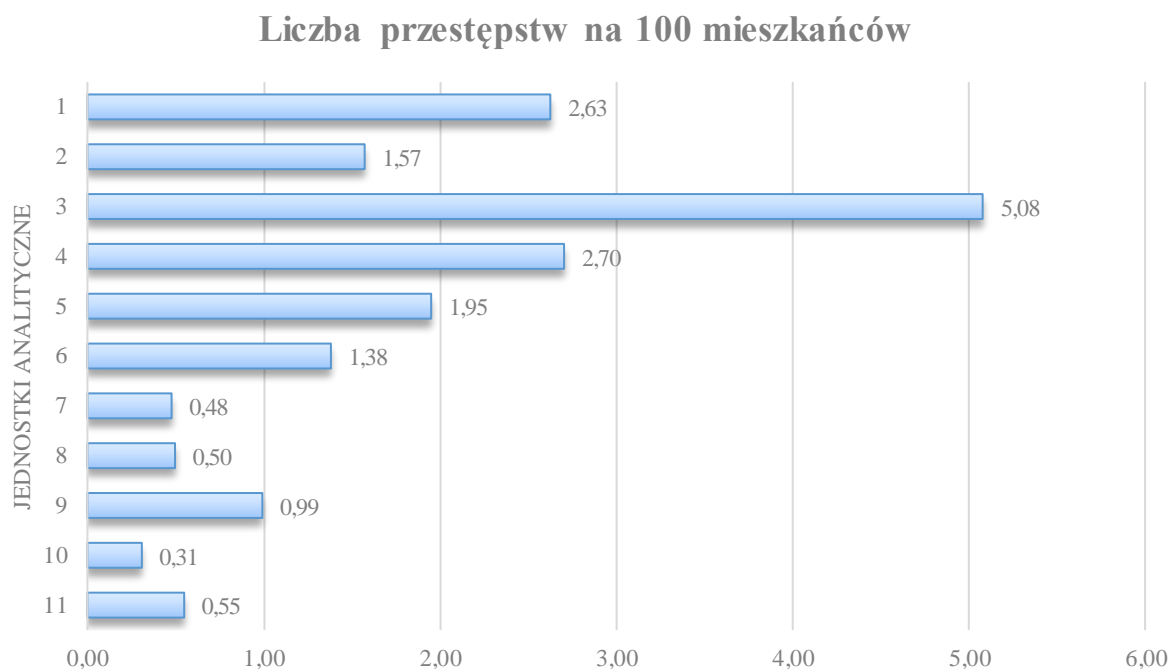
Nazwa szkoły	Wyniki egzaminów [%]		
	język polski	matematyka	język angielski
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Konopnickiej	61	62	70
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. I Pułku Strzelców Konnych	60,5	63,13	66,08
Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Janusza Korczaka	56	59	68
średnia dla gminy	57	59	67
średnia w powiecie	58	58	60
średnia w województwie	64	62	72
średnia w kraju	60	57	67

7.1.7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Ostatnie z zagadnień przeanalizowanych w ramach sfery społecznej dotyczy poziomu bezpieczeństwa publicznego, które jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przestępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców miasta. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

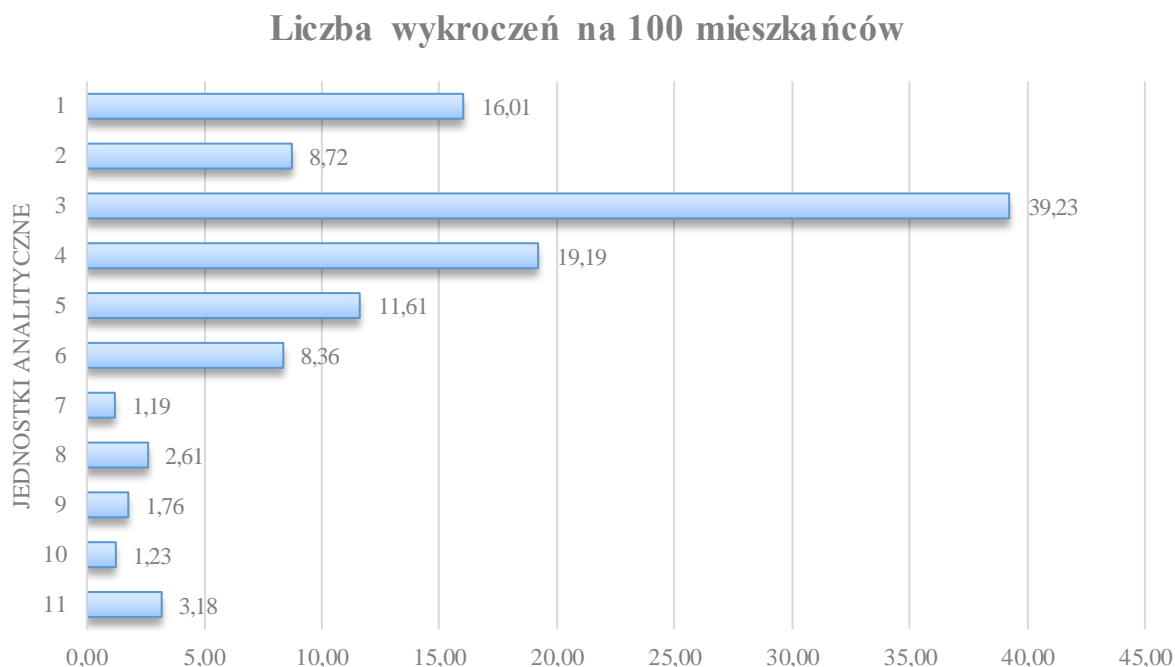
Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Analizując stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu garwolińskiego należy stwierdzić, że powiat należy do grupy stosunkowo bezpiecznych. Według danych GUS na terenie powiatu garwolińskiego w 2022 r. popełniono w sumie 1 359 przestępstw, z czego 838 o charakterze kryminalnym, a 474 przeciwko mieniu. Jest to wartość niższa niż w 2016 r., gdzie odnotowano w sumie 1 485 przestępstw. Wskaźnik wykrywalności przestępstw ogółem dla powiatu garwolińskiego w 2022 r. był wysoki i wyniósł 79,3%.

Liczba przestępstw na terenie miasta utrzymuje się mniej więcej na stałym poziomie. Według danych Komendy Powiatowej Policji w Garwolinie w okresie od 01.01.2022 do 31.12.2022 r. na terenie Miasta Garwolina popełniono 382 przestępstwa, gdzie w 2015 roku wartość ta wynosiła 324. W 2022 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców najwyższy wskaźnik przestępstw stwierdzono na terenie jednostki bilansowej nr 3 (5,08).

Rysunek17. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Garwolinie)

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem w obrębie bezpieczeństwa była liczba popełnionych wykroczeń. W 2022 roku na terenie miasta odnotowano łącznie 2 492 wykroczeń. Liczba ta wzrosła aż o 1 684 w porównaniu z rokiem 2015. Najwięcej wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano na terenie jednostki bilansowej nr 3 (39,23).

Rysunek 18. Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Garwolinie)

Procedura Niebieskiej Karty

Procedura „Niebieskie Karty” (NK) to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

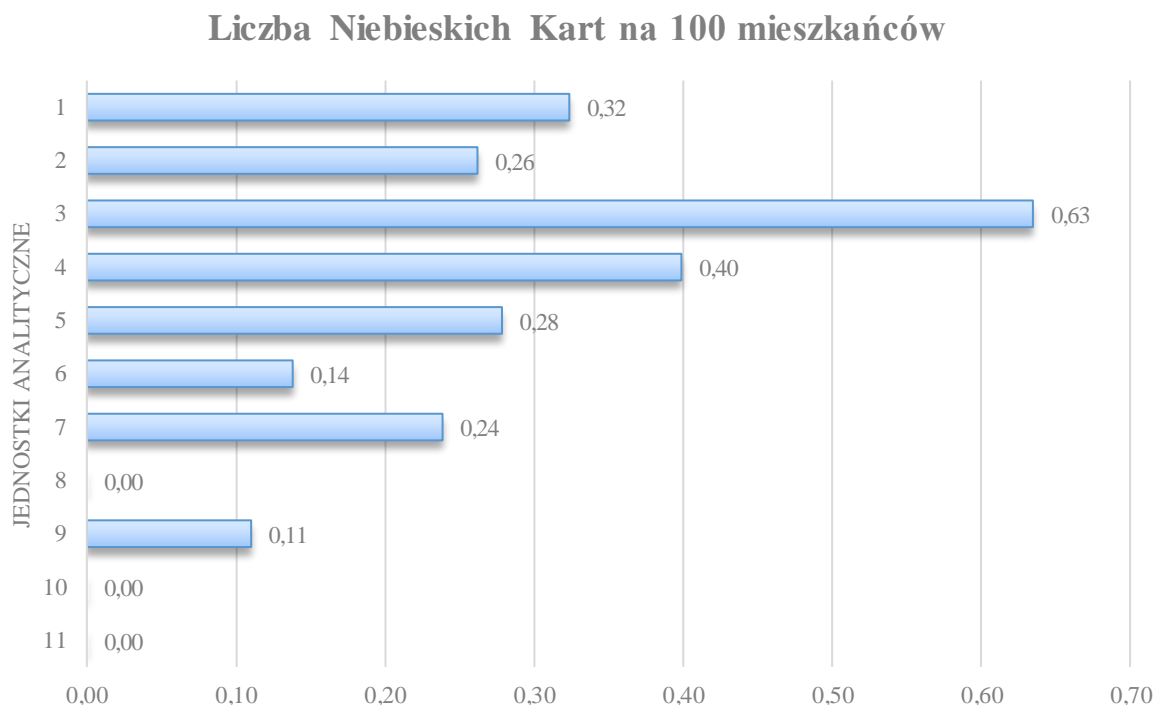
Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji podejrzenia występowania przemocy w rodzinie następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” (NK-A) przez przedstawiciela policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia lub gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Katalog podmiotów uprawnionych do zainicjowania procedury NK jest zamknięty i wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Ponadto przepisy w sprawie procedury NK zostały uregulowane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

Co do samego przebiegu procedury Niebieskie Karty, jest ona podzielona na 6 etapów, które następują kolejno po sobie:

1. Wszczęcie procedury.
2. Opracowanie indywidualnego planu pomocy.
3. Oddziaływanie na sprawcę przemocy.

4. Realizacja indywidualnego planu pomocy.
5. Ewentualne zdarzenia niebezpieczne w trakcie procedury „Niebieskie Karty”.
6. Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”.

Na terenie Miasta Garwolina w 2022 r. było wszczętych 51 procedur tzw. Niebieskich Kart. W przeliczeniu na 100 mieszkańców największy wskaźnik dotyczył jednostki bilansowej nr 3 (0,63). Na obszarze jednostki bilansowej nr 8, 10 i 11 nie przyznano żadnych „Niebieskich Kart”.

Rysunek 19. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Garwolinie)

Analizując kwestie bezpieczeństwa na terenie poszczególnych jednostek bilansowych najwięcej niekorzystnych zjawisk w 2022 r. odnotowano na obszarze jednostki nr 3:

- 120 przestępstw, co stanowi 31,4% wszystkich przestępstw na terenie miasta,
- 927 popełnionych wykroczeń, co stanowi 37,2% wszystkich wykroczeń na terenie miasta,
- 15 procedur niebieskiej karty, co stanowi 29,4% wszystkich procedur.

7.2. PODSUMOWANIE ZJAWISK SPOŁECZNYCH

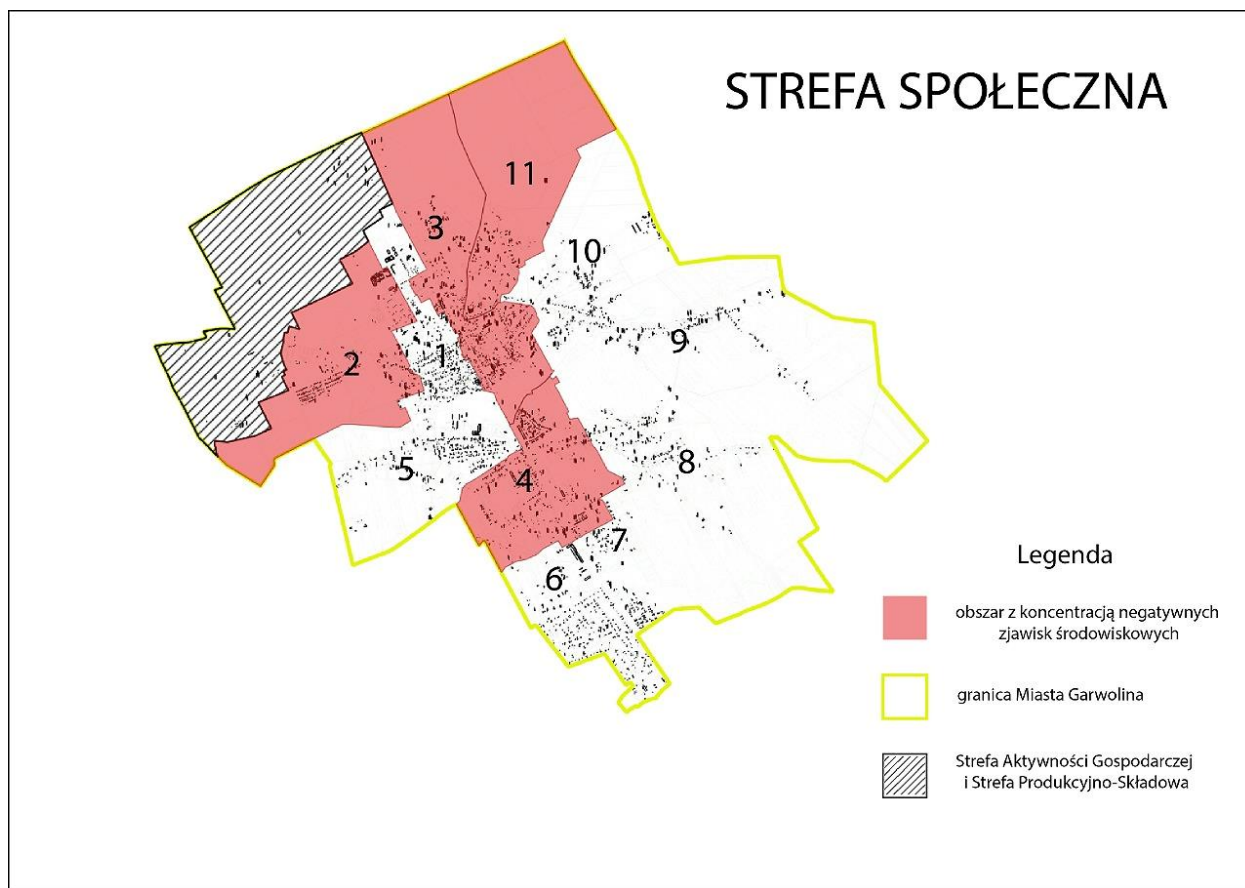
W efekcie prowadzonej analizy zjawisk społecznych określono wartość wskaźnika syntetycznego, który jest sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego z wyznaczonych obszarów referencyjnych przeanalizowano zakres wybranych wskaźników.

Zjawiskami poddanym analizie jest: liczba przyznanych świadczeń społecznych, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie. W tym celu dokonano analizy struktury świadczeń przyznawanych beneficjentom MOPS w Garwolinie oraz osób zarejestrowanych w PUP w Garwolinie. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach oraz uzależnienia. Dodatkowo, przeanalizowano kwestie dotyczące jakości kapitału społecznego, poziomu edukacji oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego. Zgodnie z informacjami zawartymi w powyższych częściach opracowania analizie poddano 10 wskaźników, które ukazują w sposób zbiorczy zdiagnozowane problemy społeczne Miasta Garwolina. W poniższej tabeli zaprezentowano otrzymane wartości badanych wskaźników dla poszczególnych jednostek bilansowych.

Tabela 7. Zestawienie wskaźników dotyczących sfery społecznej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

Nr wskaźnika	Pomoc społeczna		Bezrobocie			Uczestnictwo w życiu publicznym		Bezpieczeństwo			łącznie
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Nr jednostki bilansowej	Liczba przyznanych świadczeń społecznych na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy MOPS z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba kobiet wśród bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w 2022 r.	Organizacje społeczne działające na terenie Garwolina na 100 mieszkańców w 2022 r.	Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2020 r. na terenie Miasta Garwolina	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców w 2022 r.	Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w 2022 r.	
1	0,06	0,07	0,43	0,69	0,61	0,48	0,35	0,49	0,39	0,51	4,07
2	0,59	0,56	0,31	0,45	0,56	0,94	0,44	0,26	0,20	0,41	4,72
3	0,94	0,78	0,94	0,49	1,00	0,00	0,89	1,00	1,00	1,00	8,03
4	0,81	0,42	0,63	0,41	0,64	0,71	0,47	0,50	0,47	0,63	5,70
5	0,00	0,05	0,13	0,23	0,47	0,88	0,67	0,34	0,27	0,44	3,48
6	0,26	0,20	0,54	0,41	0,47	0,73	0,55	0,22	0,19	0,22	3,79
7	0,30	0,33	0,22	0,00	0,00	1,00	1,00	0,04	0,00	0,38	3,26
8	0,18	0,13	0,22	1,00	0,32	0,84	0,00	0,04	0,04	0,00	2,77
9	0,07	0,00	0,50	0,11	0,78	0,57	0,64	0,14	0,02	0,17	3,00
10	0,21	0,21	0,00	0,11	0,45	0,59	0,64	0,00	0,00	0,00	2,22
11	1,00	1,00	1,00	0,31	0,68	0,71	0,45	0,05	0,05	0,00	5,26
SUMA	4,43	3,76	4,90	4,20	5,98	7,44	6,10	3,09	2,63	3,76	46,29
Wartość wskaźnika dla całego miasta											4,21

Rysunek 20. Wartości sumarycznego wskaźnika kryzysu społecznego dla poszczególnych obszarów (opracowanie własne)

Wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych

Jak wynika z powyższej mapy z natężeniem sytuacji kryzysowej w sferze społecznej (tam, gdzie wskaźnik przybiera wartość powyżej wartości średniej dla całego miasta, tj. 4,21) mamy do czynienia w 4 z 11 wyznaczonych obszarów. Ze względu na mnogość wybranych wskaźników diagnostycznych, nie możemy jednak tych wszystkich jednostek traktować w jednakowy sposób. Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w jednostkach, gdzie wartość wskaźnika przybiera największe wartości, a więc w jednostce bilansowej nr 3 (8,03) i 4 (5,70). Świadczy to o fakcie, występowania problemów społecznych na wielu płaszczyznach. Natomiast z najlepszą sytuacją mamy do czynienia na terenie jednostki bilansowej nr 2, gdzie wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie poniżej 5 punktów co świadczy, iż problemy społeczne owszem występują, ale obejmują one jedynie część z badanego wachlarza zagadnień.

7.3. ANALIZA ZJAWISKI W POZOSTAŁYCH SFERACH

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe cztery sfery. Analiza zjawisk kryzysowych w ww. sferach przeprowadzona była zarówno w oparciu o metody ilościowe (wskaźnikowe), jak i jakościowe, mierzalne oraz opisowe.

7.3.1. SFERA GOSPODARCZA

Analiza sfery gospodarczej koncentruje się na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz z sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

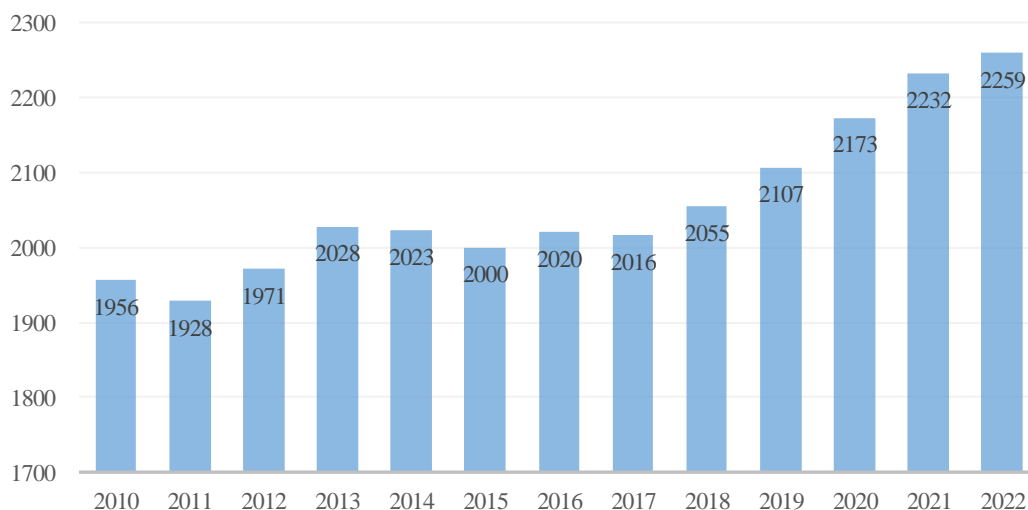
Na terenie miasta znajduje się Garwolińska Strefa Aktywności Gospodarczej, którą wspólnie utworzyło Miasto Garwolin i Powiat Garwoliński. Strefa jest obszarem o powierzchni około 60 ha, leżącym w granicach administracyjnych miasta wzdłuż wschodniej strony obwodnicy Garwolina, usytuowanym pomiędzy węzłami drogowymi: Miętne i Stacyjna. Jest ona terenem przeznaczonym pod działalność produkcyjno-usługowo-techniczną.

Na terenie Garwolina znajdują się również inne tereny pod inwestycje o łącznym obszarze 48,12 ha. Należą do nich działki, będące własnością prywatną, położone przy ul. II Armii Wojska Polskiego, ul. Stacyjnej i ul. Kościuszki. Dwa pierwsze tereny są określone jako produkcyjno-składowe, natomiast teren przy ul. Kościuszki ma przeznaczenie produkcyjno-usługowe.

Rolnictwo jako sektor typowo związany ze wsią nie ma większego znaczenie w przestrzeni gospodarczej miasta. Należy jednak zauważyć, iż użytki rolne stanowią 72,3% powierzchni miasta, z czego 70,1% z użytków rolnych to grunty orne. Stanowią one podstawę produkcji płodów rolnych i jednocześnie źródło utrzymania części mieszkańców Garwolina. Największe kompleksy gruntów najwyższych klas bonitacyjnych stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną występują w południowej części miasta.

W 2022 roku na terenie Miasta Garwolina zarejestrowanych było łącznie 2 259 podmiotów gospodarczych (wg danych GUS). W porównaniu z rokiem 2010 wartość ta wzrosła o 303 podmioty.

Liczba podmiotów gospodarczych

Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Miasta Garwolina w latach 2010-2022 (źródło: dane GUS)

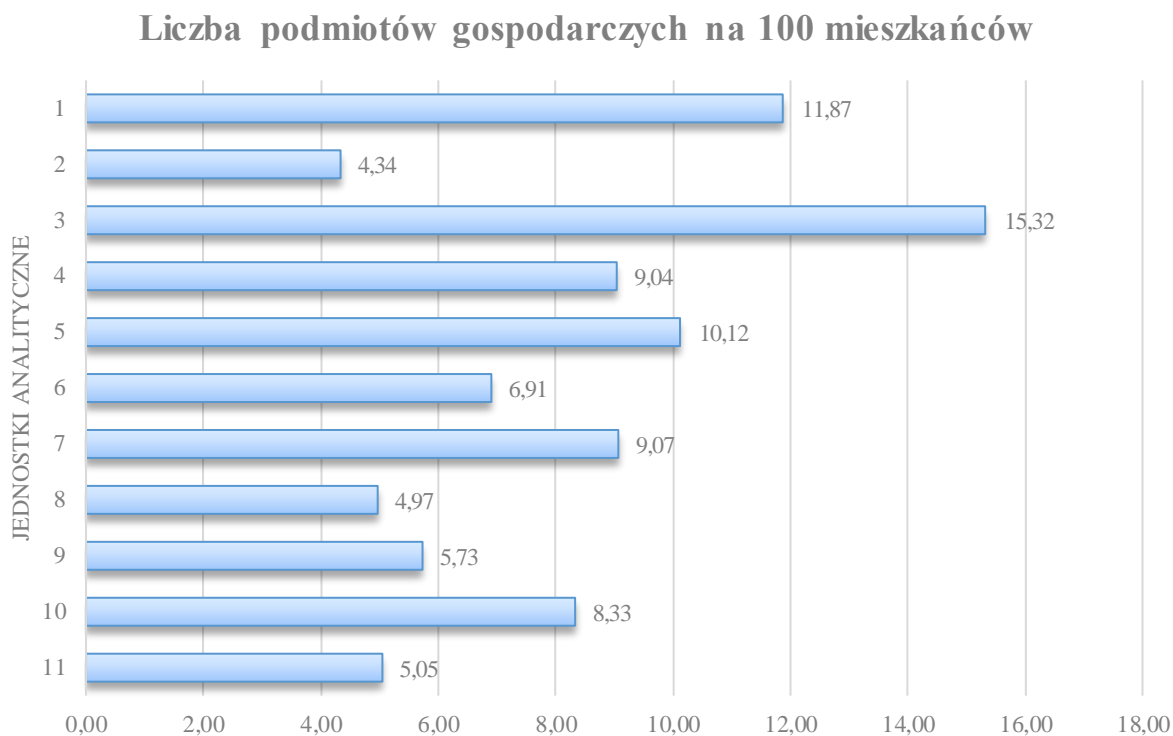
Nierolnicze funkcje gospodarcze są dziedziną wpływającą na stopień urbanizacji obszaru oraz generującą miejsca pracy. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym jest zjawiskiem pozytywnym, jak również pożądanym.

Z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) pozyskano dane odnośnie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Miasta Garwolina z podziałem na poszczególne ulice w mieście. Dzięki tym danym jako wskaźnik gospodarczy zbadano liczbę podmiotów gospodarczych na terenie miasta w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 8. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych jednostkach bilansowych na terenie Miasta Garwolina (opracowanie własne na podstawie danych CEIDG)

Jednostki bilansowe	liczba podmiotów gospodarczych ogółem	% w skali miasta
1	330	22,15
2	182	12,21
3	362	24,30
4	204	13,69
5	109	7,32
6	100	6,71
7	38	2,55
8	40	2,68
9	52	3,49
10	27	1,81
11	46	3,09

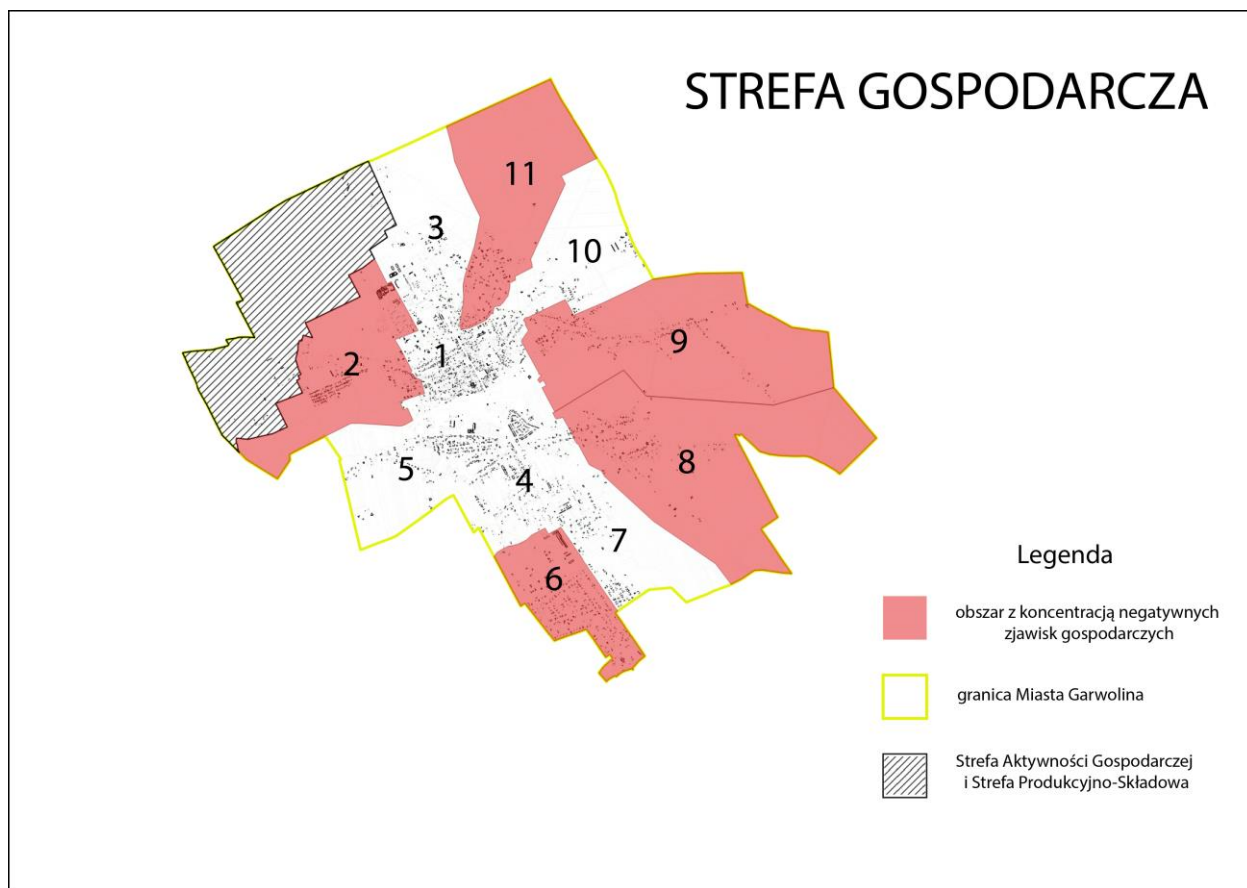
Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano na terenie jednostki bilansowej nr 3 (15,32), a najmniej na terenie jednostki nr 2 (4,34).

Rysunek 22. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych CEIDG)

Tabela 9. Wskaźnik syntetyczny dotyczący sfery gospodarczej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA GOSPODARCZA	
Nr jednostki bilansowej	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	0,31
2	1,00
3	0,00
4	0,57
5	0,47
6	0,77
7	0,57
8	0,94
9	0,87
10	0,64
11	0,94
SUMA	7,08
Wartość wskaźnika dla całego miasta	0,64

Rysunek 23. Obszar koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej (opracowanie własne)

Wskaźnik syntetyczny zjawisk gospodarczych

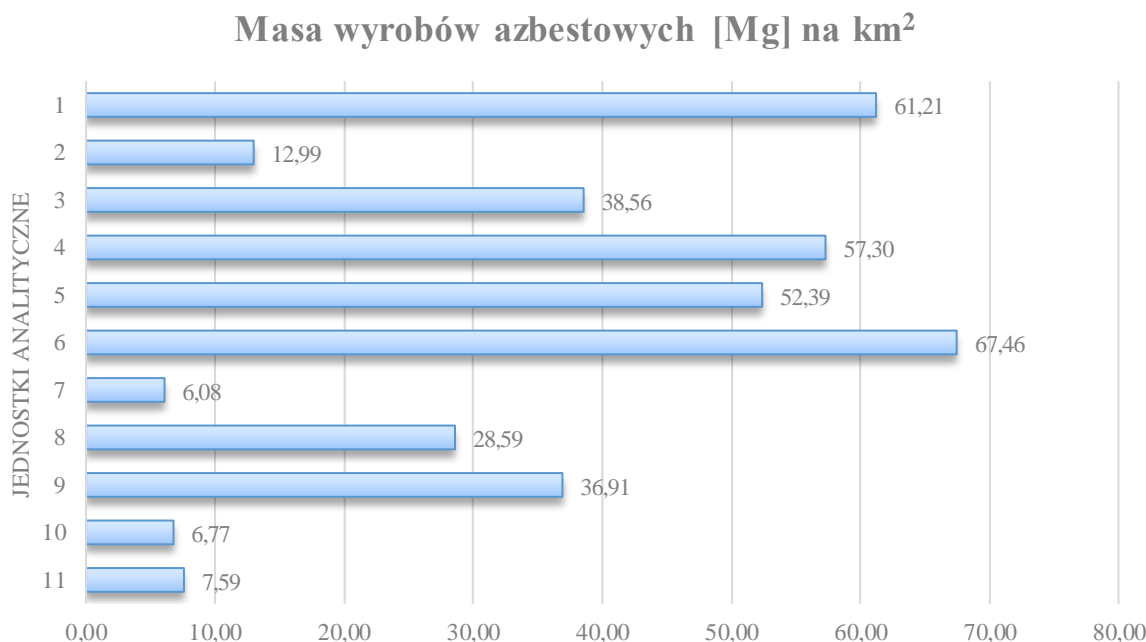
Jak wynika z powyższej mapy z natężeniem sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej (tam, gdzie wskaźnik syntetyczny przybiera wartość powyżej wartości średniej dla całego miasta, tj. 0,64) mamy do czynienia w 5 z 11 wyznaczonych obszarów. Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w jednostkach, gdzie wartość wskaźnika przybiera największe wartości, a więc w jednostce bilansowej nr 2 (1,00), 8 (0,94) oraz 11 (0,94). Natomiast z najlepszą sytuacją mamy do czynienia na terenie jednostki bilansowej nr 3, gdzie wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie 0.

7.3.2. SFERA ŚRODOWISKOWA

Jakość środowiska na terenie Miasta Garwolina jest kolejnym z obszarów, które zgodnie z ustawą o rewitalizacji wymagają przeprowadzenia analizy. Jednym z czynników charakteryzujących sferę środowiskową, jest występowanie na terenie miasta odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. Do takich odpadów niewątpliwie należy azbest, który jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W celu określenia sytuacji problemowej przeanalizowano dane odnośnie masy wyrobów azbestowych przypadających na km² poszczególnych jednostek bilansowych.

Zgodnie z bazą azbestową na terenie Garwolina zinwentaryzowano łącznie 1 325 446 kg wyrobów azbestowych. Do tej pory udało się unieszkodliwić 712 381 kg azbestu, a do usunięcia pozostało jeszcze 613 065 kg.

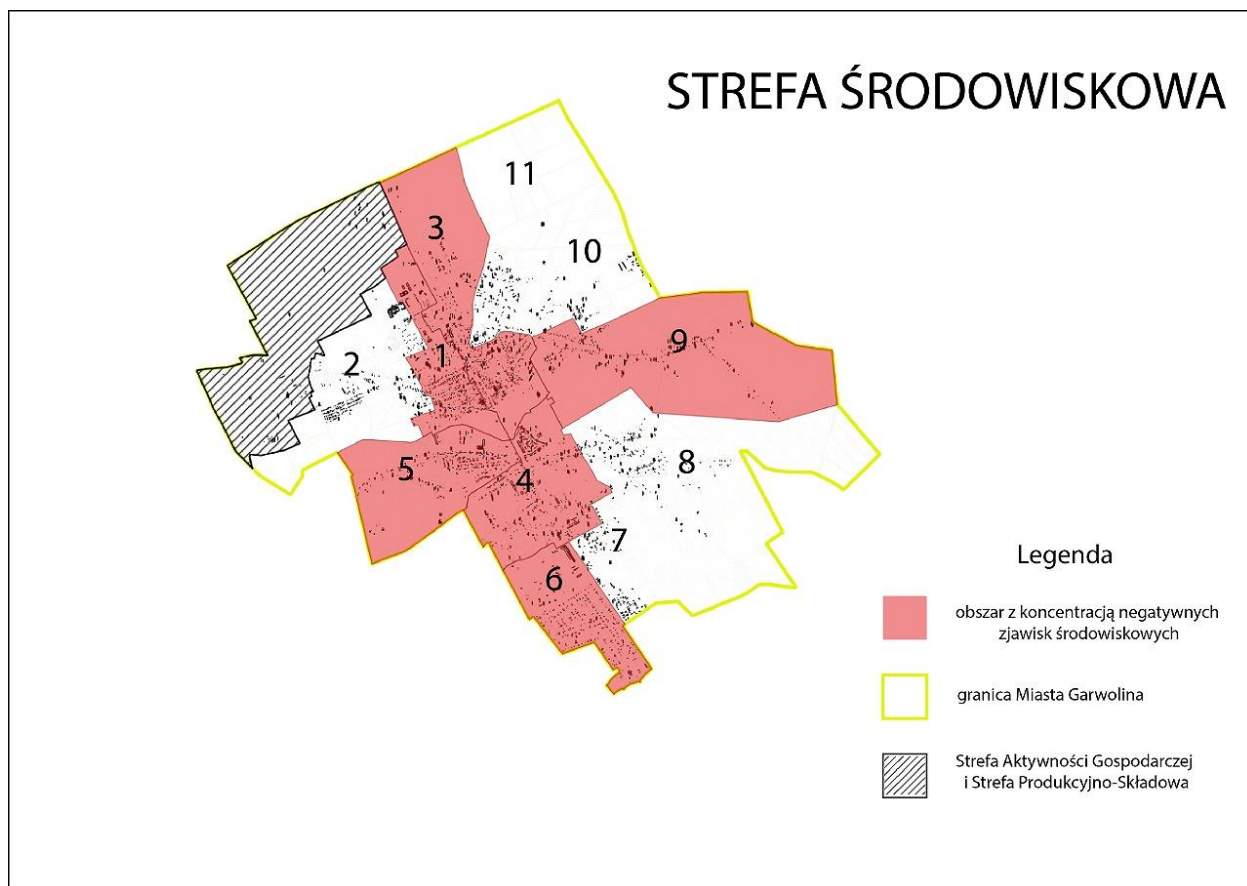
Najwięcej wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km² znajduje się na terenie jednostki bilansowej numer 6 (67,46 Mg) oraz 1 (61,21 Mg). Obszarami najmniej problemowymi w tym zakresie jest jednostka analityczna nr 7 (6,08 Mg), 10 (6,77 Mg) oraz 11 (7,59 Mg).

Rysunek24. Masa wyrobów azbestowych [Mg] na km² (źródło: opracowanie własne na podstawie bazy azbestowej)

Tabela 10. Wskaźnik syntetyczny dotyczący sfery środowiskowej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA ŚRODOWISKOWA	
Nr jednostki bilansowej	Masa wyrobów azbestowych [Mg] na km ²
1	0,90
2	0,11
3	0,53
4	0,83
5	0,75
6	1,00
7	0,00
8	0,37
9	0,50
10	0,01
11	0,02
SUMA	5,03
Wartość wskaźnika dla całego miasta	0,46

Rysunek 25. Obszar koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej (opracowanie własne)

Wskaźnik syntetyczny zjawisk środowiskowych

Jak wynika z powyższej mapy z natężeniem sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej (tam, gdzie wskaźnik syntetyczny przybiera wartość powyżej wartości średniej dla całego miasta, tj. 0,46) mamy do czynienia w 6 z 11 wyznaczonych obszarów. Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w jednostkach, gdzie wartość wskaźnika przybiera największe wartości, a więc w jednostce bilansowej nr 6 (1,00), 1 (0,90) oraz 4 (0,83). Natomiast z najlepszą sytuacją mamy do czynienia na terenie jednostki bilansowej nr 7, gdzie wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie 0.

7.3.3. SFERA TECHNICZNA

Obszar miasta znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej dodatkowego jednego negatywnego zjawiska. Wśród katalogu takich zjawisk znalazły się również zagadnienia techniczne, w szczególności: degradacja stanu technicznego obiektów zabytkowych i budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z tych obiektów.

Stopień degradacji budynków mieszkalnych

Warunki mieszkaniowe to jeden z najważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. W zasobie mieszkaniowym Garwolina znajduje się 29 budynków, a w nich 114 mieszkań. Część z tych obiektów wymaga szeregu zabiegów rewitalizacyjnych zarówno w zakresie remontów, jak również przeprowadzenia działań miękkich spowodowanych występowaniem zjawisk patologicznych. Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano klasyfikacji powyższego zasobu mieszkaniowego według stopnia degradacji.

Poniżej przedstawiono kryteria, na podstawie których dokonano oceny zasobów mieszkaniowych w poszczególnych jednostkach bilansowych Garwolina.

Stan techniczny budynków:

- o stan pokrycia dachu,
- o czy budynki są ocieplone,
- o czy budynki wymagają remontu klatek schodowych,

- o czy potrzebna jest wymiana oświetlenia.

Dostęp do mediów:

- o czy i w jakim jest stanie instalacja centralnego ogrzewania,
- o czy i w jakim jest stanie instalacja wodna i kanalizacja sanitarna,
- o jaki jest stan instalacji elektrycznych,
- o czy budynki wyposażone są w WC.

Przystosowanie do osób niepełnosprawnych:

- o czy budynek posiada rozwiązania architektoniczne ułatwiające poruszanie się osobom niepełnosprawnym i starszym (m. in. podjazdy, windy, brak występowania wysokich progów).

Celem wykazania obszarów skupiających obiekty o wysokim stopniu degradacji przeprowadzono analizę stanu technicznego w poszczególnych budynkach za pomocą trójstopniowej skali, gdzie:

- o 0 oznacza sytuację dobrą,
- o 1 oznacza sytuację przeciętną,
- o 2 oznacza sytuację złą.

W poniższej tabeli zestawiono ocenę analizowanych czynników w zakresie jakości i stanu budynków z podziałem na jednostki bilansowe wchodzące w skład Miasta Garwolina. Wartości te zsumowano oraz zestawiono z maksymalną możliwą do uzyskania liczbą punktów. Na tej podstawie wyznaczono indeks oraz wartość średnią dla miasta. Obszary, których indeks kształtuje się powyżej średniej dla miasta, zostały uznane za problemowe w kwestii jakości i stanu budynków. Jak wynika z poniższych danych, obszarami gdzie zidentyfikowano najbardziej zdegradowane budynki mieszkalne są jednostki bilansowe o numerach 2, 3, 4 i 6.

Tabela 11. Analiza stopnia degradacji budynków mieszkalnych będących w zasobie Miasta Garwolina (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Garwolina)

Nr jednostki bilansowej	Stan techniczny budynku	Dostęp do mediów	Przystosowanie do osób niepełnosprawnych	Ocena sumaryczna	Maksymalna możliwa ocena	Indeks
1	1	1	1	3	6	0,50
2	2	1	2	5	6	0,83
3	2	2	2	6	6	1,00
4	2	2	2	6	6	1,00
5	0	0	1	1	6	0,17
6	1	2	2	5	6	0,83
7	1	0	1	2	6	0,33
8	1	0	0	1	6	0,17
9	1	0	1	2	6	0,33
10	0	1	1	2	6	0,33
11	1	0	1	2	6	0,33
Średnia wartość dla miasta						0,53

Stan techniczny obiektów zabytkowych

Kolejny wskaźnik dotyczy stanu technicznego obiektów zabytkowych na terenie danej jednostki bilansowej (wpisanych do gminnej ewidencji zabytków). Nagromadzenie w jednym miejscu obiektów zabytkowych, które w sytuacji zaniedbań remontowych odznaczają się złym stanem technicznym sprawia niejednokrotnie, że obszary te stanowią miejsca koncentracji problemów.

Zabytki w procesie rewitalizacji mają do odegrania bardzo ważną rolę, są endogennym potencjałem miejscowości, zasobem nieodnawialnym, źródłem tożsamości lokalnej, jednym z najważniejszych elementów składających się na obszar rewitalizacji, którego odkrycie jest koniecznym krokiem podczas wyprowadzania obszaru wymagającego interwencji ze stanu kryzysowego.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Garwolin wraz z oceną ich stanu zachowania.

Tabela 12. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Garwolina (Urząd Miasta Garwolin)

Lp.	Nazwa	Czas powstania	Lokalizacja	Stan zachowania
1	Karczma, ob. budynek usługowy	1839 r.	ul. Aleja Legionów 4	Dobry
2	Dom, ob. przedszkole	I. 30te XX w.	ul. Aleja Legionów 7	Zadowolający
3	Budynek koszarowy, ob. Krajowy Ośrodek Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich	XIX/XX w.	ul. Aleja Legionów 11	Dobry
4	Wartownia, ob. Zakład Stacjonarnej Opieki Zdrowotnej	XIX/XX w.	ul. Aleja Legionów 11	Dobry
5	Dom	I. 30te XX w.	ul. Aleja Legionów 26	Zły
6	Budynek koszarowy, ob. dom	XIX/XX w.	ul. Aleja Legionów 44A	Zły
7	Budynek koszarowy, ob. dom	XIX/XX w.	ul. Aleja Legionów 44C	Zadowolający
8	Budynek koszarowy, ob. dom	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów 44E	Zadowolający
9	Budynek koszarowy, ob. dom	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów 44I	Zadowolający
10	Budynek koszarowy, ob. dom	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów 44J	Bardzo zły
11	Pomnik w hołdzie Żołnierzom Polskim	1997 r.	ul. Aleja Legionów 46	Dobry
12	Budynek koszarowy, stajnia, ob. magazyn	XIX/XX w.	ul. Aleja Legionów 83A	Bardzo zły
13	Budynek koszarowy, ob. pralnia	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów	Bardzo zły
14	Kapliczka z figurą Chrystusa Gorejące Serce	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów	Zły
15	Pomnik ku czci 30 Polaków Rozstrzelanych przez Niemców	8 lipca 1944 r.	ul. Aleja Legionów	Dobry
16	Zespół koszarowy, stajnia, ob. Hurtownia	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów 83A	Dobry
17	Stajnia, ob. Warsztaty PKS	Pocz. XX w.	ul. Aleja Legionów	Zły
18	Dom	1928 r.	ul. Aleja Żwirki i Wigury 15	Zły
19	Dom	1928 r.	ul. Aleja Żwirki i Wigury 18	Bardzo zły
20	Szkoła Podstawowa, ob. Szkoła Podstawowa nr 1	I. 30te XX w.	ul. Aleja Żwirki i Wigury 16	Zadowolający
21	Układ urbanistyczny Miasta	XV-XX w.	Garwolin	Nie dotyczy
22	Cmentarz Parafialny	XIX w.	ul. Cmentarna	Zadowolający
23	Kaplica na Cmentarzu Parafialnym	1839 r.	ul. Cmentarna	Zadowolający
24	Mauzoleum Rodziny Hordliczków	k. XIX w.	ul. Cmentarna	Zły
25	Dom	I. 20 XX w.	ul. Długa 21	Bardzo zły
26	Budynek koszarowy, ob. magazyn	XIX/XX w.	ul. Kawaleryjska	Dobry
27	Budynek koszarowy, pozostałości stajni	XIX/XX w.	ul. Kawaleryjska	Bardzo zły
28	Kasa Stefczyka, ob. Bank Spółdzielczy	1913 r.	ul. Kościuszki 24	Dobry
29	Pomnik ku czci poległych za wolność, wiarę i ojczyznę	1991 r.	ul. Kościuszki 28	Dobry
30	Budynek wojskowy, ob. Wojskowe Centrum Rekrutacji	1902 r.	ul. Kościuszki 28	Dobry
31	Dom	Pocz. XX w.	ul. Kościuszki 30	Zły

Lp.	Nazwa	Czas powstania	Lokalizacja	Stan zachowania
32	Dom	Pocz. XX w.	ul. Kościuszki 49	Nie dotyczy – nieistniejący
33	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, mozaika o tematyce wojskowej (elewacja południowa)	1977 r.	ul. Kościuszki 53	Dobry
34	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, figura Orła w otoczeniu armat	1979 r.	ul. Kościuszki 53	Dobry
35	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, pomnik Papieża Jana Pawła II	1998 r.	ul. Kościuszki 53	Dobry
36	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, pomnik Franciszka Stefczyka	1976 r.	ul. Kościuszki 53	Dobry
37	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Władysława Jagiełły	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
38	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Władysława Chrobrego	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
39	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Tadeusza Kościuszki	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
40	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Józefa Piłsudskiego	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
41	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Kardynała Stefana Wyszyńskiego	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
42	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Władysława Sikorskiego	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
43	Zespół pomników na dziedzińcu Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte, popiersie Jana III Sobieskiego	I. 80-XX w.	ul. Kościuszki 53	Dobry
44	Cmentarz Wojenny	1949 r.	ul. Kościuszki	Zły
45	Kapliczka słupowa przy Poczcie	1813 r.	ul. Kościuszki	Bardzo zły
46	Krzyż ufundowany przez Rzemieślników	1907 r.	ul. Kościuszki/ ul. Mazowiecka	Zły
47	Zespół podworski „Sulbiny”, park podworski	XIX w.	ul. Lubelska 50	Bardzo zły
48	Zespół podworski „Sulbiny”, spichlerz	pocz. XIX w.	ul. Lubelska 50	Bardzo zły
49	Pomnik pomordowanych Polaków	2001 r.	ul. Kościuszki/ ul. Mazowiecka	Dobry
50	Dom	II poł. XIX w.	ul. Młyńska 1	Zły
51	Dom	I. 30te XX w.;	ul. Nadwodna 16	Zły
52	Zespół podworski, czworak	I poł. XIX w.	ul. Narutowicza	Bardzo zły
53	Kapliczka	I poł. XIX w.	ul. Narutowicza	Zły
54	Dom	I. 30 XX w.	ul. Polska 36	Bardzo zły
55	Dom	k. XIX w.	ul. Senatorska 49	Bardzo zły
56	Dom	I.30te XX w.	ul. Sobieskiego 13	Bardzo zły
57	Kościół par. pw. Przemienienia Pańskiego	1890 r. -1909 r., 1944 r.	ul. Staszica 11	Dobry
58	Plebania	I. 30 XX w.	ul. Staszica 11	Dobry

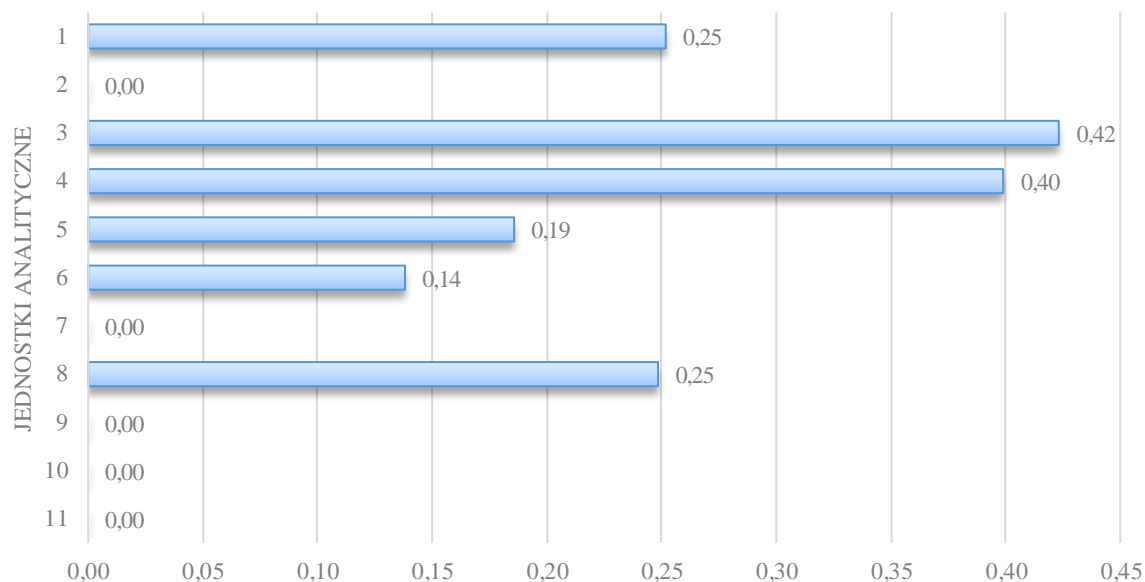
Lp.	Nazwa	Czas powstania	Lokalizacja	Stan zachowania
59	Urząd Miasta	1910 r.	ul. Staszica 15	Bardzo zły
60	Pomnik Piłsudskiego	1936 r., 1981 r.	ul. Staszica	Bardzo dobry
61	Zespół dworski, dwór	1927 r.	ul. Studzińskiego 68	Dobry
62	Zespół dworski, oficyna	1939 r.	ul. Studzińskiego 66	Zadowolający
63	Zespół dworski, budynek gospodarczy	pocz. XX w.	ul. Studzińskiego	Zły
64	Zespół dworski, park	poł. XIX w.	ul. Studzińskiego	Zadowolający
65	Dom	I. 30 XX w.	ul. Wiejska 31	Zły
66	Dom	I. 20 XX w.	ul. Wolna 20	Zły
67	Magazyn	pocz. XX w.	ul. Wolna	Bardzo zły
68	Młyn elektryczny	1 poł. XX w.	ul. Wyszyńskiego	Bardzo zły
69	Ogrodzenie zespołu sakralnego Parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Garwolinie	XIX/XX w.	Ul. Staszica 11	Bardzo zły

Tabela 13. Liczba obiektów zabytkowych w podziale na jednostki analityczne Miasta Garwolina
(źródło: dane Urząd Miasta Garwolin)

Nr jednostki analitycznej	Liczba obiektów zabytkowych w złym i bardzo złym stanie zachowania	Liczba obiektów zabytkowych ogółem
1	7	9
2	0	0
3	10	30
4	9	20
5	2	2
6	2	2
7	0	0
8	2	5
9	0	0
10	0	0
11	0	0
SUMA	32	68

W celu wskazania obszarów o dużym nagromadzeniu obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wzięto pod uwagę liczbę obiektów zabytkowych w złym i bardzo złym stanie zachowania. Największe zagęszczenie zabytków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców odnotowuje się na terenie jednostki bilansowej nr 3 (0,42) oraz 4 (0,40). Na obszarze jednostek nr 2, 7, 9, 10 i 11 nie znajdują się żadne obiekty zabytkowe.

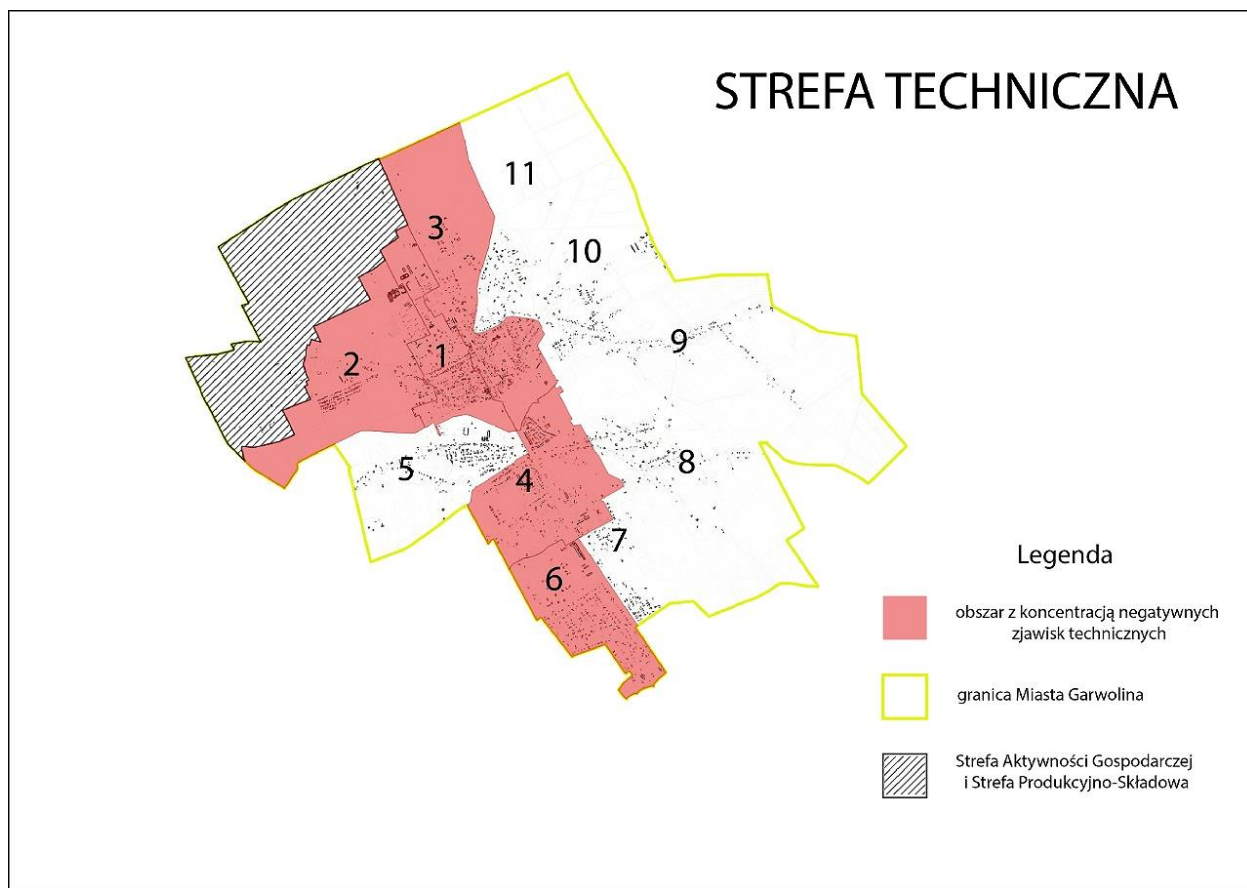
Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców

Rysunek 26. Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Garwolina)

Tabela 14. Wskaźnik syntetyczny dotyczący sfery technicznej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA TECHNICZNA			
Nr jednostki bilansowej	Stopień degradacji budynków mieszkalnych	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Łącznie
1	0,40	0,60	1,00
2	0,80	0,00	0,80
3	1,00	1,00	2,00
4	1,00	0,94	1,94
5	0,00	0,44	0,44
6	0,80	0,33	1,13
7	0,19	0,00	0,19
8	0,00	0,59	0,59
9	0,19	0,00	0,19
10	0,19	0,00	0,19
11	0,19	0,00	0,19
SUMA	4,76	3,90	8,66
Wartość wskaźnika dla całego miasta			0,79

Rysunek 27. Obszar koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej (opracowanie własne)

Wskaźnik syntetyczny zjawisk technicznych

Jak wynika z powyższej mapy z natężeniem sytuacji kryzysowej w sferze technicznej (tam, gdzie wskaźnik syntetyczny przybiera wartość powyżej wartości średniej dla całego miasta, tj. 0,79) mamy do czynienia na terenie jednostki bilansowej nr 1 (1,00), 2 (0,80), 3 (2,00), 4 (1,94) i 6 (1,13). Na pozostałych obszarach miasta nie odnotowano problemów w sferze technicznej.

7.3.4.SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Ostatnią grupą problemów wymagających przeprowadzenia analizy na potrzeby niniejszego opracowania są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, czyli w szczególności niewielka dostępność terenów zielonych dla mieszkańców oraz niewystarczający dostęp do usług społecznych.

Tereny zieleni

Dostępność terenów zielonych dla mieszkańców jest bardzo ważnym aspektem życia – szczególnie w miastach. Tereny zielone są kluczowe dla zdrowia i dobrego samopoczucia mieszkańców, zwłaszcza dla osób zaliczanych do grup wrażliwych (dzieci, osoby starsze, osoby przewlekle chore, kobiety

w ciąży). Parki, ogródki działkowe, zadrzewienia wzdłuż szlaków komunikacyjnych, brzegi rzek, skwery czy bulwary zachęcają do aktywności fizycznej na zewnątrz i oferują przestrzeń niezbędną do odpoczynku i relaksu. Zapobiegają również zmianom klimatu, poprawiają jakość powietrza i redukują hałas.

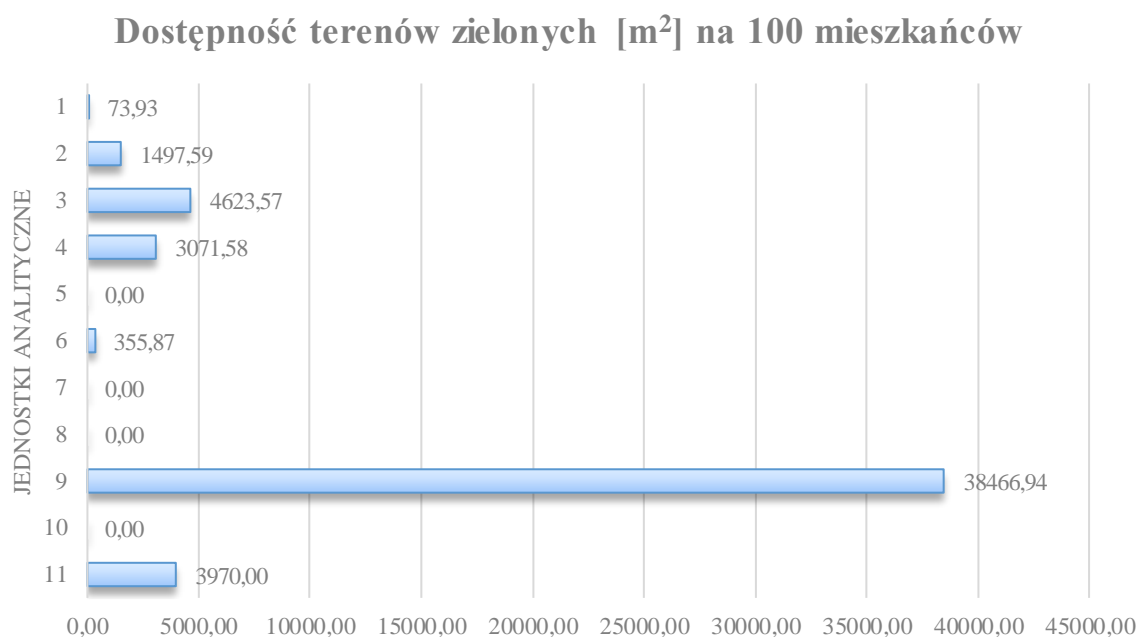
W poniższej tabeli przedstawiono wykaz terenów zielonych znajdujących się na terenie Miasta Garwolina wraz z ich powierzchnią.

Tabela 15. Powierzchnia terenów zielonych [m²] na terenie Garwolina (źródło: dane Urzędu Miasta Garwolina)

Lp.	Tereny zieleni/nazwa	Powierzchnia
1	Park 100-lecia Odzyskania Niepodległości	52 974,03 m ²
2	Park spacerowo-wypoczynkowy „Park Zmysłów”	8 935,30 m ²
3	Park im. J. Piłsudskiego	2 415,85 m ²
4	Skwer Solidarności	3 747,74 m ²
5	Skwer Prezydenta Lecha Kaczyńskiego	301,77 m ²
6	Tereny rekreacyjne Zarzecza	56 000 m ²
7	Park „Ptasie trele”	12 350,22 m ²
8	Park na os. Działki	5 153,03 m ²
9	„Radosne Starorzecze”	8 895,17 m ²
10	Park 550-lecia	19 105,56 m ²
11	Tereny rekreacyjne zbiornika retencyjnego	340 000 m ²
12	Cmentarz Wojenny	9 135,30 m ²
13	Bulwar przy ul. Wyszyńskiego	2 055,30 m ²
14	Bulwar przy ul. Olimpijskiej	1 270,73 m ²
15	Zieleń przyuliczna (nasadzenia drzew i krzewów) przy Al. Żwirki i Wigury, ul. Kościuszki, Al. Legionów, Ul. Żołnierzy II A. W. P., Korczaka	2 834 m ²
16	Zieleń osiedlowa na os. Kościuszki, os. Żwirki i Wigury, os. Koszary, os. Jagodzińska	108 500 m ²

Analizując dostępność terenów zielonych dla mieszkańców Garwolina przeliczono powierzchnię tychże obszarów na 100 mieszkańców danej jednostki bilansowej. Z analizy wynika, że największy dostęp do terenów zielonych mają mieszkańcy jednostki analitycznej nr 9 (38 466,94 m² na 100 osób). Na terenie jednostki nr 5, 7, 8 i 10 nie zidentyfikowano terenów zielonych dostępnych dla mieszkańców.

Rysunek 28. Dostępność terenów zielonych [m²] na 100 mieszkańców na terenie Garwolina (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Garwolina)

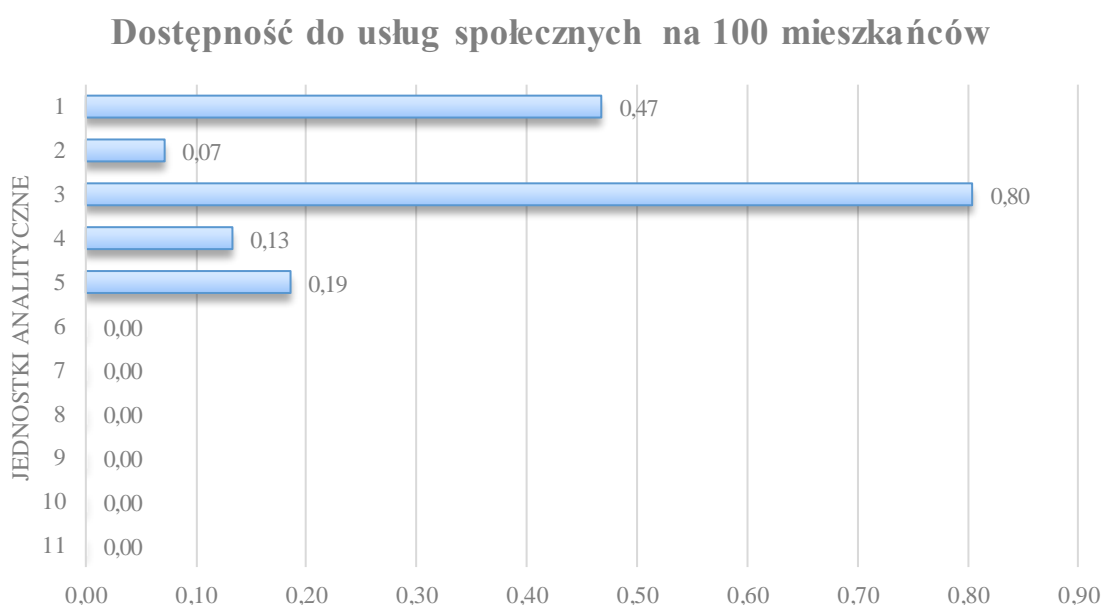
Dostęp do usług społecznych

Dostępność do usług społecznych, publicznych czy kulturalnych ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców. Garwolin będąc siedzibą miasta Garwolina, gminy Garwolin oraz powiatu garwolińskiego skupia najważniejsze urzędy i instytucje. W celu przeanalizowania dostępności do usług posłużono się następującym wskaźnikiem: dostępność do usług społecznych na 100 mieszkańców (instytucji publicznych, instytucji kultury, bibliotek, aptek, banków, poczty i urzędów).

Tabela 16. Dostępność do usług społecznych (apteki, biblioteki, banki, poczty, urzędy, instytucje kultury, instytucje publiczne)

Nr jednostki analitycznej	Liczba instytucji publicznych, instytucji kultury i bibliotek	Liczba aptek, banków, poczty, urzędów	Łączna liczba instytucji
1	5	8	13
2	1	2	3
3	1	18	19
4	0	3	3
5	1	1	2
6	0	0	0
7	0	0	0
8	0	0	0
9	0	0	0
10	0	0	0
11	0	0	0
SUMA	8	32	40

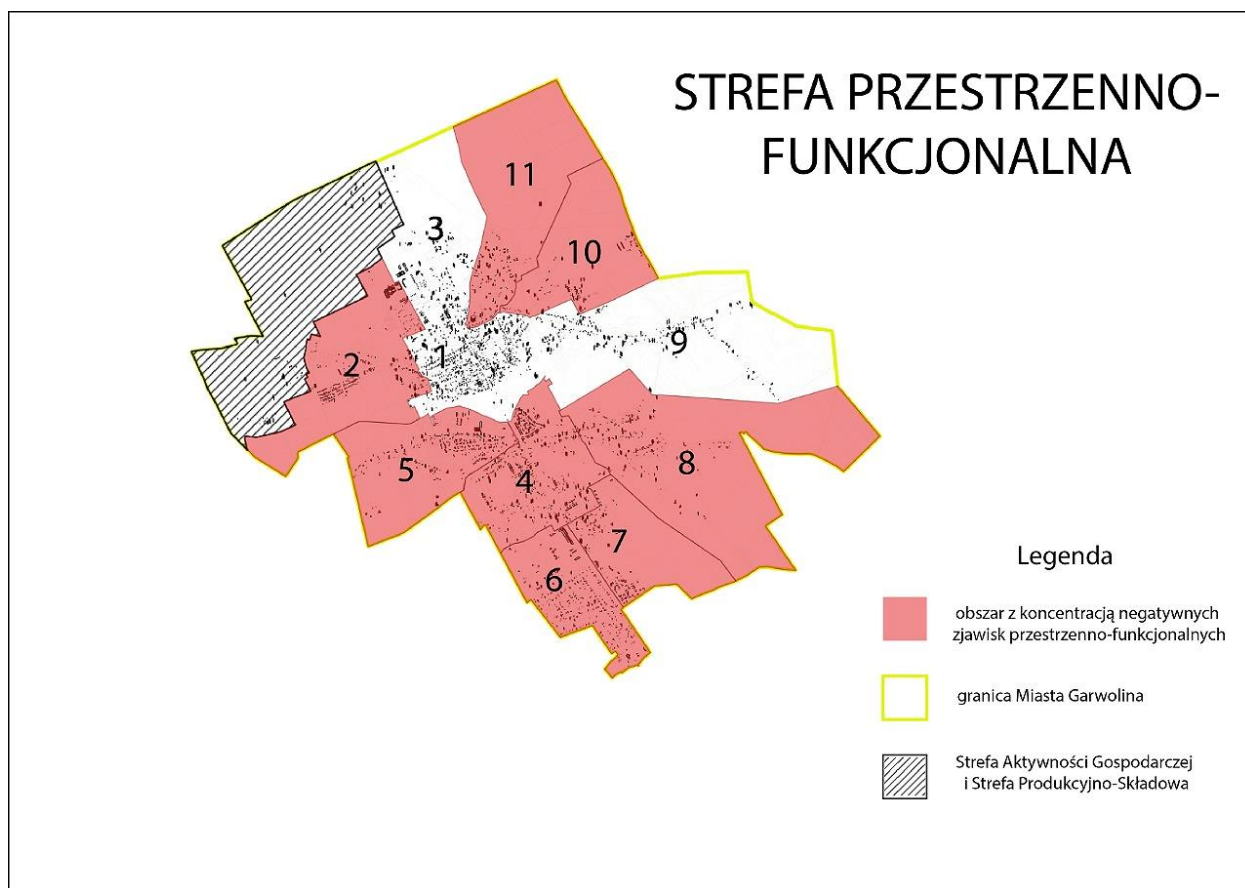
W przypadku dostępności do usług sytuacja najlepiej przedstawia się na terenie jednostki bilansowej nr 3 gdzie zlokalizowanych jest najwięcej instytucji – 0,80 w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najniższy wskaźnik odnotowano na terenie jednostek nr 6, 7, 8, 9, 10 i 11 gdzie nie zlokalizowano żadnych instytucji. Obszary, w których występuje największe zagęszczenie usług publicznych (jednostka analityczna nr 3 i 1) mają również największy potencjał rozwojowy.

Rysunek 29. Dostępność do usług społecznych na 100 mieszkańców (źródło: opracowanie własne)

Tabela 17. Wskaźnik syntetyczny dotyczący sfery przestrzenno-funkcjonalnej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
Nr jednostki bilansowej	Dostępność terenów zielonych na 100 mieszkańców	Dostępność do usług społecznych na 100 mieszkańców	łącznie
1	1,00	0,42	1,42
2	0,96	0,91	1,87
3	0,88	0,00	0,88
4	0,92	0,83	1,75
5	1,00	0,77	1,77
6	0,99	1,00	1,99
7	1,00	1,00	2,00
8	1,00	1,00	2,00
9	0,00	1,00	1,00
10	1,00	1,00	2,00
11	0,90	1,00	1,90
SUMA	9,65	8,93	18,58
Wartość wskaźnika dla całego miasta			1,69

Rysunek 30. Obszar koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (opracowanie własne)

Wskaźnik syntetyczny zjawisk przestrzenno-gospodarczych

Jak wynika z powyższej mapy z natężeniem sytuacji kryzysowej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (tam, gdzie wskaźnik syntetyczny przybiera wartość powyżej wartości średniej dla całego miasta, tj. 1,69) mamy do czynienia w 8 z 11 wyznaczonych obszarów. Z najgorszą sytuacją mamy do czynienia w jednostkach, gdzie wartość wskaźnika przybiera największe wartości, a więc w jednostce bilansowej nr 7 (2,00), 8 (2,00) oraz 10 (2,00). Natomiast z najlepszą sytuacją mamy do czynienia na terenie jednostki bilansowej nr 3, gdzie wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie 0,88.

7.3.5. PODSUMOWANIE ANALIZY SFER

Ustawa o rewitalizacji definiuje obszar zdegradowany jako obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wymogiem wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest współwystępowanie na nim obok ww. negatywnych zjawisk społecznych także negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej,
- środowiskowej,
- technicznej,
- przestrzenno-funkcjonalnej.

Wyselekcjonowano 6 wskaźników dotyczących pozostałych 4 badanych sfer. Zgodnie z przyjętą metodologią w każdej ze sfer dokonano analizy wybranych wskaźników w podziale na wyznaczone podobszary. Dokonano identyfikacji występowania (na zasadzie 0-1) negatywnych zjawisk we wszystkich czterech sferach wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ww. ustawy. W poniższych tabelach zaprezentowano rzeczywiste wartości osiągnięte przez wszystkie wskaźniki oraz ich kwalifikacje w zakresie występowania zjawisk kryzysowych.

W przypadku sfery gospodarczej najwyższe wskaźniki stwierdzono w obrębie jednostki bilansowej nr 2 (1,00), nr 8 (0,94) i nr 11 (0,94). W przypadku sfery środowiskowej najwyższy wskaźnik syntetyczny stwierdzono w obrębie jednostki nr 6 (1,00) oraz 1 (0,90). W sferze przestrzenno-funkcjonalnej najwyższe wskaźniki odnotowano na terenie jednostek bilansowych nr 7 (2,00), 8 (2,00) i 10 (2,00). W przypadku sfery technicznej najwyższy wskaźnik syntetyczny dotyczy jednostki nr 3 (2,00) i 4 (1,94).

Analizując wskaźnik zbiorczy ze wszystkich 5 analizowanych sfer jako obszary najbardziej problemowe dominują następujące jednostki analityczne:

- Nr 2 – wartość 8,50,
- Nr 3 – wartość 11,44,
- Nr 4 – wartość 10,80,
- Nr 6 – wartość 8,67,
- Nr 11 – wartość 8,31.

Tabela 18. Zestawienie wskaźników dotyczących sfery gospodarczej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA GOSPODARCZA	
Nr jednostki bilansowej	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	0,31
2	1,00
3	0,00
4	0,57
5	0,47
6	0,77
7	0,57
8	0,94
9	0,87
10	0,64
11	0,94
SUMA	7,08

Tabela 19. Zestawienie wskaźników dotyczących sfery środowiskowej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA ŚRODOWISKOWA	
Nr jednostki bilansowej	Masa wyrobów azbestowych na km ²
1	0,90
2	0,11
3	0,53
4	0,83
5	0,75
6	1,00
7	0,00
8	0,37
9	0,50
10	0,01
11	0,02
SUMA	5,03

Tabela 20. Zestawienie wskaźników dotyczących sfery technicznej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA TECHNICZNA			
Nr jednostki bilansowej	Stopień degradacji budynków mieszkalnych	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Łącznie
1	0,40	0,60	1,00
2	0,80	0,00	0,80
3	1,00	1,00	2,00
4	1,00	0,94	1,94
5	0,00	0,44	0,44
6	0,80	0,33	1,13
7	0,19	0,00	0,19
8	0,00	0,59	0,59
9	0,19	0,00	0,19
10	0,19	0,00	0,19
11	0,19	0,00	0,19
SUMA	4,76	3,90	8,66

Tabela 21. Zestawienie wskaźników dotyczących sfery przestrzenno-funkcjonalnej (opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych)

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
Nr jednostki bilansowej	Dostępność terenów zielonych na 100 mieszkańców	Dostępność do usług społecznych na 100 mieszkańców	Łącznie
1	1,00	0,42	1,42
2	0,96	0,91	1,87
3	0,88	0,00	0,88
4	0,92	0,83	1,75
5	1,00	0,77	1,77
6	0,99	1,00	1,99
7	1,00	1,00	2,00
8	1,00	1,00	2,00
9	0,00	1,00	1,00
10	1,00	1,00	2,00
11	0,90	1,00	1,90
SUMA	9,65	8,93	18,58

Tabela 22. Podsumowanie wskaźników wszystkich analizowanych sfer (źródło: opracowanie własne)

Nr jednostki bilansowej	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Łącznie
1	4,07	0,31	1,00	0,90	1,42	7,70
2	4,72	1,00	0,80	0,11	1,87	8,50
3	8,03	0,00	2,00	0,53	0,88	11,44
4	5,70	0,57	1,94	0,83	1,75	10,80
5	3,48	0,47	0,44	0,75	1,77	6,91
6	3,79	0,77	1,13	1,00	1,99	8,67
7	3,26	0,57	0,19	0,00	2,00	6,02
8	2,77	0,94	0,59	0,37	2,00	6,67
9	3,00	0,87	0,19	0,50	1,00	5,56
10	2,22	0,64	0,19	0,01	2,00	5,06
11	5,26	0,94	0,19	0,02	1,90	8,31
Wartość wskaźnika dla całego miasta						7,79

7.4 ANALIZA JAKOŚCIOWA

Należy mieć na uwadze, że dostępne dane statystyczne nie zawsze oddają sytuację badanego obszaru w pełnym zakresie. Podczas prac nad niniejszym dokumentem, analizę wielokryterialną pogłębiono posługując się analizą jakościową. W tym celu posłużono się badaniem ankietowym, jako jedną ze skuteczniejszych form badania większej grupy respondentów. W czasie trwania ankietyzacji wzięło w niej udział 400 osób, które odpowiedziały na pytania dotyczące zauważonych problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Ankieta miała charakter całkowicie dobrowolny.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej Miasta Garwolina, a także w formie papierowej podczas organizowanych spotkań z mieszkańcami miasta. Ankietyzacja stanowi integralną część diagnozy zjawisk społeczno-gospodarczo-przestrzennych służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADAWCZEJ

- Ankietowani to w 61% mężczyźni, a w 39% kobiety.
- Najliczniejszą grupę stanowią osoby pomiędzy 27 a 65 rokiem życia (74,5% badanych). Następną grupą są osoby w wieku powyżej 65 roku życia (11,75% badanych). Grupa w wieku 10 – 26 stanowiła 10,25% wszystkich badanych. Osoby najmłodsze (do osiemnastego roku życia i pomiędzy 18 a 27 rokiem życia) łącznie stanowiły 3,5% ankietowanych.
- Zdecydowaną większość ankiet (84,3%), wypełnili mieszkańcy Garwolina.
- W zakresie wykształcenia 59,0% wskazało jako posiadane „wykształcenie wyższe”, 33,5% „wykształcenie średnie”, 4,75% „zasadnicze zawodowe”, 2,25% „wykształcenie podstawowe”, a 0,5% „gimnazjalne”.

OCENA WARUNKÓW ŻYCIA W MIEŚCIE

WARUNKI DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

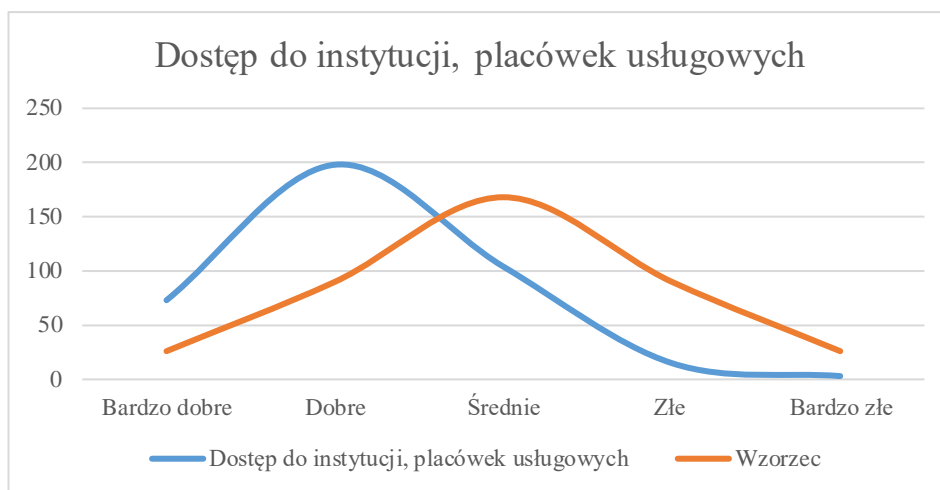
Struktura odpowiedzi z wyraźną przewagą opinii pozytywnych nad negatywnymi, wskazuje na pozytywną ocenę warunków rozwoju przedsiębiorczości.

DOSTĘP DO INSTYTUCJI I PLACÓWEK USŁUGOWYCH

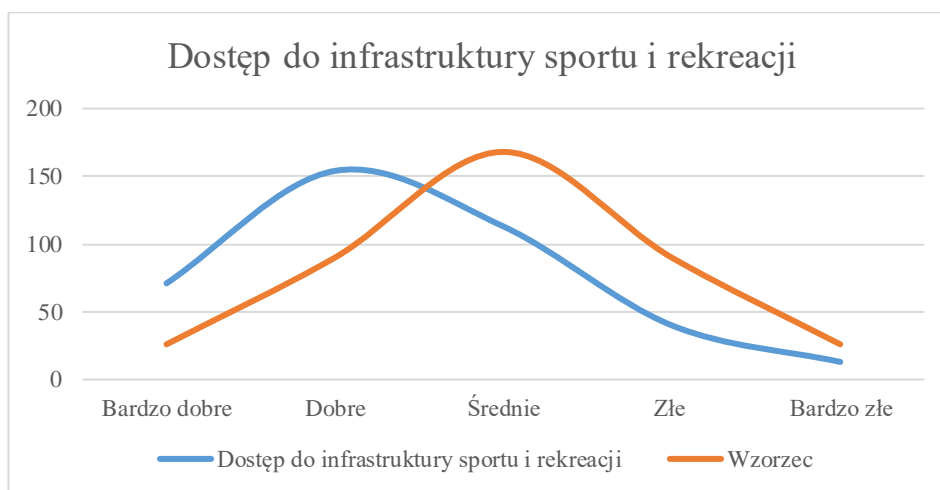
Struktura odpowiedzi wskazuje na przewagę pozytywnych opinii na temat dostępu do instytucji i placówek usługowych. Prawie 70% wszystkich respondentów oceniła dostęp jako dobry lub bardzo dobry.

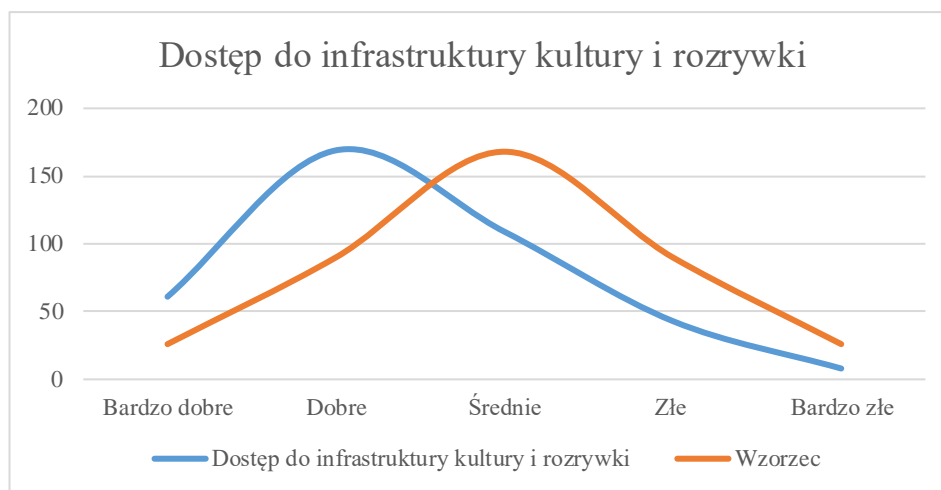
DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY SPORTU I REKREACJI

Struktura odpowiedzi wskazuje na stosunkowo dobry dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji. Równocześnie, w pytaniu o najbardziej oczekiwane inwestycje, blisko 40% badanych wskazało infrastrukturę sportową i rekreacyjną. Uzyskane w tym zakresie dane pokazują, że rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej jest jednym z priorytetów mieszkańców.

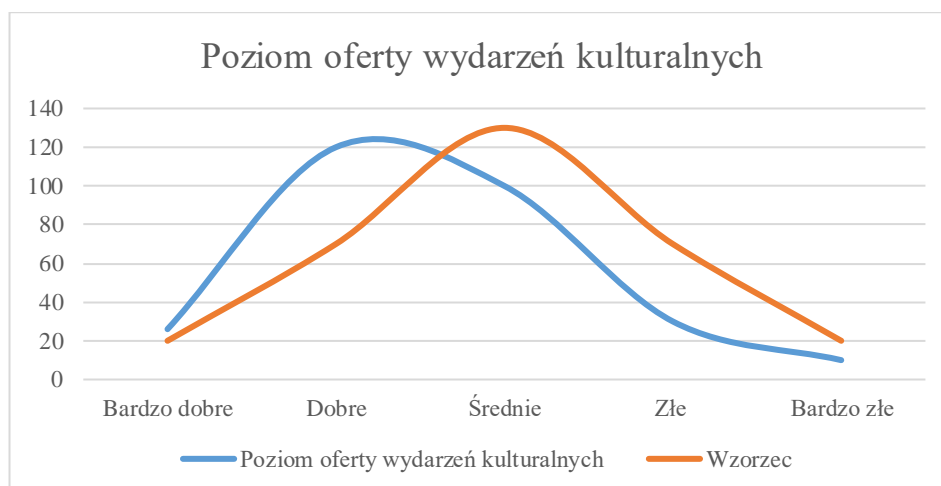
DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY KULTURY I ROZRYWKI

Struktura odpowiedzi z przewagą opinii pozytywnych nad negatywnymi, wskazuje na pozytywną ocenę dostępu do infrastruktury kultury i rozrywki.

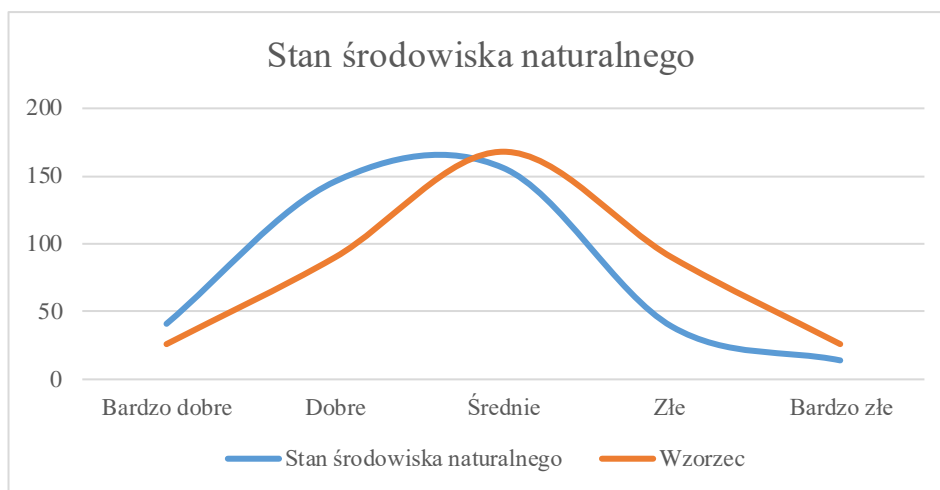
POZIOM OFERTY WYDARZEŃ KULTURALNYCH

Z pytaniem o dostępność infrastruktury koreluje pytanie o poziom oferty wydarzeń. Struktura odpowiedzi jest pozytywna i oferta wydarzeń kulturalnych jest oceniana dobrze.

STAN ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Odpowiedzi dotyczące stanu środowiska naturalnego w większości miały charakter bardzo pozytywny. Pozytywny odbiór środowiska naturalnego przez ankietowanych potwierdza kolejna część ankiety – walory przyrodnicze i krajobrazowe są wskazywane jako jeden z największych atutów miasta.

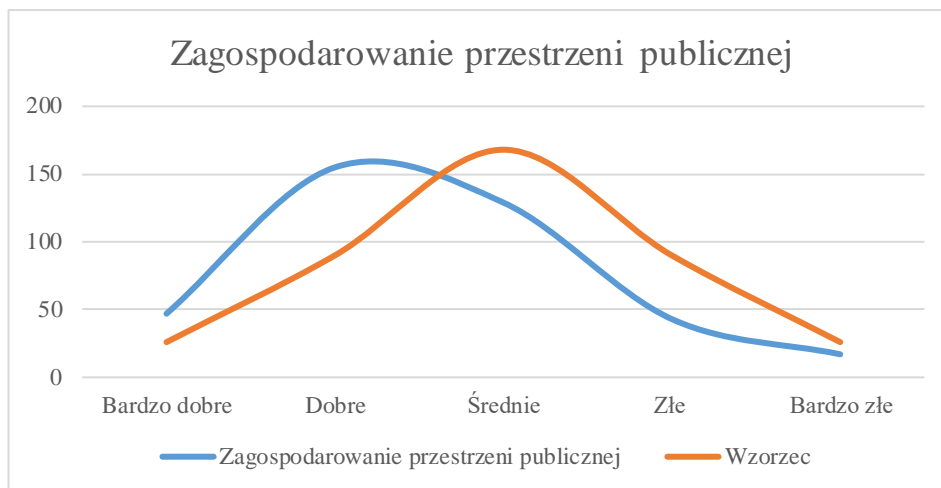
WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory krajobrazowe oceniane są pozytywnie. Prawie 60% wszystkich ankietowanych ocenia je dobrze. W ankiecie odpowiedzi ocena „bardzo złe”, pojawiały się tylko sporadycznie.

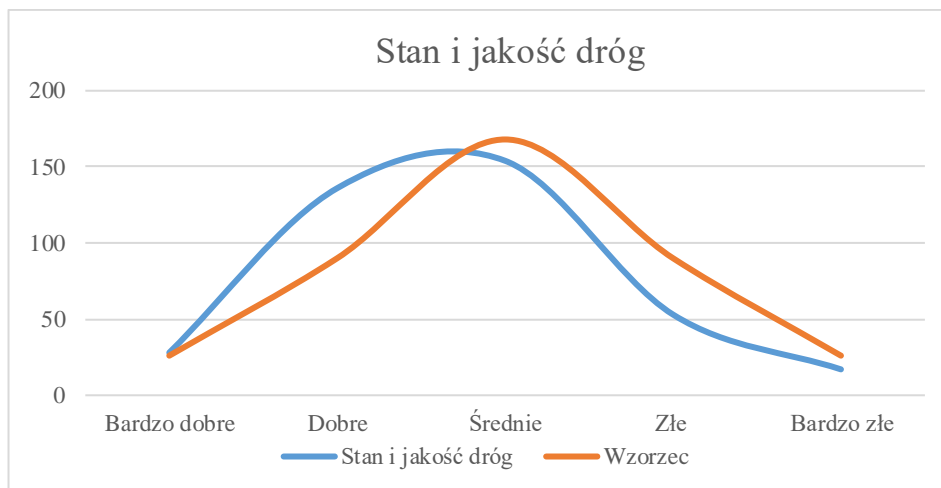
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W przypadku zagospodarowania przestrzeni publicznej zauważalna jest przewaga odpowiedzi pozytywnych nad negatywnymi, co wskazuje na dodatnią ocenę obecnego stanu zagospodarowania przestrzeni w mieście.

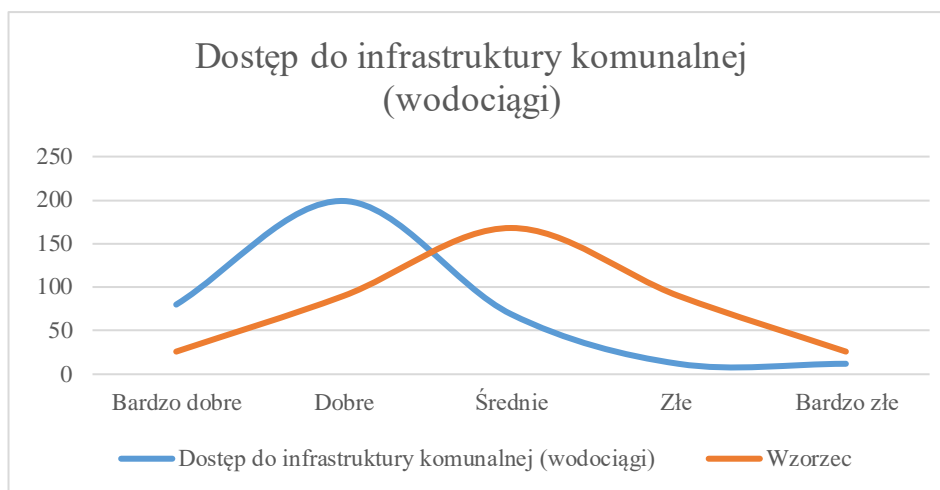
STAN I JAKOŚĆ DRÓG

Rozkład odpowiedzi oceniających stan i jakość dróg wskazuje na umiarkowaną ocenę infrastruktury drogowej (znacząca jest liczba odpowiedzi „średnie”). Oczekiwania co do poprawy stanu infrastruktury drogowej widoczne są również w inwestycjach, które ankietowani wskazali jako priorytetowe (budowa i remont dróg, ścieżek rowerowych).

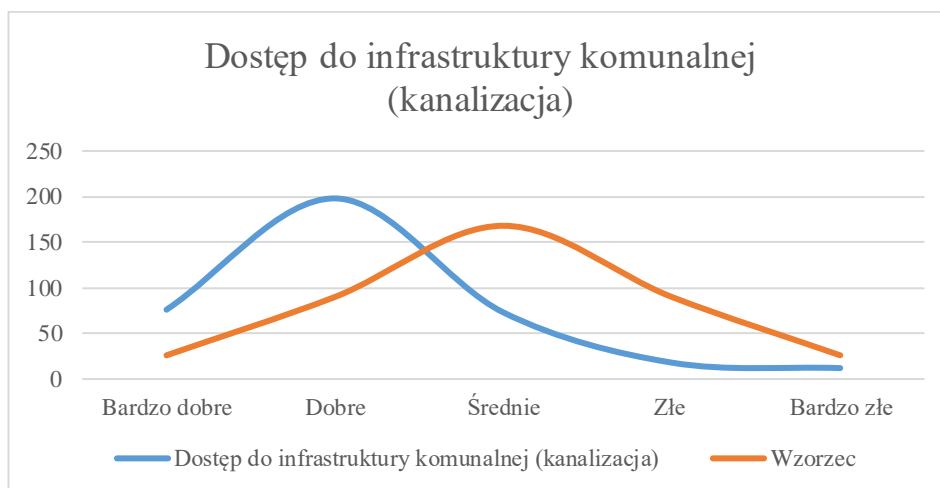
WODOCIĄGI

Dostępność do infrastruktury wodociągowej jest zdecydowanie pozytywna, co wynika z wysokiego współczynnika pokrycia miasta dostępnością do sieci wodociągowej

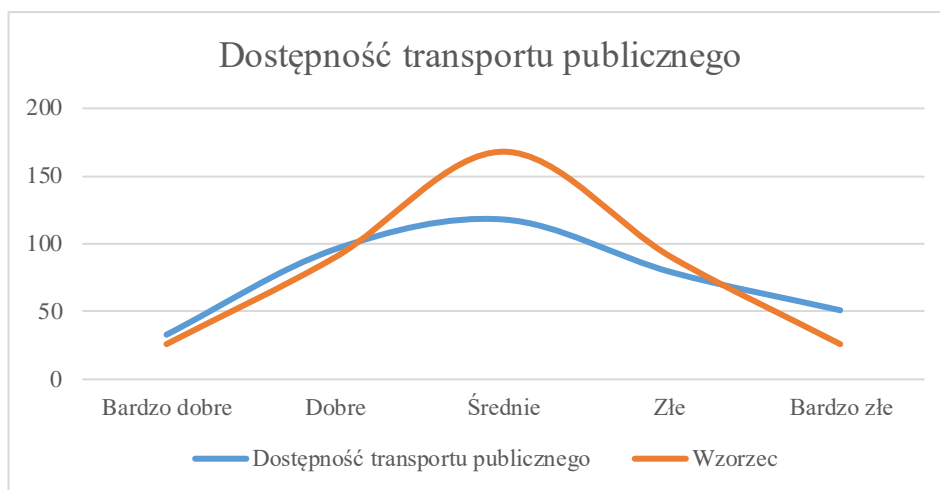
KANALIZACJA

W pytaniu o dostępność infrastruktury kanalizacyjnej wyraźnie odznacza się duży odsetek odpowiedzi dobrej i bardzo dobrej. Jest jednak ciągle grupa mieszkańców, która negatywnie ocenia stan infrastruktury kanalizacyjnej.

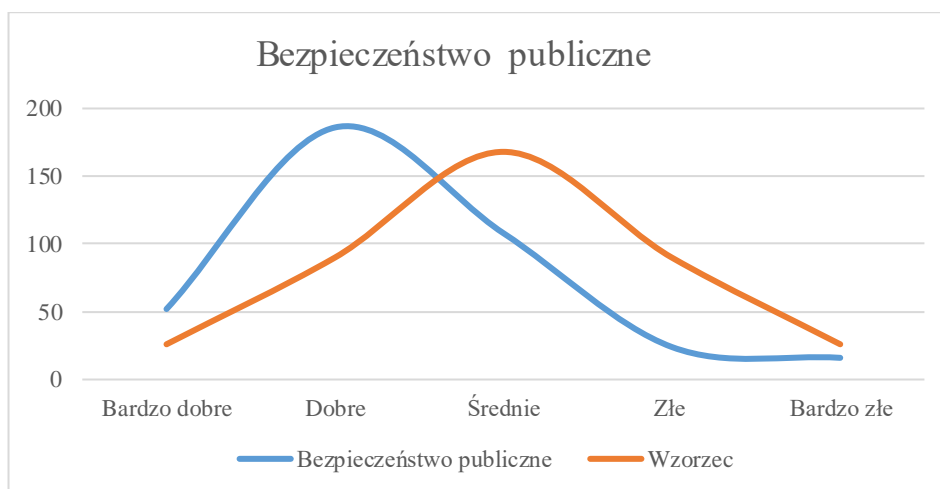
DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTU PUBLICZNEGO

Rozkład odpowiedzi oceniających poziom dostępności transportu publicznego wskazuje na ocenę neutralną, jest jednak grupa mieszkańców, która określa stan transportu publicznego bardzo źle.

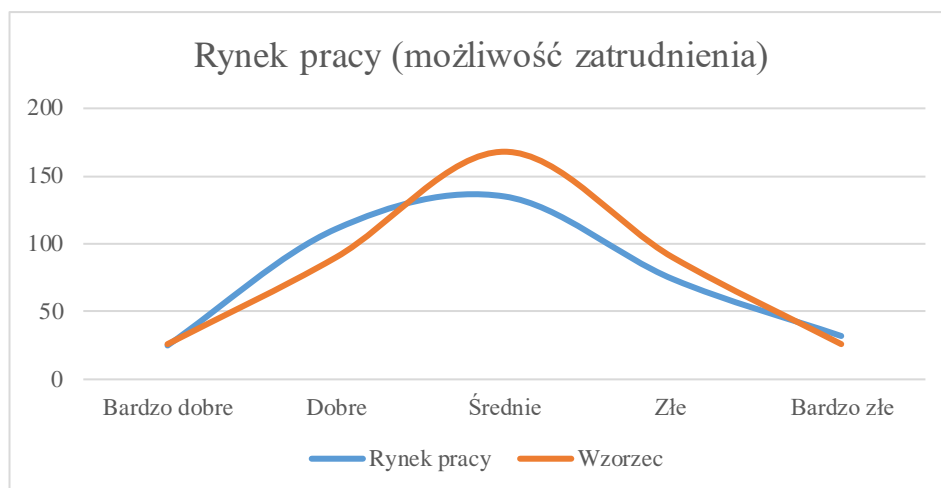
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne oceniane jest bardzo wysoko – zauważalna jest duża przewaga odpowiedzi pozytywnych nad negatywnymi.

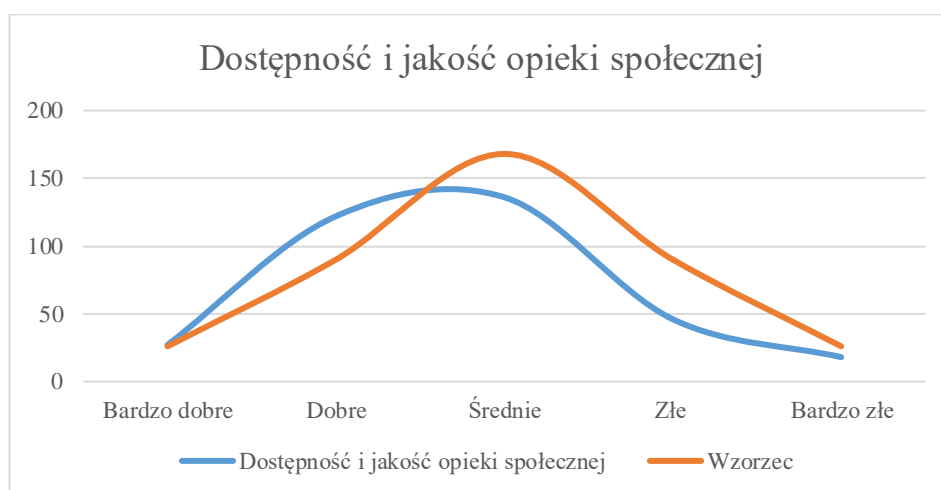
RYNEK PRACY

Rozkład odpowiedzi oceniających rynek pracy w Garwolinie, jest zbliżony do neutralnego jednak z przewagą odpowiedzi pozytywnych. W pytaniu dotyczącym wizji rozwoju, ankietowani wskazali na drugim miejscu po atrakcyjności osiedleńczej, aby Garwolin był centrum rozwoju miejsc pracy.

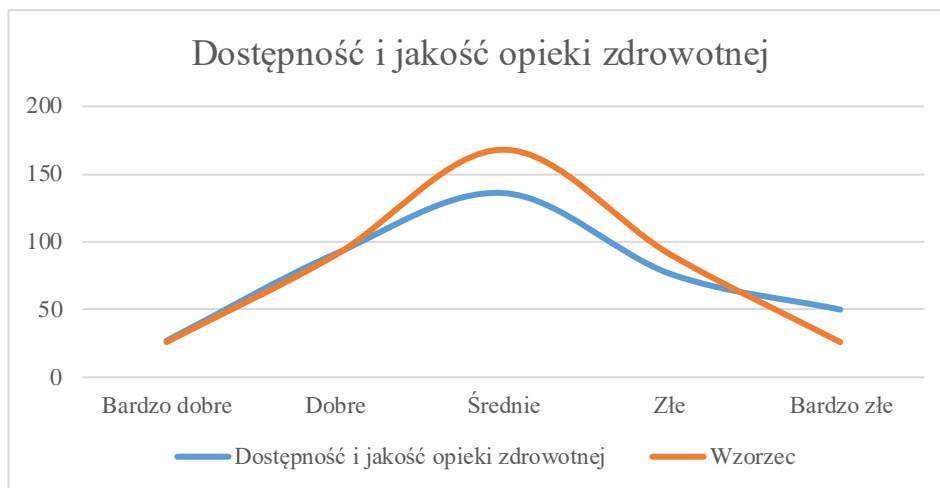
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI SPOŁECZNEJ

Struktura odpowiedzi oceniających dostępność i jakość opieki społecznej jest bardzo zbliżona do neutralnej, a wypłaszczenie wykresu wynika z mniejszej ilości odpowiedzi. Część ankietowanych wskazywało, że nie ma zdania, co oznacza, że prawdopodobnie nigdy nie korzystało z opieki społecznej.

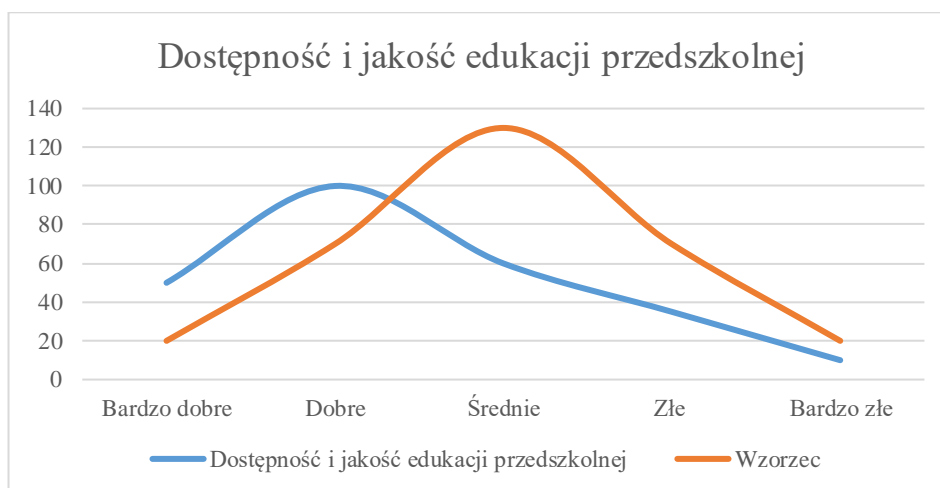
DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ OPIEKI ZDROWOTNEJ

Jak wskazują sondaże ogólnokrajowe, ponad 2/3 badanych źle lub bardzo źle ocenia jakość opieki zdrowotnej w kraju. Na tym tle wyniki ankietyzacji wydają się być delikatnie pozytywne od średniej krajowej. Ankietowani w swoich odpowiedziach wskazują na stosunek zbliżony do neutralnego z małą przewagą odpowiedzi negatywnych.

DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

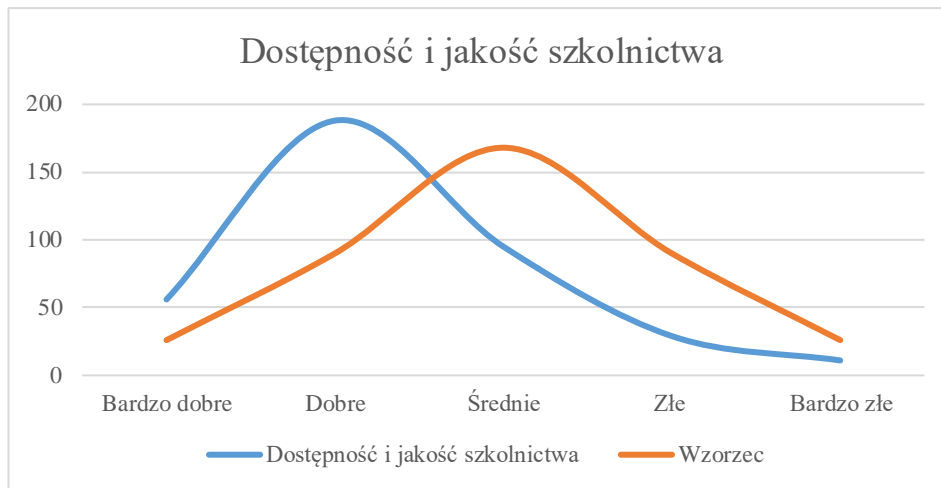
Na pytanie dotyczące oceny dostępności i jakości edukacji przedszkolnej udzielono odpowiedzi zdecydowanie pozytywnych. Co ciekawe, pomimo bardzo pozytywnego ogólnego odbioru tej strefy funkcjonowania miasta, ok. 12% ankietowanych wskazało na złą lub bardzo złą jakość edukacji przedszkolnej, może to wynikać z indywidualnych doświadczeń badanych.

DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ SZKOLNICTWA

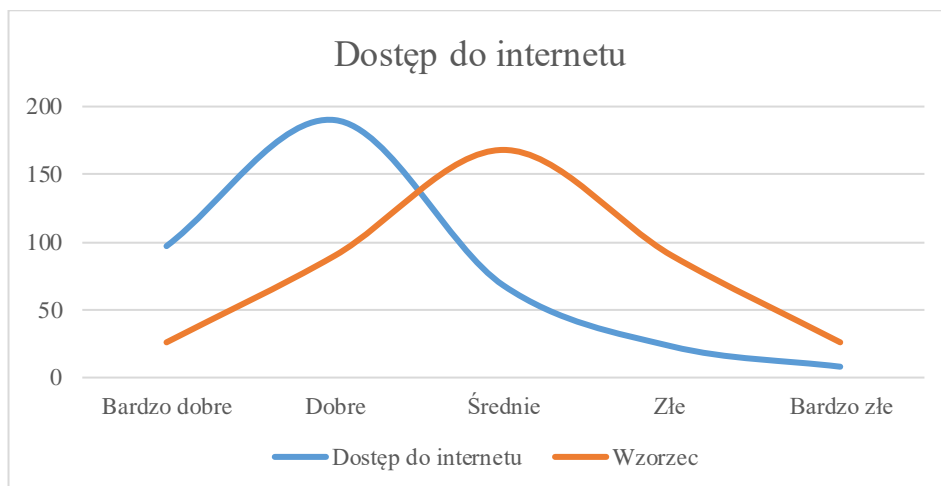
Ankietowani bardzo pozytywnie oceniają dostępność i jakość szkolnictwa. Wysoka jakość i dostępność edukacji są jednym z kluczowych elementów funkcjonowania miasta jaka decyduje o wyborze miejsca zamieszkania przez młode pokolenia, przez co stanowi również szczególnie istotną sferę stałej dbałości ze strony samorządu.

DOSTĘP DO INTERNETU

Choć struktura odpowiedzi wskazuje na ogólne zadowolenie z dostępności do Internetu, to warty odnotowania jest ok. 8% wskaźnik osób niezadowolonych i bardzo niezadowolonych. Wskazuje to na występowanie na terenie miasta „białych plam” – czyli obszarów, w których brak zasięgu sieci bezprzewodowej, czy też dostępu do linii światłowodowej.

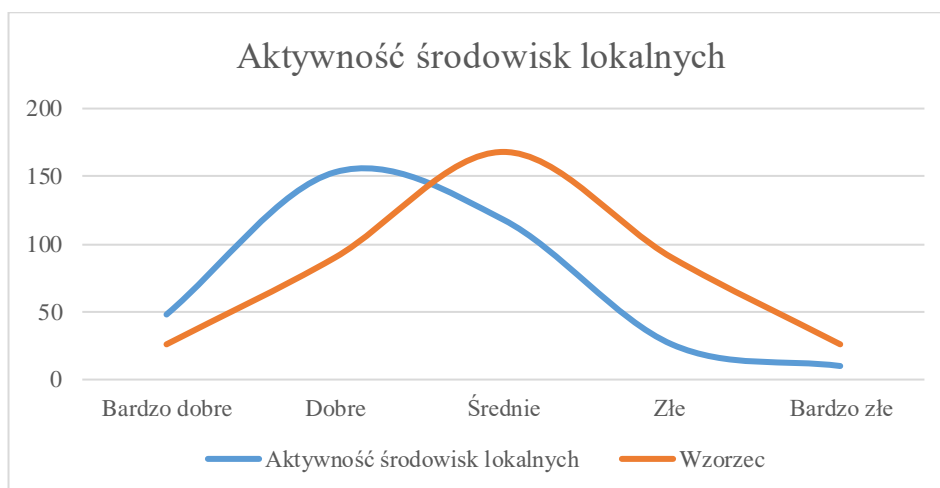
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD INWESTYCJE

Dostępność terenów inwestycyjnych w mieście jest ogólnie oceniana dobrze, jednakże wśród udzielonych odpowiedzi zauważalny jest również odsetek odpowiedzi „zła” i „bardzo zła” (ok. 7 % wszystkich odpowiedzi).

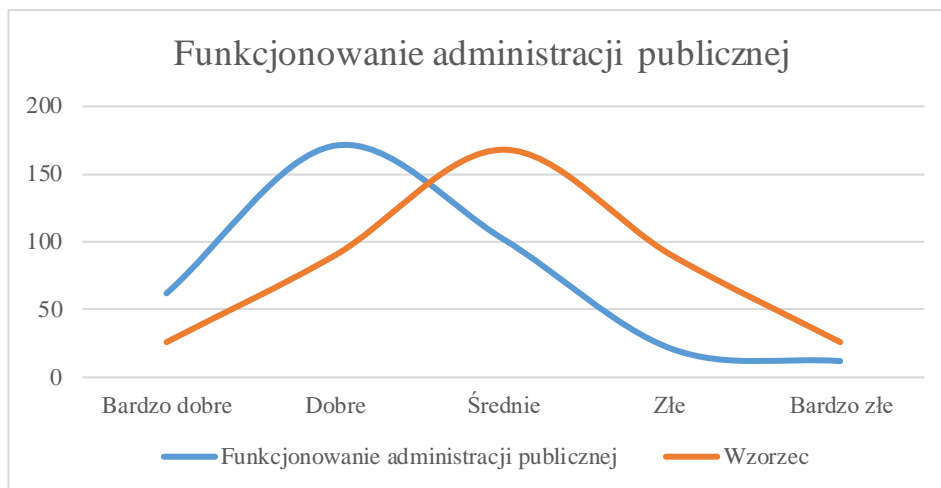
AKTYWNOŚĆ ŚRODOWISK LOKALNYCH

W pytaniu tym, aż 11% ankietowanych wskazało odpowiedź: „nie mam zdania”, co sugeruje, brak ich kontaktu z działalnością aktywistów lokalnych. Spośród udzielonych odpowiedzi widoczna jest pozytywna ocena działalności środowisk lokalnych. Blisko 40% wszystkich udzielonych odpowiedzi dotyczyło oceny „dobrej”.

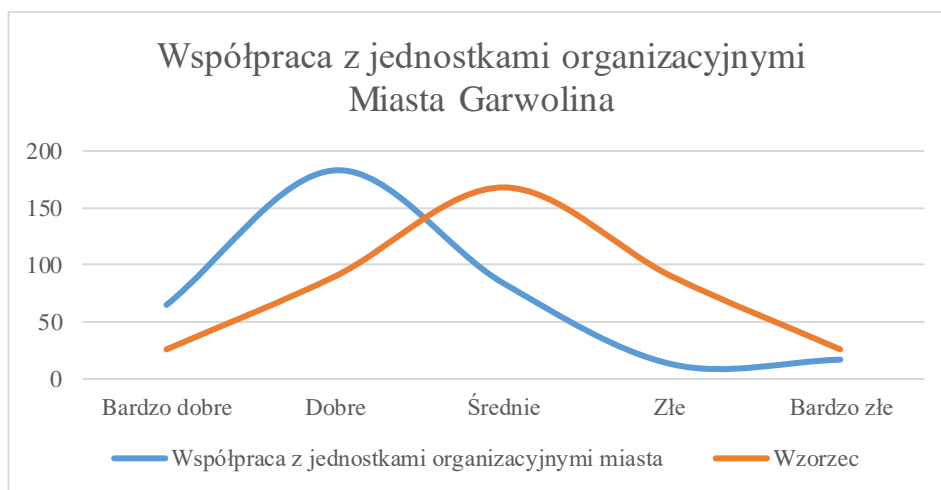
FUNKCJONOWANIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Funkcjonowanie administracji publicznej oceniane jest stosunkowo dobrze, ponad 50% ankietowanych oceniało ją jako dobrą lub bardzo dobrą. Część wskazywało, że nie ma zdania w badanej materii.

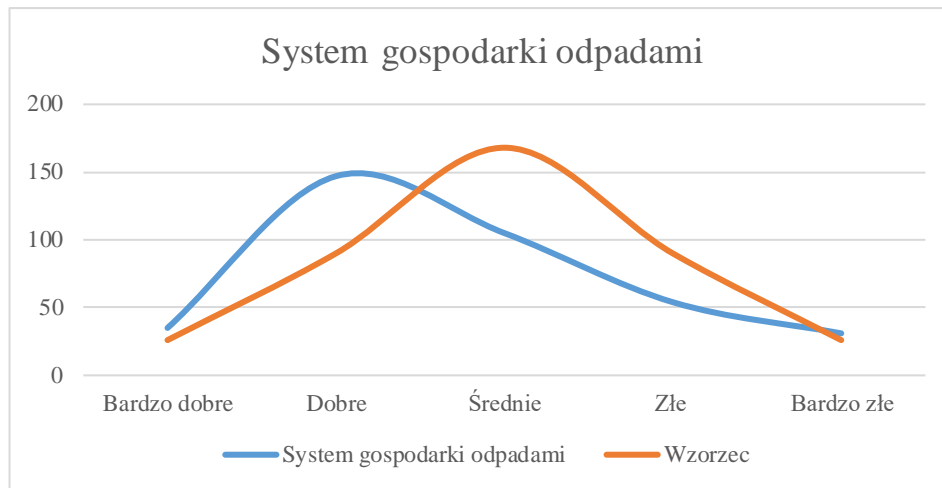
WSPÓŁPRACA Z JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI MIASTA

Doświadczenie respondentów z zakresu współpracy z jednostkami organizacyjnymi Miasta Garwolina, z wyjątkiem indywidualnych przypadków jest oceniane pozytywnie. Ponad 60% ankietowanych uznało ją jako dobrą i bardzo dobrą.

SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI

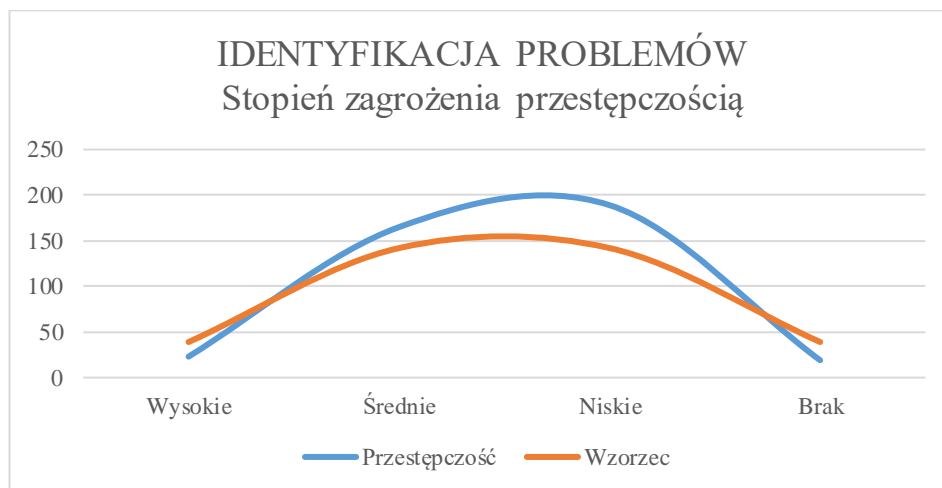
Ocena systemu gospodarki jest stosunkowo dobra. Choć w wielu miastach i gminach koszty wywozu odpadów, czy też standard ich odbioru budzą gorące dyskusje, to w przypadku Garwolina, oceny negatywne nie wykraczają zbytnio poza zakres rozkładu normalnego.

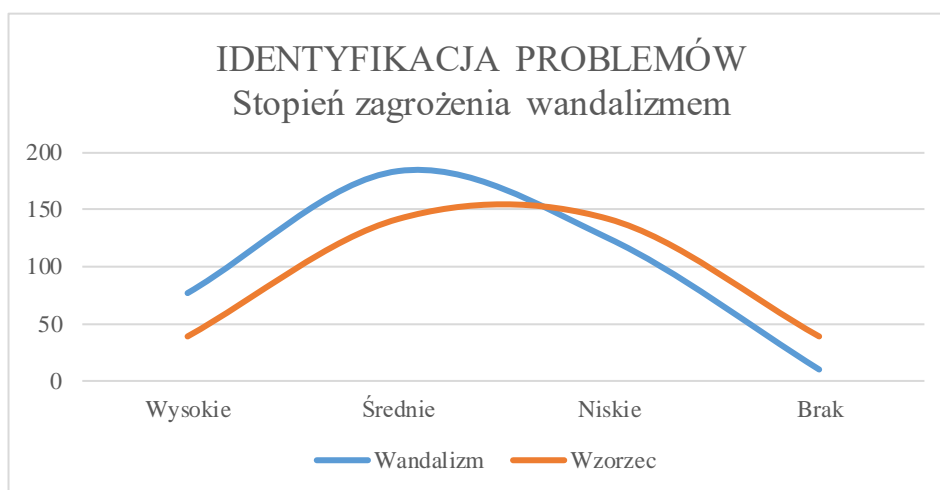
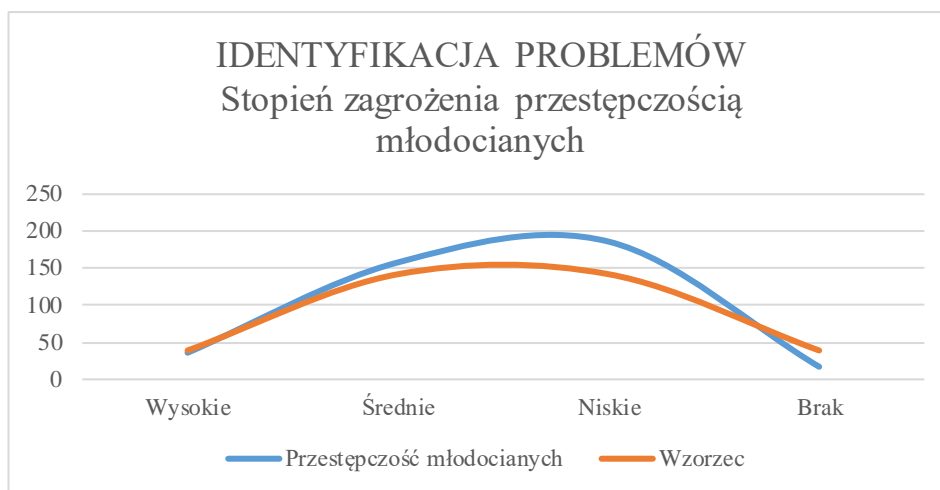
IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Na grupę pytań dotyczącą zagadnień związanych z bezpieczeństwem publicznym składa się identyfikacja stopnia zagrożenia takimi problemami jak przestępczość, przestępczość młodocianych oraz wandalizm. Ankietowani mieszkańcy wskazywali niski i średni poziom zagrożenia przestępczością.

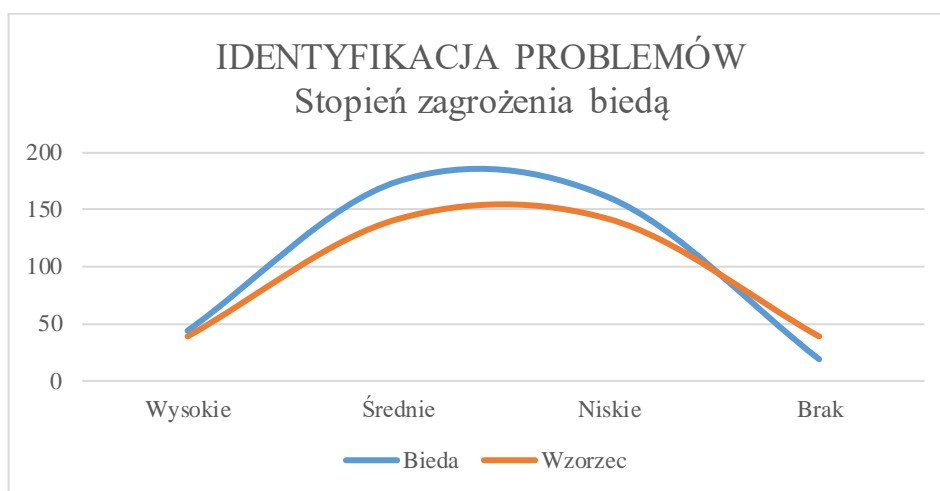
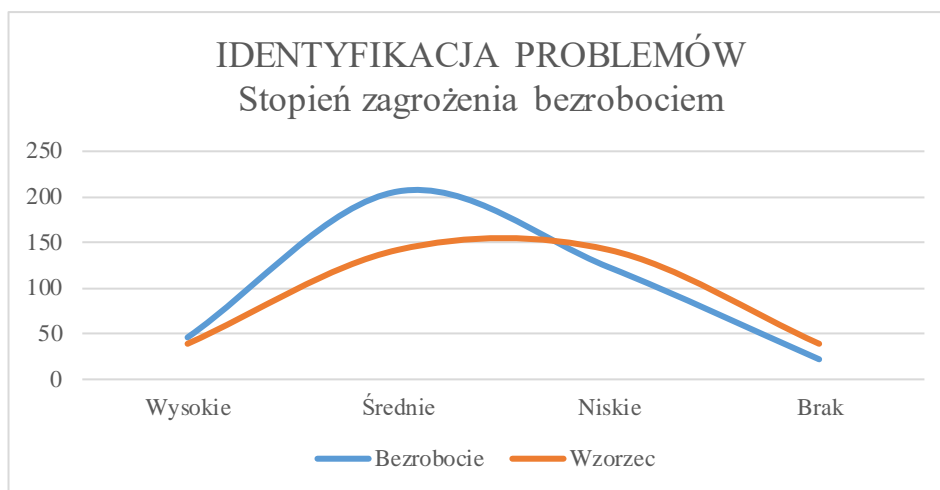

W pytaniach uszczegółowionych uwidacznia się odczuwalne przez mieszkańców, wysokie zagrożenie przestępczością osób młodocianych oraz wandalizmem.

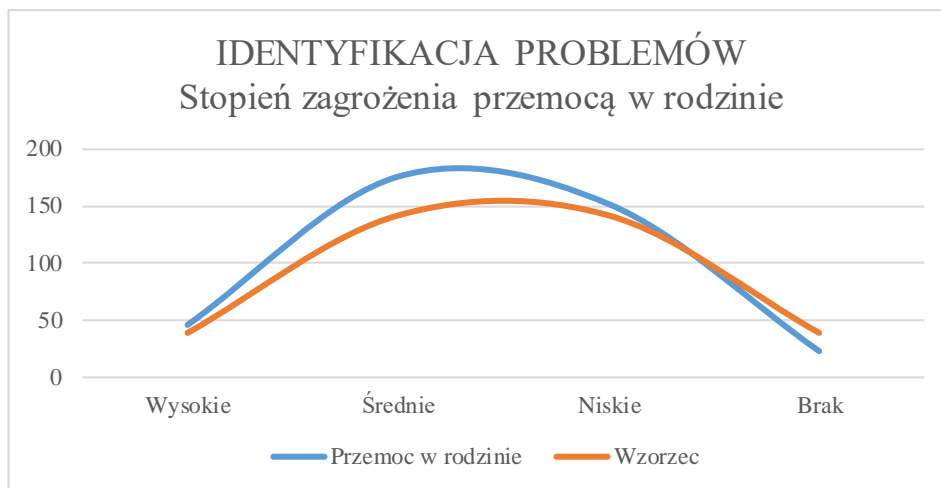
ZAGROŻENIA EKONOMICZNE

Być może aktualna sytuacja postpandemiczna i obawa o przyszłą sytuację gospodarczą związana z wojną na Ukrainie skutkowałą wyższym od spodziewanego poziomem zagrożenia bezrobociem. Zagrożenie biedą kształtuje się na poziomie umiarkowanym. W zależności od tego, jak kształtować się będzie inflacja oraz ceny energii, wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia opieki społecznej może okazać się jednym z głównych wyzwań przed jakim stanie lokalna administracja samorządowa.

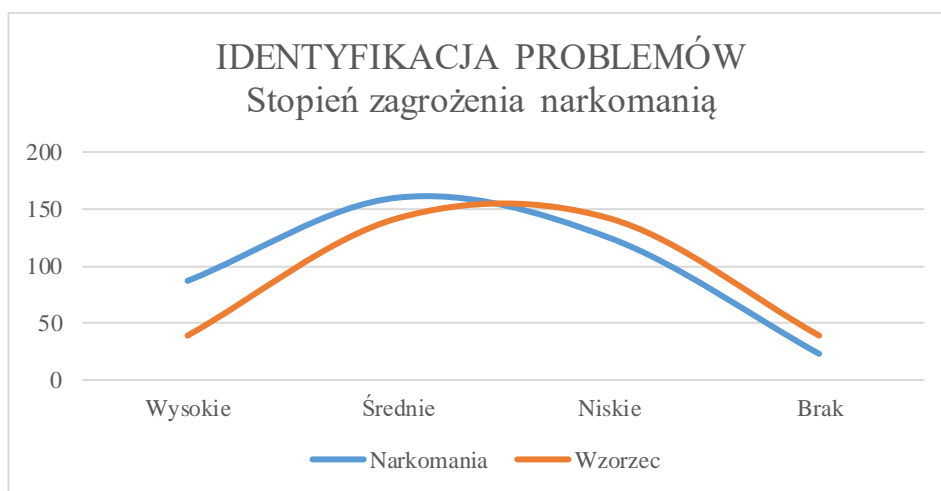
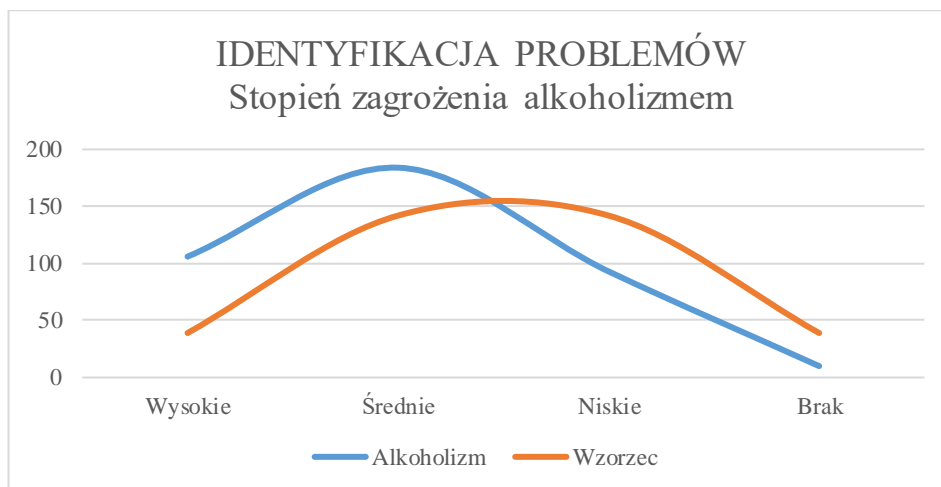

PROBLEMY SPOŁECZNE

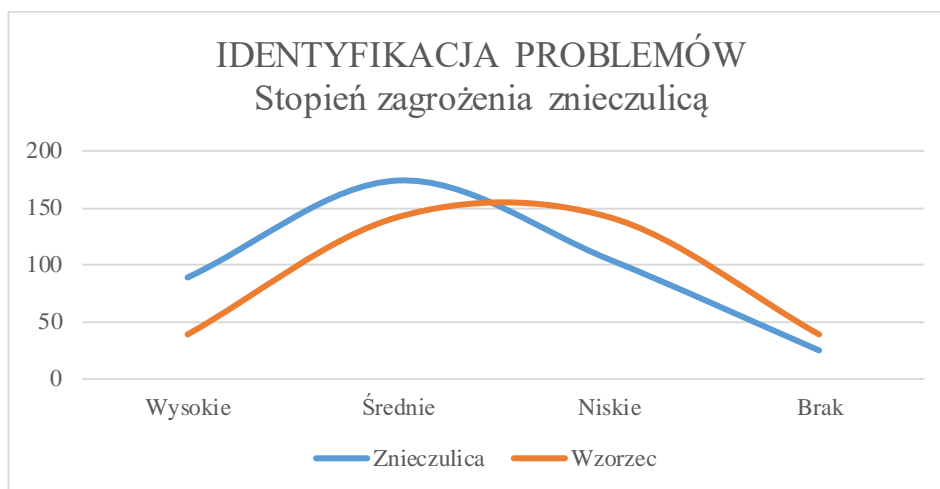
Ankietowani udzielali odpowiedzi na temat szeregu problemów społecznych. Dostrzegalna jest obawa o bezpieczeństwo wynikające z nadużywania alkoholu oraz przemocy domowej. Podobieństwo w ocenie tych zagrożeń ma potwierdzenie w prowadzonych badaniach ogólnokrajowych (w prawie 28 proc. przypadków przemocy domowej osoba stosująca przemoc nadużywa alkoholu).

Wysoki stopień zagrożenia ankietowani łączą z nadużywaniem alkoholu. Mieszkańcy wskazywali również na zagrożenie zjawiskiem narkomani, ale w stopniu mniejszym, niż w odniesieniu do alkoholizmu.

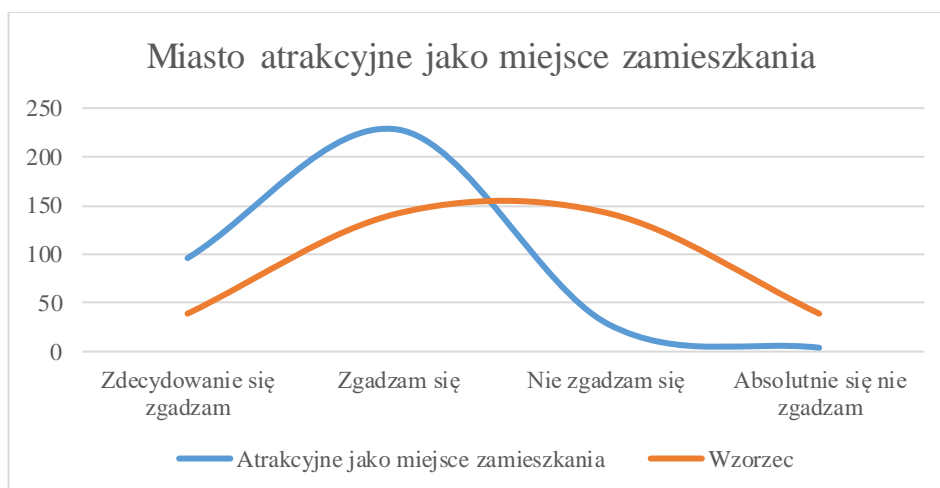
Największą obawę, zaraz po zjawisku alkoholizmu, spośród wszystkich dostępnych odpowiedzi we wszystkich kategoriach, ankietowani wiążą ze znieczulicą społeczną i to pomimo stosunkowo dobrej oceny działalności lokalnych aktywistów.

ATUTY GARWOLINA

MIASTO ATRAKCYJNE JAKO MIEJSCE ZAMIESZKANIA

W pytaniu tym widoczna, jest bardzo duża przewaga odpowiedzi pozytywnych nad negatywnymi. Utożsamianie Garwolina z miejscem przyjaznym do zamieszkania, zauważalne jest również i w innych pytaniach, co wskazuje, że jest to jeden z potencjalnych atutów miasta.

ŚRODOWISKO NATURALNE

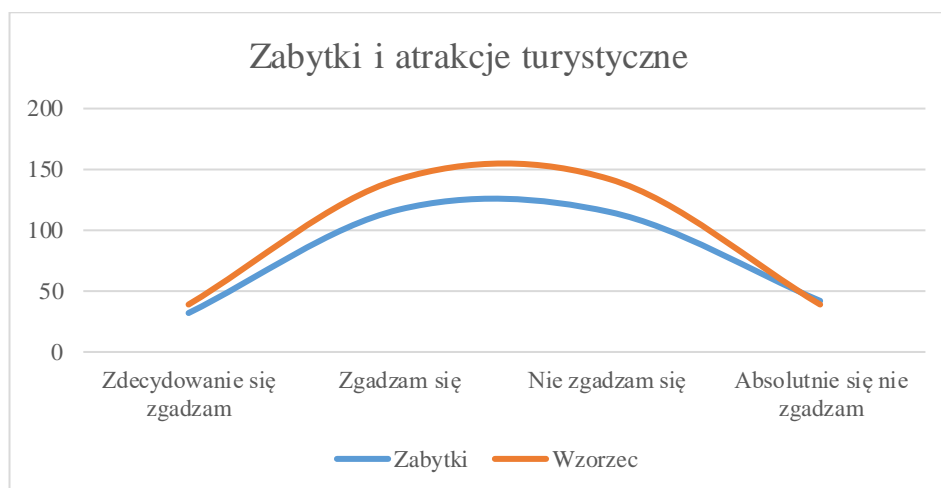
Ocena stanu środowiska naturalnego jako atutu miasta jest zdecydowanie pozytywna, co koreluje z pozytywnymi odpowiedziami dotyczącymi krajobrazu czy zagospodarowania przestrzeni miejskiej.

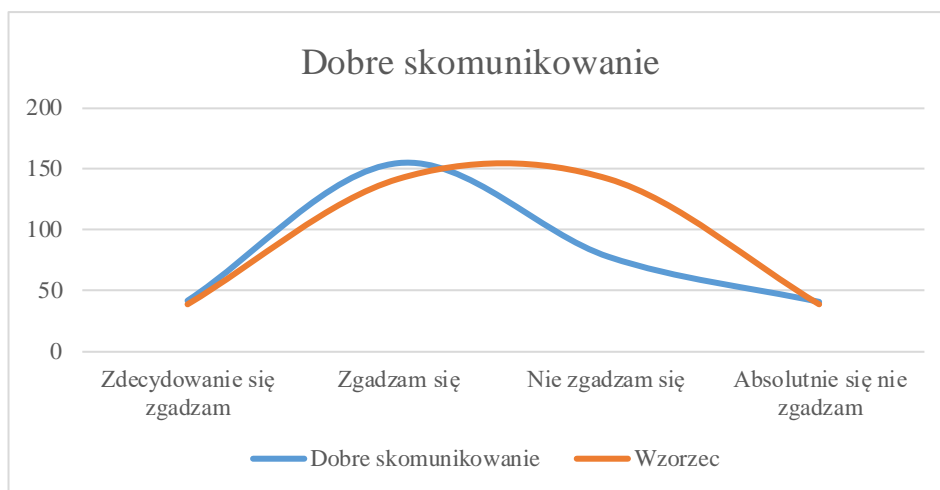
ZABYTKI I ATRAKCJE TURYSTYCZNE

Garwolin jest miastem historycznym, które uzyskało lokację miejską przed 1423 r. Pytanie dotyczyło, w jakim stopniu mieszkańcy oceniają, czy potencjał ten jest wystarczająco wykorzystywany. Ocena tego stanu rzeczy zbliżona jest do rozkładu normalnego. Warto zaznaczyć, że ponad 20% wybrało „nie ma zdania”.

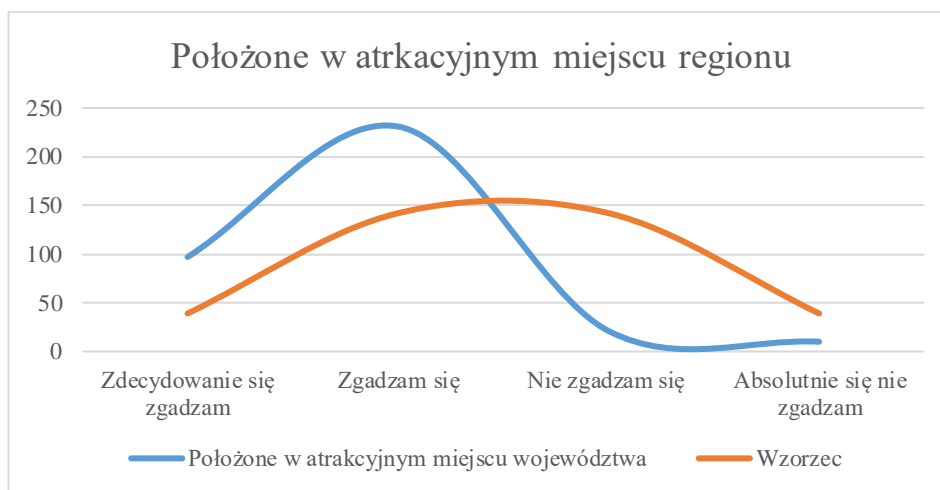
DOBRE SKOMUNIKOWANIE

Ocena skomunikowania jest na ogół pozytywna. Blisko połowa respondentów ocenia ją pozytywnie. Przeciwnego zdania jest niespełna 30% respondentów. Warto zwrócić uwagę, że ponad 20% osób nie ma zdania w tej kwestii.

POŁOŻENIE W ATRAKCYJNYM MIEJSCU REGIONU

Ocena położenia Garwolina w atrakcyjnym miejscu regionu jest zdecydowanie pozytywna. Ponad 80% ankietowanych odpowiedziało na to pytanie pozytywnie, zatem jest to przez mieszkańców szczególnie podkreślany atut miasta.

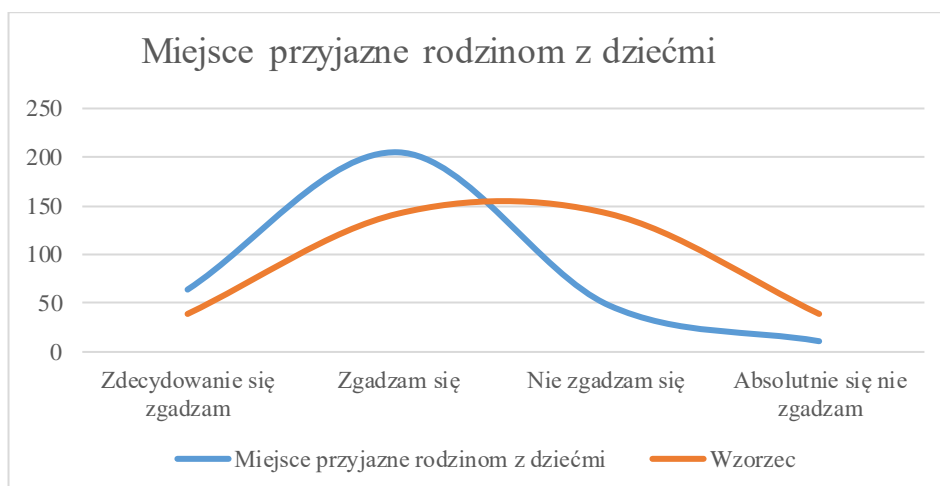
MIEJSCE, W KTÓRYM MOŻNA CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE

Znaczna część ankietowanych zgadza się ze stwierdzeniem, że Garwolin jest miejscem, w którym można czuć się bezpiecznie. Nawet jeśli we wcześniejszej części ankiety wskazywano na obawy związane z wandalizmem i przestępczością młodocianych, to ogólny odbiór bezpieczeństwa jest zdecydowanie pozytywny.

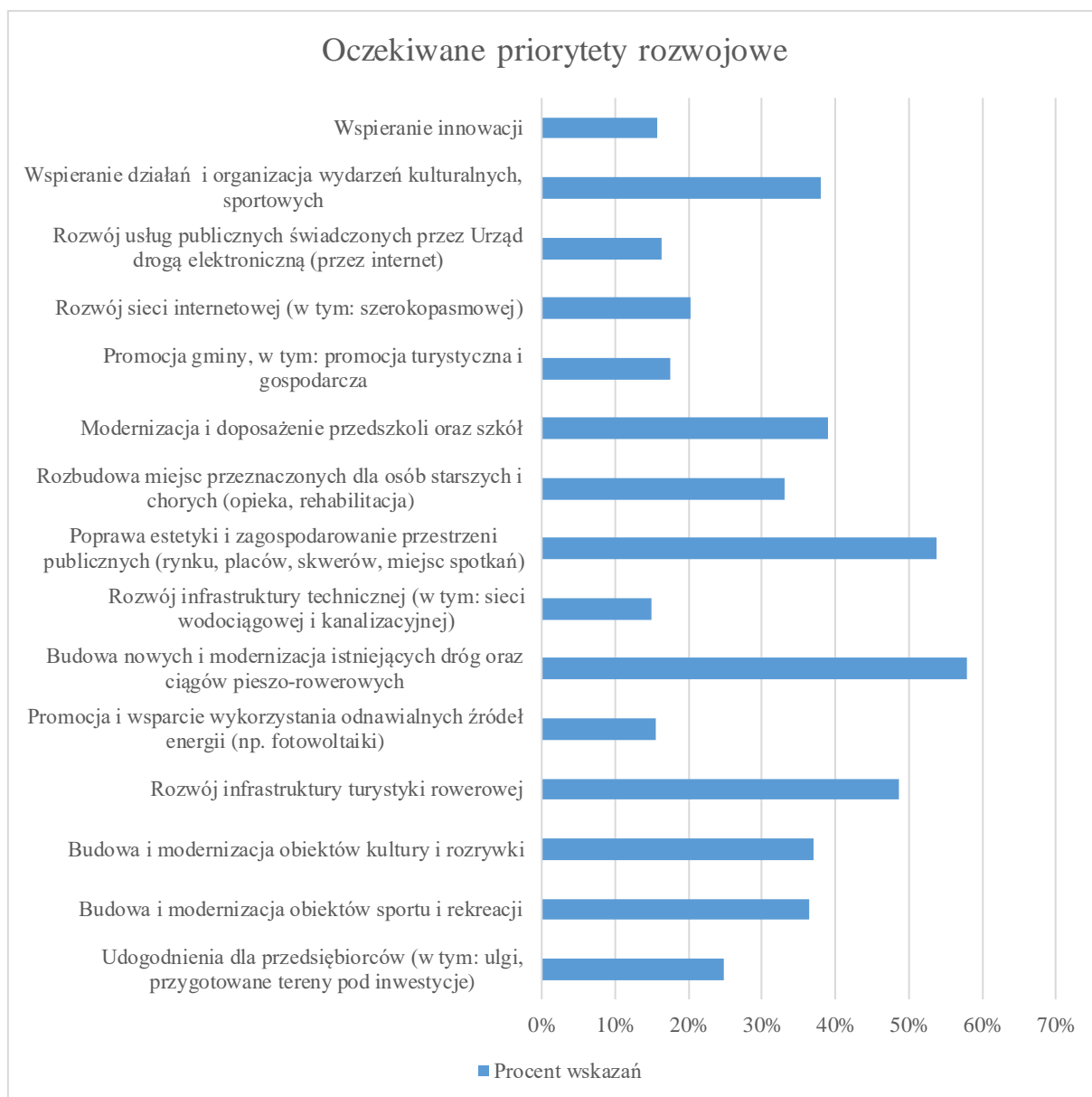
MIEJSCE PRZYJAZNE RODZINOM Z DZIEĆMI

Ankietowani wskazują, że Garwolin jest miejscem stosunkowo przyjaznym rodzinom z dziećmi. Takiego zdania jest około 70% respondentów. Blisko 20% ankietowanych nie ma zadania w tej kwestii.

PRIORYTETY ROZWOJOWE

W dalszej części ankiety, zapytano respondentów, jakie ich zdaniem są najistotniejsze obszary, w których powinien rozwijać się Garwolin. Udzielić można było maksymalnie 5 odpowiedzi. Poniższy wykres wskazuje, jaki priorytet zdaniem mieszkańców w przyszłości powinny mieć poszczególne sfery funkcjonowania miasta pod względem podejmowanych działań rozwojowych. Do najistotniejszych obszarów interwencji ankietowani zaliczyli rozwój infrastruktury rowerowej, poprawa estetyki przestrzeni publicznej, budowę i modernizację istniejących dróg i ciągów pieszo-rowerowych, doposażenie przedszkoli i szkół oraz modernizację obiektów publicznych: sportu, rekreacji, kultury i rozrywki. Zestawienie udzielonych odpowiedzi zamieszczono na wykresie.

Na pytanie z czym ankietowani chcieliby, aby utożsamiano Garwolin w 2030 r. respondenci przede wszystkim wskazali atrakcyjne miejsce zamieszkania. Duża część odpowiedzi uwzględniała także atrakcyjne centrum gospodarcze. Konieczne jest zatem szukanie kompromisu, w wyniku którego Garwolin będzie charakteryzował się czystym środowiskiem naturalnym i wysoką estetyką przestrzeni, ale również przyciągać będzie nowych inwestorów i tworzyć atrakcyjne miejsca pracy – przede wszystkim w przemyśle nowoczesnym i nieuciążliwym dla mieszkańców.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji, jako obszar rewitalizacji wyznacza się obszar miasta obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który:

1. cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej,
2. posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i na którym miasto zamierza prowadzić rewitalizację,
3. nie przekracza obszarowo 20% powierzchni miasta,
4. jest zamieszkiwany przez maksymalnie 30% ogólnej liczby mieszkańców.

Rewitalizacja stanowi formę specjalnej interwencji publicznej, mającą na celu ulokowanie w relatywnie krótkim czasie możliwie wielu zasobów na ograniczonym terenie w celu wywołania samopodtrzymujących się impulsów rozwojowych. Aby osiągnąć założone cele, musi być mocno skoncentrowana i ograniczona terytorialnie.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż objęcie 30% społeczności zamieszkującej rozległe tereny miasta działaniami rewitalizacyjnymi może utrudniać zachowanie zasady koncentracji środków na rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów. Z drugiej strony, objęcie obszarem rewitalizacji większej powierzchni o relatywnie niskim wskaźniku zaludnienia, właściwie uniemożliwia prowadzenie skutecznej i skoncentrowanej terytorialnie interwencji w ramach rewitalizacji. Stąd rekomendacje, według których obszarem rewitalizacji należy obejmować obszary o znacznie mniejszej powierzchni miasta, przy jednocześnie relatywnie wyższych wskaźnikach zaludnienia.

Zgodnie z powyższym zestawieniem obszar zdegradowany, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

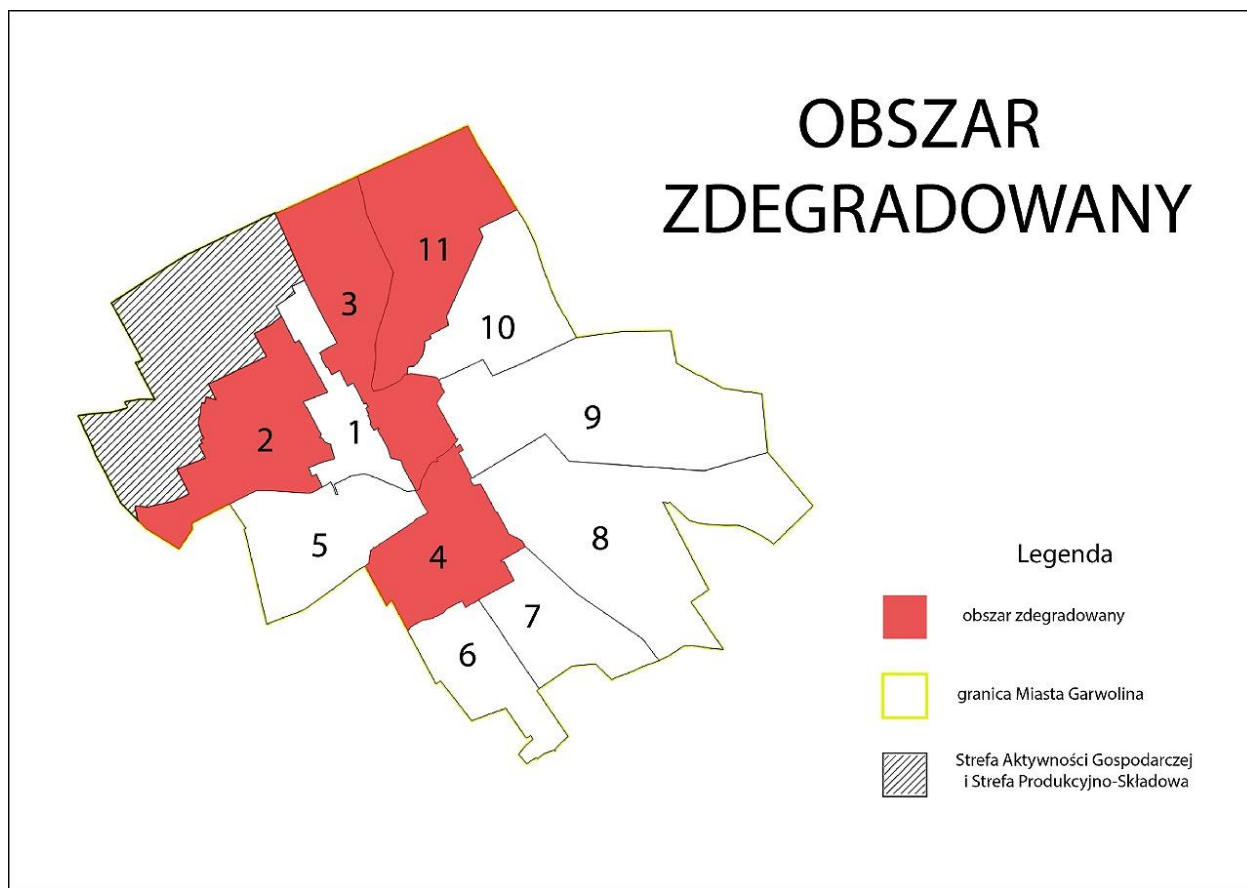
- gospodarczych (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości),
- środowiskowych (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),

- przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziomu obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- technicznych (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wybrane do analizy wskaźniki, omówione i zaprezentowane w układzie przestrzennym wskazują jako **obszar zdegradowany** następujące jednostki bilansowe:

- Nr 2,
- Nr 3,
- Nr 4,
- Nr 11.

Łączna powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi: 7,05 km², co stanowi 31,95% całkowitej powierzchni Miasta Garwolina. Natomiast łączna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego wynosi: 9 727 osób, co stanowi: 55,62% mieszkańców miasta.

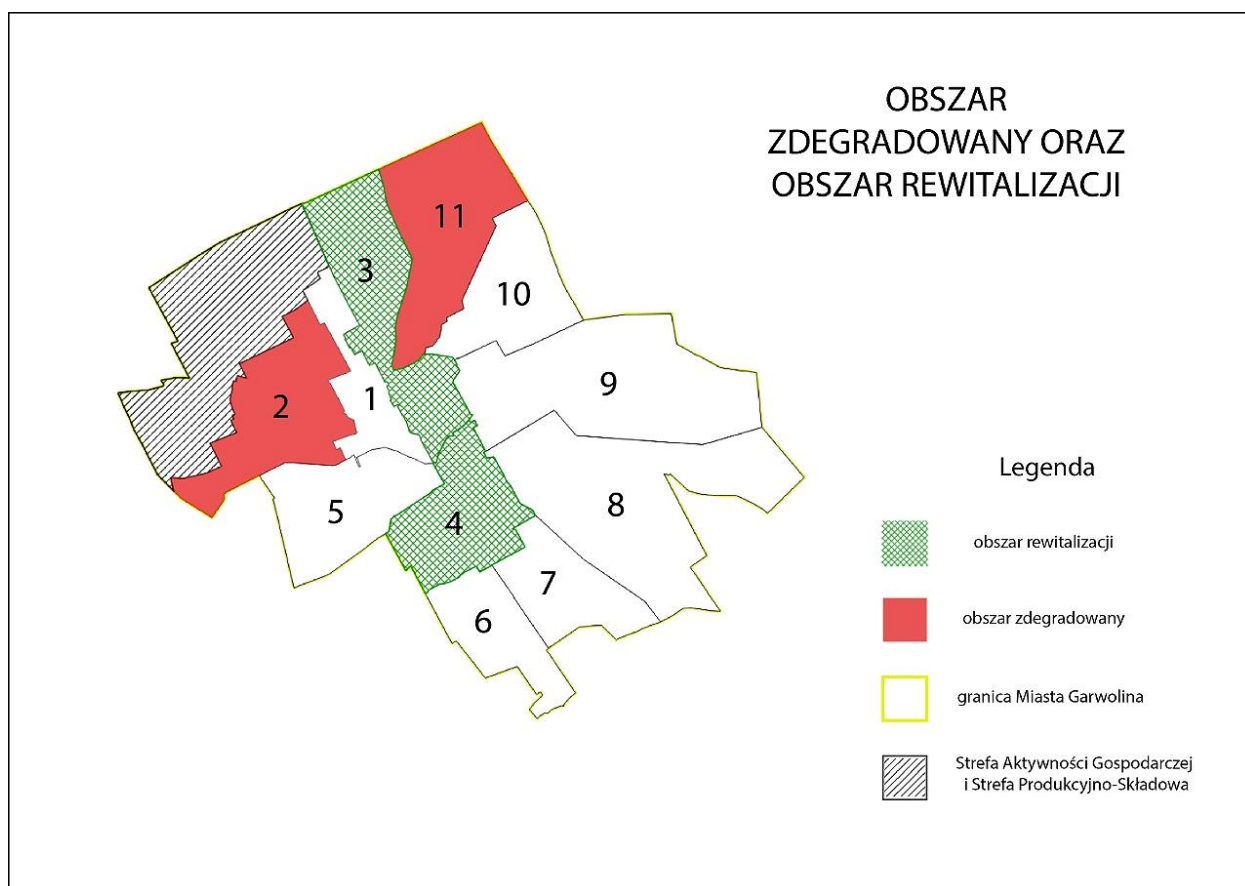

Rysunek 31. Lokalizacja obszaru zdegradowanego na terenie Miasta Garwolina (opracowanie własne)

Zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Dodatkowo ustawodawca wprowadził obostrzenia co do maksymalnej powierzchni obszaru rewitalizacji względem całego miasta oraz maksymalnej liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji względem populacji jednostki samorządu terytorialnego. W świetle ustawy powierzchnia obszaru rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni miasta i nie może on być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta. Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia powierzchniowe i ludnościowe. W związku z tym dokonano selekcji obszarów i wybrano w pierwszej kolejności te, które cechują się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszarów rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum szans realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych miękkich, jak i twardych, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian.

W wyniku przeprowadzonych analiz wyznaczono **obszar rewitalizacji** składający się z następujących jednostek bilansowych:

- Jednostka bilansowa nr 3,
- Jednostka bilansowa nr 4.

Rysunek 32. Obszar rewitalizacji Miasta Garwolina (opracowanie własne)

Wyznaczano obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni: 3,27 km², co stanowi 14,8% całkowitej powierzchni miasta, co mieści się w dopuszczalnym wskaźniku 20% powierzchni jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo, obszar ten zamieszkały jest przez 4 619 mieszkańców, co stanowi 26,4% całej populacji Miasta Garwolina.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się także największym natężeniem niekorzystnych zjawisk społecznych, m.in. dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej. Taki stan rzeczy może prowadzić do pogłębiania się zjawiska wykluczenia społecznego, występowania patologii społecznych oraz natężenia zjawiska „dziedziczenia biedy”. Obszar ten zamieszkiwany jest również przez stosunkowo duży, w porównaniu do średniej dla całego miasta, odsetek osób borykających się z różnego rodzaju schorzeniami oraz osób ze szczególnymi potrzebami, w tym

z niepełnoprawnościami, co powinno być istotnym czynnikiem wpływającym na decyzje w zakresie planowania przestrzennego czy inwestycji infrastrukturalnych. Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wykazała, iż na omawianym obszarze występuje również duży problem bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego. Może być to jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Za wyborem podobszaru nr 3 wskazuje również fakt, że jako centrum miasta posiada największy potencjał rozwojowy oraz jest wizytówką całego miasta. Na tym obszarze stwierdzono również największą liczbę przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców oraz liczbę niebieskich kart. Wyznaczony obszar rewitalizacji boryka się również z problemami w sferze środowiskowej (znaczna masa wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia) oraz technicznej – duży stopień degradacji budynków mieszkalnych należących do miasta oraz znaczną liczbą obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym.

Spis rysunków

RYSUNEK 1. PODZIAŁ MIASTA GARWOLINA NA ANALIZOWANE OBSZARY (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	15
RYSUNEK 2. POŁOŻENIE MIASTA GARWOLIN	24
RYSUNEK 3. LICZBA OSÓB NA TERENIE MIASTA GARWOLINA W LATACH 2010-2022 (ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA GARWOLINA)	25
RYSUNEK 4. LICZBA OSÓB NA TERENIE MIASTA GARWOLINA Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2010-2022 (ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA GARWOLINA)	26
RYSUNEK 5. PIRAMIDA WIEKU W POLSCE W ROKU 2022 (ŹRÓDŁO: HTTPS://STAT.GOV.PL)	27
RYSUNEK 6. PIRAMIDA WIEKU W GARWOLINIE W ROKU 2022 (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS)	28
RYSUNEK 7. LICZBA OSÓB W PODZIALE NA GRUPY WIEKOWE W GARWOLINIE W LATACH 2010-2022 (ŹRÓDŁO: GUS)	28
RYSUNEK 8. LICZBA PRYZNANYCH ŚWIADCZEŃ SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA GARWOLINA W 2022 ROKU (ŹRÓDŁO: MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GARWOLINIE)	30
RYSUNEK 9. LICZBA PRYZNANYCH ŚWIADCZEŃ SPOŁECZNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GARWOLINIE)	31
RYSUNEK 10. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY MOPS Z TYTUŁU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I DŁUGOTRWAŁEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GARWOLINIE)	33
RYSUNEK 11. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W GARWOLINIE)	34
RYSUNEK 12. LICZBA KOBIET WŚRÓD BEZROBOTNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W GARWOLINIE)	36
RYSUNEK 13. LICZBA OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH POWIATOWEGO URZĘDU PRACY W GARWOLINIE)	37
RYSUNEK 14. ORGANIZACJE SPOŁECZNE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GARWOLINA NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO)	39
RYSUNEK 15. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PREZYDENCKICH W 2020 R. NA TERENIE MIASTA GARWOLINA (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH PKW)	40
RYSUNEK 16. LICZBA SPRZĘTU (KOMPUTERY, LAPTOPY, PROJEKTORY, TABLICE EDUKACYJNE) NA 100 UCZNIÓW (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH OTRZYMANÝCH OD PLACÓWEK OŚWIATOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE MIASTA GARWOLINA)	42
RYSUNEK 17. LICZBA PRZESTĘPSTW NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W GARWOLINIE)	44
RYSUNEK 18. LICZBA WYKROCZEŃ NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W GARWOLINIE)	45
RYSUNEK 19. LICZBA NIEBIESKICH KART NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W GARWOLINIE)	46

RYSUNEK 20. WARTOŚCI SUMARYCZNEGO WSKAŹNIKA KRYZYSU SPOŁECZNEGO DLA POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW (OPRACOWANIE WŁASNE).....	49
RYSUNEK 21. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE MIASTA GARWOLINA W LATACH 2010-2022 (ŹRÓDŁO: DANE GUS).....	51
RYSUNEK 22. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW W 2022 R. (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH CEIDG).....	52
RYSUNEK 23. OBSZAR KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE GOSPODARCZEJ (OPRACOWANIE WŁASNE).....	53
RYSUNEK 24. MASA WYROBÓW AZBESTOWYCH [MG] NA KM ² (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE BAZY AZBESTOWEJ).....	54
RYSUNEK 25. OBSZAR KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ (OPRACOWANIE WŁASNE).....	55
RYSUNEK 26. LICZBA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM NA 100 MIESZKAŃCÓW (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA GARWOLINA).....	62
RYSUNEK 27. OBSZAR KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE TECHNICZNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE).....	63
RYSUNEK 28. DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELONYCH [M ²] NA 100 MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GARWOLINA (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA GARWOLINA).....	65
RYSUNEK 29. DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG SPOŁECZNYCH NA 100 MIESZKAŃCÓW (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE).....	66
RYSUNEK 30. OBSZAR KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE).....	67
RYSUNEK 31. LOKALIZACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE MIASTA GARWOLINA (OPRACOWANIE WŁASNE).....	95
RYSUNEK 32. OBSZAR REWITALIZACJI MIASTA GARWOLINA (OPRACOWANIE WŁASNE).....	96

Spis tabel

TABELA 1. ULICE WCHODZĄCE W SKŁAD POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH WRAZ Z LICZBĄ LUDNOŚCI WG STANU NA KONIEC 2022 ROKU (ŹRÓDŁO: URZĄD MIASTA GARWOLIN)	16
TABELA 2. LISTA PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ	20
TABELA 3. LISTA PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW W SFERZE GOSPODARCZEJ, ŚRODOWISKOWEJ, TECHNICZNEJ I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ.....	21
TABELA 4. SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH ORAZ ZEWNĘTRZNYCH (LICZBA OSÓB) NA TERENIE WOJEWÓDZTWA, POWIATU GARWOLIŃSKIEGO ORAZ MIASTA GARWOLINA W LATACH 2017-2022 (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS)	26
TABELA 5. FREKWENCJA WYBORCZA W WYBORACH PREZYDENCKICH W 2020 R. NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO, POWIATU GARWOLIŃSKIEGO I MIASTA GARWOLINA (ŹRÓDŁO: DANE PKW)	40
TABELA 6. WYNIKI EGZAMINÓW ÓSMOKLASISTY [%] W 2022 R, NA TERENIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GARWOLINIE (ŹRÓDŁO: DANE URZĘDU MIASTA GARWOLINA)	43
TABELA 7. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH SFERY SPOŁECZNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH).....	48
TABELA 8. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH BILANSOWYCH NA TERENIE MIASTA GARWOLINA (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH CEIDG)	51
TABELA 9. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY DOTYCZĄCY SFERY GOSPODARCZEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH).....	52
TABELA 10. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY DOTYCZĄCY SFERY ŚRODOWISKOWEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH).....	55
TABELA 11. ANALIZA STOPNIA DEGRADACJI BUDYNKÓW MIESZKALNYCH BĘDĄCYCH W ZASOBIE MIASTA GARWOLINA (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU MIASTA GARWOLINA)	58
TABELA 12. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH UJĘTYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW MIASTA GARWOLINA (URZĄD MIASTA GARWOLIN)	59
TABELA 13. LICZBA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W PODZIALE NA JEDNOSTKI ANALITYCZNE MIASTA GARWOLINA (ŹRÓDŁO: DANE URZĄD MIASTA GARWOLIN)	61
TABELA 14. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY DOTYCZĄCY SFERY TECHNICZNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH).....	62
TABELA 15. POWIERZCHNIA TERENÓW ZIELONYCH [M ²] NA TERENIE GARWOLINA (ŹRÓDŁO: DANE URZĘDU MIASTA GARWOLINA)	64
TABELA 16. DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG SPOŁECZNYCH (APTEKI, BIBLIOTEKI, BANKI, POCZTY, URZĘDY, INSTYTUCJE KULTURY, INSTYTUCJE PUBLICZNE).....	66
TABELA 17. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY DOTYCZĄCY SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH)	67
TABELA 18. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH SFERY GOSPODARCZEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH)	69

TABELA 19. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH SFERY ŚRODOWISKOWEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH)	69
TABELA 20. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH SFERY TECHNICZNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH).....	70
TABELA 21. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DOTYCZĄCYCH SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ (OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE UZYSKANYCH DANYCH)	70
TABELA 22. PODSUMOWANIE WSKAŹNIKÓW WSZYSTKICH ANALIZOWANYCH SFER (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	71